

II

(Ne teisėkūros procedūra priimami aktai)

REGLAMENTAI

KOMISIJOS REGLAMENTAS (ES) 2015/340

2015 m. vasario 20 d.

kuriuo pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 216/2008 nustatomi su skrydžių vadovų licencijomis ir pažymėjimais susiję techniniai reikalavimai ir administracinės procedūros, iš dalies keičiamas Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) Nr. 923/2012 ir panaikinamas Komisijos reglamentas (ES) Nr. 805/2011

(Tekstas svarbus EEE)

EUROPOS KOMISIJA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo,

atsižvelgdama į 2008 m. vasario 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 216/2008 dėl bendrųjų taisyklių civilinės aviacijos srityje ir įsteigiantį Europos aviacijos saugos agentūrą, panaikinantį Tarybos direktyvą 91/670/EEB, Reglamentą (EB) Nr. 1592/2002 ir Direktyvą 2004/36/EB ⁽¹⁾, visų pirma į jo 8c straipsnio 10 dalį ir 10 straipsnio 5 dalį,

kadangi:

- (1) skrydžių vadovai ir juos mokantys, testuojantys, tikrinantys ir jų medicininės apžiūras bei vertinimus atliekantys asmenys ir organizacijos turi atitikti tam tikrus Reglamento (EB) Nr. 216/2008 Vb priede nustatytus esminius reikalavimus. Visų pirma, jiems pažymėjimas arba licencija turi būti išduodami tik įrodžius atitiktį esminiams reikalavimams;
- (2) Europos licencija yra veiksminga skrydžių vadovų, kuriems tenka išskirtinis vaidmuo užtikrinant saugų skrydžių valdymą, kompetencijos pripažinimo ir sertifikavimo priemonė. Glaudesnio oro navigacijos paslaugų teikėjų regioninio bendradarbiavimo sąlygomis Sąjungos lygmens kompetencijos standarto taikymas padėjo šioje srityje sumažinti susiskaidymą ir taip padidino darbo organizavimo veiksmingumą. Sąjungos šalyse dirbančių skrydžių vadovų licencijavimo bendros sistemos taikymas ir tobulinimas yra svarbi Europos skrydžių valdymo sistemos dalis. Šiuo tikslu turėtų būti nustatyti dabartinę šios srities padėtį atitinkantys su skrydžių vadovų licencijomis ir pažymėjimais susiję techniniai reikalavimai ir administracinės procedūros;
- (3) oro navigacijos paslaugoms teikti reikia aukštos kvalifikacijos darbuotojų, visų pirma skrydžių vadovų, kurių kompetencija įrodoma licencija, išduodama įvykdžius šiame reglamente nustatytus išsamius reikalavimus. Licencijoje pateikiamame kvalifikacijos įrašė turėtų būti nurodoma oro eismo paslaugos, kurią skrydžių vadovas yra kompetentingas teikti, rūšis. Į licenciją įrašytuose patvirtinimuose turėtų būti nurodomi konkretūs skrydžių vadovo įgūdžiai ir kompetentingų institucijų suteiktas leidimas teikti paslaugas konkrečiam sektoriui, sektorių grupei ir (arba) darbo vietai;
- (4) išduodamos licencijas arba pratęsdamos patvirtinimų galiojimą, sustabdydamos licencijų, kvalifikacijų, patvirtinimų ar pažymėjimų galiojimą arba panaikindamos jas (juos), kai nebetenkinamos jų išdavimo sąlygos, atitiktį pagal šį reglamentą prižiūrinčios ir tikrinančios institucijos turėtų būti pakankamai nepriklausomos nuo skrydžių vadovų. Tos institucijos taip pat turėtų būti pakankamai nepriklausomos nuo oro navigacijos paslaugų

⁽¹⁾ OL L 79, 2008 3 19, p. 1.

teikėjų ir mokymo organizacijų. Jos turėtų sugebėti veiksmingai atlikti joms pavestas užduotis. Kompetentinga (-os) institucija (-os), kuriai (-ioms) pavesta vykdyti šiame reglamente nustatytus įpareigojimus, gali būti įstaiga (-os), paskirta (-os) arba įsteigta (-os) pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 549/2004 ⁽¹⁾ 4 straipsnį. Europos aviacijos saugos agentūra (toliau – agentūra) turėtų veikti kaip kompetentinga institucija, kuri ne valstybių narių teritorijoje veikiančioms skrydžių vadovų mokymo organizacijoms ir prireikus jų darbuotojams išduoda ir atnauja pažymėjimus. Todėl ji turėtų atitikti tuos pačius reikalavimus;

- (5) atsižvelgiant į oro eismo Sąjungoje ypatybes, oro navigacijos paslaugų teikėjų, kurie užtikrina oro eismo valdymo ir oro navigacijos paslaugų (ATM/ANS) teikimą visuomenei, samdomiems skrydžių vadovams turėtų būti nustatyti ir veiksmingai taikomi bendrieji kompetencijos standartai;
- (6) valstybėms narėms turėtų būti suteikta galimybė šį reglamentą taikyti paslaugas visuomenei teikiančiam savo kariniam personalui, kaip nurodyta Reglamento (EB) Nr. 216/2008 1 straipsnio 2 dalies c punkte;
- (7) prasti bendravimo igūdžiai dažnai yra svarbus incidentus ir avarijas lemiantis veiksnys. Todėl turėtų būti nustatyti skrydžių vadovams taikytini išsamūs kalbos mokėjimo reikalavimai. Šie reikalavimai grindžiami Tarptautinės civilinės aviacijos organizacijos (ICAO) patvirtintais reikalavimais; jais remiantis užtikrinamas šių tarptautiniu lygmeniu pripažintų standartų taikymas. Siekiant skatinti laisvą darbuotojų judėjimą ir kartu užtikrinti saugą, taikant kalbos mokėjimo reikalavimus užtikrinami nediskriminavimo, skaidrumo ir proporcingumo principai. Kalbos mokėjimo patvirtinimo galiojimo laikotarpiai turėtų būti proporcingi šiuo reglamentu nustatytam kalbos mokėjimo lygiui;
- (8) siekiant užtikrinti, kad valstybės narės labiau pasitikėtų viena kitos sistemomis, svarbu taikyti bendras skrydžių vadovų licencijų išdavimo ir galiojimo pratęsimo taisykles. Todėl, siekiant užtikrinti aukščiausią saugos lygį, turėtų būti nustatyti vienodi skrydžių vadovų mokymo, kvalifikacijos ir kompetencijos reikalavimai. Jie taip pat padėtų užtikrinti, kad būtų teikiamos saugios ir kokybiškos skrydžių valdymo paslaugos ir kad būtų galima pripažinti licencijas visoje Sąjungoje, todėl padidėtų judėjimo laisvė ir atsirastų daugiau galimybių naudotis skrydžių vadovų paslaugomis;
- (9) Europos saugios oro navigacijos organizacija (Eurokontrolė) yra nustačiusi tinkamus pradinio mokymo reikalavimus, kurie išdėstyti dokumente *Specification for the ATCO Common Core Content Initial Training*. Siekiant atsižvelgti į mokslo bei technikos pažangą ir sudaryti palankias sąlygas taikyti vienodą pradinio mokymo koncepciją – svarbiausią skrydžių vadovų judumo užtikrinimo veiksnį, šie standartai dabar turėtų būti perkelti į Sąjungos teisę. Taip pat, atsižvelgiant į Reglamento (EB) Nr. 216/2008 8c straipsnyje nurodytus taikytinus esminius reikalavimus, turėtų būti nustatyti mokymo padalinyje ir tęstinio mokymo reikalavimai. Kol europiniai mokymo reikalavimai nenustatyti, valstybės narės gali ir toliau remtis ICAO parengtais mokymo standartais;
- (10) konsultuodamasi su ekspertų grupe Eurokontrolė parengė medicininio skrydžių vadovų vertinimo reikalavimus; šiuos reikalavimus valstybės narės jau naudoja kartu ICAO 1 priedu. Tie reikalavimai dabar turėtų būti perkelti į Sąjungos teisę ir taip užtikrinta, kad visose valstybėse narėse jie bus taikomi vienodai;
- (11) siekiant užtikrinti, kad saugos įsipareigojimus ir pareigas valstybės narės vykdytų tinkamai ir laikydamosi tam tikros struktūros, šiuo tikslu taikydamos administravimo ir valdymo sistemą, kurią pagal ICAO valstybinę saugos programą naudoja kompetentingos institucijos ir jų vardu veikiančios organizacijos, šiame reglamente turėtų būti nustatyti kompetentingų institucijų taikytini reikalavimai;
- (12) mokymo organizacijų sertifikavimas yra vienas iš pagrindinių veiksnių, lemiančių skrydžių vadovų mokymo kokybę, o kartu ir saugų skrydžių valdymo paslaugų teikimą. Todėl mokymo organizacijoms keliami reikalavimai turėtų būti sugriežtinti. Turėtų būti numatyta galimybė mokymą sertifikuoti pagal mokymo tipą, kaip mokymo paslaugų rinkinį arba mokymo ir oro navigacijos paslaugų rinkinį, kartu atsižvelgiant į konkrečias kiekvienos organizacijos siūlomo mokymo ypatybes;

⁽¹⁾ 2004 m. kovo 10 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 549/2004, nustatantis bendro Europos dangaus sukūrimo pagrindą (OL L 96, 2004 3 31, p. 10).

- (13) su amžiumi ir mediciniais reikalavimais susijusios licencijos išdavimo bendrosios sąlygos neturėtų turėti įtakos galiojančių licencijų turėtojams. Siekiant išsaugoti galiojančiomis licencijomis suteikiamas teises ir visiems licencijų turėtojams ir kompetentingoms institucijoms užtikrinti sklandų perėjimą prie naujos tvarkos, licencijos ir sveikatos pažymėjimai, kuriuos valstybės narės išdavė pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2006/23/EB ⁽¹⁾ ir Komisijos reglamentą (ES) Nr. 805/2011 ⁽²⁾, turėtų būti laikomi išduotais pagal šį reglamentą;
- (14) siekiant nuoseklumo, Komisijos įgyvendinimo reglamente (ES) Nr. 923/2012 ⁽³⁾ pateikta psichoaktyviųjų medžiagų apibrėžtis turėtų būti iš dalies pakeista;
- (15) nors šis reglamentas grindžiamas anksčiau padaryta pažanga ir ankstesniais ES reguliavimo reikalavimais, dėl aiškumo Reglamentas (ES) Nr. 805/2011 turėtų būti panaikintas;
- (16) kaip numatyta Reglamento (EB) Nr. 216/2008 17 straipsnio 2 dalies b punkte ir 19 straipsnio 1 dalyje, rengti šiame reglamente numatytas priemonės Komisijai padėjo agentūra;
- (17) šiame reglamente numatytos priemonės atitinka pagal Reglamento (EB) Nr. 216/2008 65 straipsnį įsteigto komiteto nuomonę,

PRIĖMĖ ŠĮ REGLAMENTĄ:

1 straipsnis

Dalykas ir taikymo sritis

1. Šiuo reglamentu nustatomos išsamios taisyklės, kuriomis reglamentuojama:
 - a) skrydžių vadovų ir skrydžių vadovų mokinių licencijų, su jomis susijusių kvalifikacijų ir patvirtinimų išdavimo, galiojimo sustabdymo ir panaikinimo sąlygos, taip pat tų licencijų, kvalifikacijų ir patvirtinimų turėtojų teisės bei pareigos;
 - b) skrydžių vadovų ir skrydžių vadovų mokinių sveikatos pažymėjimų išdavimo, apribojimo, galiojimo sustabdymo ir panaikinimo sąlygos, taip pat sveikatos pažymėjimų turėtojų teisės ir pareigos;
 - c) skrydžių vadovų ir skrydžių vadovų mokinių sveikatą tikrinančių aviacijos medicinos gydytojų ir aviacijos medicinos centrų sertifikavimas;
 - d) skrydžių vadovų mokymo organizacijų sertifikavimas;
 - e) šių licencijų, kvalifikacijų, patvirtinimų ir pažymėjimų patvirtinimo, pratęsimo, atnaujinimo ir naudojimosi jais sąlygos.
2. Šis reglamentas taikomas:
 - a) skrydžių vadovams mokiniams ir skrydžių vadovams, vykdančioms Reglamento (EB) Nr. 216/2008 taikymo sričiai priskirtas funkcijas;
 - b) asmenims ir organizacijoms, kurie pagal šį reglamentą licencijuoja, moko, testuoja, tikrina prašymų teikėjus, atlieka jų medicininės apžiūras ir vertinimą.

2 straipsnis

Reikalavimų ir procedūrų laikymasis

1. 1 straipsnio 2 dalies a ir b punktuose nurodyti skrydžių vadovai mokiniai, skrydžių vadovai ir asmenys, kurie licencijuoja, moko, testuoja bei tikrina prašymų teikėjus ir atlieka jų medicininės apžiūras ir vertinimą, turi turėti 6 straipsnyje nurodytos kompetentingos institucijos pagal I, III ir IV priedų nuostatas suteiktą kvalifikaciją ir išduotą licenciją.

⁽¹⁾ 2006 m. balandžio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2006/23/EB dėl Bendrijos skrydžių vadovo licencijos (OL L 114, 2006 4 27, p. 22).

⁽²⁾ 2011 m. rugpjūčio 10 d. Komisijos reglamentas (ES) Nr. 805/2011, kuriuo pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 216/2008 nustatomos išsamios skrydžių vadovų licencijų ir tam tikrų pažymėjimų taisyklės (OL L 206, 2011 8 11, p. 21).

⁽³⁾ 2012 m. rugsėjo 26 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) Nr. 923/2012, kuriuo nustatomos bendrosios skrydžių taisyklės ir veiklos nuostatos dėl oro navigacijos paslaugų ir procedūrų ir iš dalies keičiami Įgyvendinimo reglamentas (ES) Nr. 1035/2011 ir reglamentai (EB) Nr. 1265/2007, (EB) Nr. 1794/2006, (EB) Nr. 730/2006, (EB) Nr. 1033/2006 ir (ES) Nr. 255/2010 (OL L 281, 2012 10 13, p. 1).

2. 1 straipsnio 2 dalies b punkte nurodytos organizacijos turi turėti I, III ir IV prieduose nustatytus techninius reikalavimus ir administracines procedūras atitinkančią kvalifikaciją ir 6 straipsnyje nurodytos kompetentingos institucijos išduotą pažymėjimą.

3. 1 straipsnio 2 dalies a ir b punktuose nurodytiems asmenims išduodant sveikatos pažymėjimus laikomasi III ir IV prieduose nustatytų techninių reikalavimų ir administracinių procedūrų.

4. Skrydžių vadovai, kuriuos samdo oro navigacijos paslaugų teikėjai, teikiantys oro eismo paslaugas teritorijos, kuriai taikoma Sutartis, oro erdvėje ir kurių pagrindinė veiklos vieta ir registruotoji būstinė, jei jie ją turi, yra už teritorijos, kuriai taikomos Sutarties nuostatos, ribų, laikomi turinčiais pagal 1 dalį išduotą licenciją, jei jie tenkina abi šias sąlygas:

a) turi pagal Čikagos konvencijos 1 priedą trečiosios šalies išduotą skrydžių vadovo licenciją;

b) 6 straipsnyje nurodytai kompetentingai institucijai yra pateikę įrodymų dėl baigto mokymo ir sėkmingai išlaikytų egzaminų bei sėkmingai baigtų vertinimų, lygiaverčių reikalaujamiems I priedo ATCO dalies D skyriaus 1–4 skirsniuose.

Pirmoje pastraipoje nurodytiems skrydžių vadovams paskirtų užduočių ir funkcijų apimtis neturi viršyti trečiosios šalies išduota licencija suteikiamų teisių.

5. Ne valstybių narių teritorijoje veikiančios mokymo organizacijos samdomi praktikos instruktoriai ir vertintojai laikomi įgijusiais kvalifikaciją pagal 1 dalį, jei jie tenkina abi šias sąlygas:

a) turi pagal Čikagos konvencijos I priedą trečiosios šalies išduotą skrydžių vadovo licenciją su kvalifikacija ir, kai taikoma, kvalifikacijos patvirtinimu, atitinkančiais kvalifikaciją, su kuria susijusį mokymą arba vertinimus jiems leidžiama rengti (atlikti);

b) 6 straipsnyje nurodytai kompetentingai institucijai yra pateikę įrodymų dėl baigto mokymo ir sėkmingai išlaikytų egzaminų bei sėkmingai baigtų vertinimų, lygiaverčių reikalaujamiems I priedo ATCO dalies D skyriaus 5 skirsnyje.

Pirmoje pastraipoje nurodytos teisės įrašomos į trečiosios šalies išduotą pažymėjimą, ir jomis naudojantis galima tik mokyti ir atlikti vertinimus ne valstybių narių teritorijoje veikiančių mokymo organizacijų pavedimu.

3 straipsnis

Skrydžių valdymo paslaugų teikimas

1. Skrydžių valdymo paslaugas gali teikti tik pagal šį reglamentą suteiktą kvalifikaciją ir išduotą licenciją turintys skrydžių vadovai.

2. Pagal Reglamento (EB) Nr. 216/2008 1 straipsnio 3 dalį valstybės narės, kiek įmanoma, užtikrina, kad to reglamento 1 straipsnio 2 dalies c punkte nurodytų paslaugų, kurias visuomenei teikia arba kurių prieinamumą užtikrina karinis personalas, saugos lygis būtų bent lygiavertis lygiui, būtinam pagal to reglamento Vb priede nustatytus esminius reikalavimus.

3. Valstybės narės gali taikyti šį reglamentą savo kariniam personalui, teikiančiam paslaugas visuomenei.

4 straipsnis

Apibrėžtys

Šiame reglamente vartojamų terminų apibrėžtys:

- 1) neįprasta situacija – aplinkybės, įskaitant suprastėjusią padėtį, kurių paprastai nepasitaiko arba kurios nėra įprastos ir dėl kurių skrydžių vadovas nėra įgijęs automatinių įgūdžių;
- 2) priimtinos atitikties užtikrinimo priemonės (AMC) – agentūros priimti neprivalomi standartai, skirti atitikties Reglamentui (EB) Nr. 216/2008 ir jo įgyvendinimo taisyklėms užtikrinimo priemonėms paaiškinti;

- 3) skrydžių valdymo (ATC) paslauga – paslauga, teikiama siekiant:
 - a) išvengti susidūrimų:
 - tarp orlaivių ir
 - manevravimo lauke tarp orlaivių ir kliūčių ir
 - b) operatyviai tvarkyti ir užtikrinti sklandų oro eismą;
- 4) skrydžių valdymo (ATC) tarnyba – bendroji sąvoka, galinti reikšti rajono skrydžių valdymo vadavietę, prieigų skrydžių valdymo vadavietę arba aerodromo skrydžių valdymo vadavietę;
- 5) alternatyvios atitikties užtikrinimo priemonės – priemonės, kurios yra alternatyva esamoms AMC arba kurios yra naujos atitikties Reglamentui (EB) Nr. 216/2008 ir jo įgyvendinimo taisyklėms, dėl kurių agentūra nėra priėmusi susijusių AMC, užtikrinimo priemonės;
- 6) vertinimas – praktinių įgūdžių, įskaitant vertinamo asmens elgesį, gebėjimą praktiškai taikyti žinias ir išmanymą, vertinimas, kurį atlikus išduodama (-as, -i), pratęsiama (-as, -i) ir (arba) atnaujinama (-as, -i) licencija, kvalifikacija ir (arba) patvirtinimas (-ai);
- 7) vertintojo patvirtinimas – į licenciją įrašytas ir jos dalimi laikomas leidimas, kuriame nurodyta, kad jo turėtojas yra kompetentingas vertinti praktinius skrydžių vadovo mokinio ir skrydžių vadovo įgūdžius;
- 8) kritinių incidentų stresas – neįprasta ir (arba) krašutinė žmogaus emocinė, fizinė ir (arba) elgesio reakcija po nenumatyto įvykio, avarijos, incidento ar pavojingo incidento;
- 9) avarinė situacija – rimta ir pavojinga situacija, kuriai susidarius reikia imtis neatidėliotinių veiksmų;
- 10) egzaminas – oficialus tikrinimas, kuriuo vertinamos asmens žinios ir išmanymas;
- 11) rekomendacinė medžiaga – neprivalomi agentūros parengti dokumentai, kuriais remiamasi aiškinant reikalavimo arba specifikacijos reikšmę ir kuriais grindžiamas Reglamento (EB) Nr. 216/2008, jo įgyvendinimo taisyklių ir AMC aiškinimas;
- 12) ICAO vietos nuoroda – keturraides fiksuotosios aviacijos stoties vietos žymėjimo kodas, sudarytas pagal naujausios redakcijos ICAO vadove „DOC 7910“ nustatytas taisyklės;
- 13) kalbos mokėjimo patvirtinimas – licencijoje pateiktas ir jos dalimi laikomas pareiškimas, kuriame nurodytas licencijos turėtojo kalbos mokėjimo lygis;
- 14) licencija – pagal šį reglamentą išduotas ir patvirtintas dokumentas, kurio teisėtam turėtojui suteikiama teisė naudotis tame dokumente nurodytomis kvalifikacijomis ir patvirtinimais suteiktomis teisėmis;
- 15) mokymas darbo vietoje – mokymo padalinyje etapas, kuriuo, prižiūrint tinkamą kvalifikaciją turinčiam mokymo darbo vietoje instruktoriui, tikrojo eismo sąlygomis į praktinę veiklą įtraukiamos anksčiau išmoktos su darbu susijusios procedūros ir įgūdžiai;
- 16) mokymo darbo vietoje instruktoriaus (OJTI) patvirtinimas – į licenciją įrašytas ir jos dalimi laikomas leidimas, kuriame nurodyta, kad licencijos turėtojas yra kompetentingas mokyti darbo vietoje ir mokyti naudojant kompleksinius treniruoklius;
- 17) dalies užduočių treniruoklis (PTT) – kompleksinis treniruoklis, kuriuo mokoma konkrečių atrinktų veiklos užduočių, nereikalaujant iš besimokančiojo atlikti visų paprastai su išsamios veiklos aplinka siejamų užduočių;
- 18) siekiamas rezultatas – aiškiai ir nedviprasmiškai nurodytas rezultatas, kurio tikimasi iš mokyme dalyvaujančio asmens, sąlygos, kuriomis pasiekiamas rezultatas, ir standartai, kuriuos turėtų atitikti mokyme dalyvaujantis asmuo;

- 19) laikinasis nepajėgumas – laikina būseną, kai licencijos turėtojas negali naudotis licencija suteiktomis teisėmis jo kvalifikacijų, patvirtinimų ir sveikatos pažymėjimo galiojimo laikotarpiu;
- 20) psichoaktyvioji medžiaga – alkoholis, opioidai, kanabinoidai, raminamieji (migdomieji) vaistai, hipnotikai, kokainas, kitos smegenų stimuliacijos ir haliucinogeninės medžiagos, lakieji skysčiai; kava ir tabakas prie šių medžiagų nepriskiriami;
- 21) kvalifikacijos patvirtinimas – į licenciją įrašytas ir jos dalimi laikomas leidimas, kuriame nurodytos su atitinkama kvalifikacija susijusios konkrečios sąlygos, teisės arba apribojimai;
- 22) atnaujinimas – administracinis veiksmas, kuriuo, pasibaigus kvalifikacijos, patvirtinimo arba pažymėjimo galiojimo laikui, teisės, kurios buvo suteiktos kvalifikacija, patvirtinimu arba pažymėjimu, atnaujinamos papildomam nustatytam laikotarpiui, jei įvykdomi nustatyti reikalavimai;
- 23) pratęsimas – administracinis veiksmas kvalifikacijos, patvirtinimo arba pažymėjimo galiojimo metu, kuriuo nustatytus reikalavimus įvykdžiusiam jos (jo) turėtojai leidžiama papildomu nustatytu laikotarpiu toliau naudotis kvalifikacija, patvirtinimu arba pažymėjimu suteikiamomis teisėmis;
- 24) sektorius – skrydžių valdymo rajono ir (arba) skrydžių informacijos regiono arba viršutinio regiono dalis;
- 25) imituoklis – kompleksinis treniruoklis, kuris perteikia svarbias tikrosios veiklos aplinkos ypatybes ir atkuria veiklos sąlygas, kuriomis mokyme dalyvaujantis asmuo gali tiesiogiai mokytis vykdyti tikralaikės užduotis;
- 26) kompleksinis treniruoklis – bet koks įtaisas, kuriuo imituojamos veiklos sąlygos, įskaitant imituoklius ir dalies užduočių treniruoklius;
- 27) kompleksinių treniruoklių instruktoriaus (STDI) patvirtinimas – į licenciją įrašytas ir jos dalimi laikomas leidimas, kuriame nurodyta, kad licencijos turėtojas yra kompetentingas mokyti naudojant kompleksinius treniruoklius;
- 28) mokymo kursas – teorinis ir (arba) praktinis mokymas, parengtas struktūrizuotoje sistemoje ir rengiamas nustatytą laiką;
- 29) mokymo organizacija – organizacija, turinti kompetentingos institucijos pažymėjimą, pagal kurį ji gali rengti vieno ar kelių tipų mokymus;
- 30) padalinio patvirtinimas – į licenciją įrašytas ir jos dalimi laikomas leidimas, kuriame pateikta ICAO vietos nuoroda ir nurodytas sektorius, grupė sektorių arba darbo vietų, kuriuose licencijos turėtojas yra kompetentingas dirbti;
- 31) patvirtinimas – procesas, kuriuo su kvalifikacija arba kvalifikacijos patvirtinimu susijusį padalinio patvirtinimo kursą sėkmingai baigusiam kvalifikacijos arba kvalifikacijos patvirtinimo turėtojui suteikiama teisė pradėti naudotis ta kvalifikacija arba tuo kvalifikacijos patvirtinimu suteikiamomis teisėmis.

5 straipsnis

Kompetentinga institucija

1. Valstybės narės paskiria arba įsteigia vieną arba kelias kompetentingas institucijas, kurioms pavedama sertifikuoti ir prižiūrėti asmenis bei organizacijas, kuriems taikomas šis reglamentas.
2. Funkciniame oro erdvės bloke arba tarpvalstybinių paslaugų atveju kompetentingos institucijos paskiriamos atitinkamų valstybių narių susitarimu.
3. Jei valstybė narė paskiria arba įsteigia daugiau nei vieną kompetentingą instituciją, kiekvienos kompetentingos institucijos kompetencijos sritys aiškiai apibrėžiamos nurodant atsakomybės sritis ir, jei taikoma, geografinę teritoriją. Šių institucijų veikla turi būti koordinuojama, kad atitinkamose jų kompetencijos srityse būtų užtikrinta veiksminga visų asmenų ir organizacijų, kuriems taikomas šis reglamentas, priežiūra.
4. Kompetentinga (-os) institucija (-os) turi būti nepriklausoma (-os) nuo oro navigacijos paslaugų teikėjų ir mokymo organizacijų. Ši nepriklausomybė užtikrinama kompetentingas institucijas bent funkcinio lygmeniu tinkamai atskiriant nuo oro navigacijos paslaugų teikėjų ir mokymo organizacijų. Kompetentingos institucijos savo įgaliojimais naudojami nešališkai ir skaidriai.

Pirma pastraipa taip pat taikoma agentūrai, jei ji pagal 6 straipsnio 2 dalies b punktą ir 3 dalies a punkto ii papunktį veikia kaip kompetentinga institucija.

5. Valstybės narės užtikrina, kad kompetentingos institucijos turėtų reikiamų pajėgumų į jų sertifikavimo ir priežiūros programas įtraukti sertifikavimo ir priežiūros veiklai vykdyti, taip pat pakankamai išteklių II priedo (ATCO.AR dalies) reikalavimams vykdyti. Kad įrodytų kompetentingų institucijų pajėgumus, valstybės narės visų pirma naudoja pagal II priedo ATCO.AR.A.005 taisyklės a punktą kompetentingų institucijų parengtus vertinimus.

6. Valstybės narės užtikrina, kad priežiūros ir sertifikavimo veiklą pagal šį reglamentą vykdančių kompetentingų institucijų darbuotojams nekiltų tiesioginio ar netiesioginio interesų konflikto, visų pirma susijusio su atitinkamų darbuotojų šeimos ar finansiniais interesais.

7. Reglamentui (ES) Nr. 805/2011 taikyti valstybės narės paskirta arba įsteigta kompetentinga institucija šio reglamento tikslais išlieka kompetentinga institucija, nebent atitinkama valstybė narė nustato kitaip. Pastaruoju atveju valstybės narės agentūrai praneša paskirtos ar įsteigtos taikant šį straipsnį kompetentingos (-ų) institucijos (-ų) pavadinimą (-us) ir adresą (-us), taip pat informuoja apie bet kokius pavadinimo ar adreso pakeitimus.

6 straipsnis

Kompetentinga institucija I, III ir IV priedų taikymo tikslais

1. Taikant I priedą kompetentinga institucija laikoma valstybės narės, kuriai asmuo pateikia prašymą išduoti licenciją, paskirta (-os) arba įsteigta (-os) kompetentinga (-os) institucija (-os).

2. III priedo taikymo ir I priedo reikalavimų, susijusių su oro navigacijos paslaugų teikėjais, vykdymo priežiūros tikslais kompetentinga institucija yra:

- a) institucija, kurią kaip savo kompetentingą instituciją priežiūrai vykdyti valstybė narė paskyrė arba įsteigė ten, kur yra prašymo teikėjo pagrindinė veiklos vieta arba registruotoji būstinė, jei jis ją turi, nebent dvišaliuose arba daugiašaliuose valstybių narių arba kompetentingų institucijų susitarimuose nurodyta kitaip;
- b) agentūra, jei prašymo teikėjo pagrindinė veiklos vieta arba registruotoji būstinė, jei jis ją turi, yra ne valstybių narių teritorijoje.

3. IV priedo taikymo tikslais kompetentinga institucija yra:

a) aviacijos medicinos centrų atveju:

- i) valstybės narės, kurioje yra pagrindinė aviacijos medicinos centro veiklos vieta, paskirta institucija;
- ii) jei aviacijos medicinos centras yra trečiojoje šalyje – agentūra;

b) aviacijos medicinos gydytojų atveju:

- i) valstybės narės, kurioje yra pagrindinė aviacijos medicinos gydytojo veiklos vieta, paskirta institucija;
- ii) jei pagrindinė aviacijos medicinos gydytojo veiklos vieta yra trečiojoje šalyje – valstybės narės, į kurią prašymo gauti aviacijos medicinos gydytojo pažymėjimą teikėjas kreipiasi dėl pažymėjimo išdavimo, paskirta institucija.

7 straipsnis

Pereinamojo laikotarpio nuostatos

1. Licencijos, kvalifikacijos ir patvirtinimai, išduoti pagal atitinkamas Direktyva 2006/23/EB pagrįstų nacionalinės teisės aktų nuostatas, ir licencijos, kvalifikacijos bei patvirtinimai, išduoti pagal Reglamentą (ES) Nr. 805/2011, laikomi išduotais pagal šį reglamentą.

2. Rajono procedūrinio skrydžių valdymo (ACP) kvalifikacija ir jūrinio skrydžių valdymo (OCN) kvalifikacijos patvirtinimas, išduoti remiantis nacionalinėmis taisyklėmis, pagrįstomis Reglamento (ES) Nr. 805/2011 31 straipsnio 1 dalimi, laikomi išduotais pagal šį reglamentą.

3. Pagal atitinkamas Direktyva 2006/23/EB pagrįstų nacionalinės teisės aktų nuostatas ir Reglamentą (ES) Nr. 805/2011 išduoti sveikatos pažymėjimai ir mokymo organizacijų, aviacijos medicinos gydytojų ir aviacijos medicinos centrų pažymėjimai, padalinio kompetencijos programų ir mokymo planų patvirtinimai laikomi išduotais pagal šį reglamentą.

8 straipsnis

Licencijų pakeitimas, teisių, mokymo kursų ir padalinio kompetencijos programų pritaikymas

1. Ne vėliau kaip 2015 m. gruodžio 31 d. arba, jei valstybė narė naudoja 11 straipsnio 2 dalyje numatyta nukrypti leidžiančia nuostata, – 2016 m. gruodžio 31 d. 7 straipsnio 1 dalyje nurodytas licencijas valstybės narės pakeičia šio reglamento II priedo 1 priedėlyje nustatytą formą atitinkančiomis licencijomis.

2. Ne vėliau kaip 2015 m. gruodžio 31 d. arba, jei valstybė narė naudoja 11 straipsnio 2 dalyje numatyta nukrypti leidžiančia nuostata, – 2016 m. gruodžio 31 d. 7 straipsnio 3 dalyje nurodytus skrydžių vadovų mokymo organizacijų pažymėjimus valstybės narės pakeičia šio reglamento II priedo 2 priedėlyje nustatytą formą atitinkančiais pažymėjimais.

3. Ne vėliau kaip 2015 m. gruodžio 31 d. arba, jei valstybė narė naudoja 11 straipsnio 2 dalyje numatyta nukrypti leidžiančia nuostata, – 2016 m. gruodžio 31 d. 7 straipsnio 3 dalyje nurodytus aviacijos medicinos gydytojų pažymėjimus ir aviacijos medicinos centrų pažymėjimus valstybės narės pakeičia šio reglamento II priedo 3 ir 4 priedėliuose nustatytas formas atitinkančiais pažymėjimais.

4. Reglamento (ES) Nr. 805/2011 20 straipsnyje nurodyto pradinio mokymo egzaminuotojų ir vertintojų, taip pat pagal Komisijos reglamento (ES) Nr. 805/2011 24 straipsnį kompetentingos institucijos patvirtintų mokymo padalinyje ir tęstinio mokymo kompetencijos egzaminuotojų ir vertintojų teises kompetentingos institucijos ne vėliau kaip 2015 m. gruodžio 31 d. arba, jei valstybė narė naudoja 11 straipsnio 2 dalyje numatyta nukrypti leidžiančia nuostata, – 2016 m. gruodžio 31 d. pakeičia, jei taikoma, vertintojo patvirtinimu pagal šį reglamentą suteikiamomis teisėmis.

5. Imituoklių ar kompleksinių treniruoklių nacionalinių instruktorių teises ne vėliau kaip 2015 m. gruodžio 31 d. arba, jei valstybė narė naudoja 11 straipsnio 2 dalyje numatyta nukrypti leidžiančia nuostata, – 2016 m. gruodžio 31 d. kompetentingos institucijos gali, jei tinkama, pagal šį reglamentą pakeisti kompleksinių treniruoklių instruktoriaus patvirtinimu suteikiamomis teisėmis.

6. Oro navigacijos paslaugų teikėjai pritaiko savo padalinio kompetencijos programas, kad jos atitiktų šio reglamento reikalavimus ne vėliau kaip 2015 m. gruodžio 31 d. arba, jei valstybė narė naudoja 11 straipsnio 2 dalyje numatyta nukrypti leidžiančia nuostata, – 2016 m. gruodžio 31 d.

7. Skrydžių vadovų mokymo organizacijos pritaiko savo mokymo planus, kad jie atitiktų šio reglamento reikalavimus ne vėliau kaip 2015 m. gruodžio 31 d. arba, jei valstybė narė naudoja 11 straipsnio 2 dalyje numatyta nukrypti leidžiančia nuostata, – 2016 m. gruodžio 31 d.

8. Mokymo kursų, kurie pagal Reglamentą (ES) Nr. 805/2011 prasidėjo prieš pradėdant taikyti šį reglamentą, baigimo pažymėjimai laikomi priimtinais pagal šį reglamentą išduodant atitinkamas licencijas, kvalifikacijas ir patvirtinimus, jei mokymas ir vertinimas baigti ne vėliau kaip 2016 m. birželio 30 d. arba, jei valstybė narė naudoja 11 straipsnio 2 dalyje numatyta nukrypti leidžiančia nuostata, – 2017 m. birželio 30 d.

9 straipsnis

Igyvendinimo reglamento (ES) Nr. 923/2012 pakeitimas

Igyvendinimo reglamento (ES) Nr. 923/2012 2 straipsnio 104 punktą pakeičiamas taip:

„104. psichoaktyvioji medžiaga – alkoholis, opioidai, kanabinoidai, raminamieji (migdomieji) vaistai, hipnotikai, kokainas, kitos smegenų stimuliacijos ir haliucinogeninės medžiagos, lakieji skysčiai; kava ir tabakas prie šių medžiagų nepriskiriami;“.

*10 straipsnis***Panaikinimas**

Reglamentas (ES) Nr. 805/2011 panaikinamas.

*11 straipsnis***Įsigaliojimas ir taikymas**

1. Šis reglamentas įsigalioja dvidešimtą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

Jis taikomas nuo 2015 m. birželio 30 d.

2. Nukrypdomos nuo 1 dalies, valstybės narės gali nuspręsti netaikyti visų arba dalies I–IV priedų nuostatų iki 2016 m. gruodžio 31 d.

Jei valstybė narė pasinaudoja šia galimybe, ji apie tai iki 2015 m. liepos 1 d. praneša Komisijai ir agentūrai. Pranešime apibūdinamos nukrypti leidžiančios (-ių) nuostatos (-ų) taikymo sritis, taip pat numatytų veiksmų programa ir jų įgyvendinimo tvarkaraštis. Tokiu atveju toliau taikomos atitinkamos Reglamento (ES) Nr. 805/2011 nuostatos.

Šis reglamentas privalomas visas ir tiesiogiai taikomas visose valstybėse narėse.

Priimta Briuselyje 2015 m. vasario 20 d.

Komisijos vardu

Pirmininkas

Jean-Claude JUNCKER

TURINYS

I PRIEDAS. ATCO DALIS. SKRYDŽIŲ VADOVŲ LICENCIJŲ IŠDAVIMO REIKALAVIMAI	18
A SKYRIUS. BENDRIEJI REIKALAVIMAI	18
ATCO.A.001. Taikymo sritis	18
ATCO.A.005. Licencijų, kvalifikacijų ir patvirtinimų prašymų teikimas	18
ATCO.A.010. Licencijų pakeitimas	18
ATCO.A.015. Naudojimasis licencijomis suteiktomis teisėmis ir laikinasis nepajėgumas	18
ATCO.A.020. Licencijų, kvalifikacijų ir patvirtinimų panaikinimas ir galiojimo sustabdymas	19
B SKYRIUS. LICENCIJOS, KVALIFIKACIJOS IR PATVIRTINIMAI	19
ATCO.B.001. Skrydžių vadovo mokinio licencija	19
ATCO.B.005. Skrydžių vadovo licencija	19
ATCO.B.010. Skrydžių vadovo kvalifikacijos	20
ATCO.B.015. Kvalifikacijų patvirtinimai	20
ATCO.B.020. Padalinio patvirtinimai	21
ATCO.B.025. Padalinio kompetencijos programa	22
ATCO.B.030. Kalbos mokėjimo patvirtinimas	23
ATCO.B.035. Kalbos mokėjimo patvirtinimo galiojimas	23
ATCO.B.040. Kalbos mokėjimo vertinimas	24
ATCO.B.045. Kalbos mokymas	24
C SKYRIUS. INSTRUKTORIAMS IR VERTINTOJAMS TAIKOMI REIKALAVIMAI	24
1 SKIRSNIS. INSTRUKTORIAI	24
ATCO.C.001. Teorijos instruktoriai	24
ATCO.C.005. Praktikos instruktoriai	25
ATCO.C.010. Mokymo darbo vietoje instruktoriaus (OJTI) teisės	25
ATCO.C.015. Prašymas išduoti mokymo darbo vietoje instruktoriaus patvirtinimą	25
ATCO.C.020. Mokymo darbo vietoje instruktoriaus patvirtinimo galiojimas	25
ATCO.C.025. Laikinas OJTI leidimas	25
ATCO.C.030. Kompleksinių treniruoklių instruktoriaus (STDI) teisės	26
ATCO.C.035. Prašymas išduoti kompleksinių treniruoklių instruktoriaus patvirtinimą	26
ATCO.C.040. Kompleksinių treniruoklių instruktoriaus patvirtinimo galiojimas	26
2 SKIRSNIS. VERTINTOJAI	27
ATCO.C.045. Vertintojų teisės	27

ATCO.C.050. Asmeniniai interesai	27
ATCO.C.055. Prašymas išduoti vertintojo patvirtinimą	27
ATCO.C.060. Vertintojo patvirtinimo galiojimas	28
ATCO.C.065. Laikinasis vertintojo leidimas	28
D SKYRIUS. SKRYDŽIŲ VADOVŲ MOKYMAS	28
1 SKIRSNIS. BENDRIEJI REIKALAVIMAI	28
ATCO.D.001. Skrydžių vadovų mokymo tikslai	28
ATCO.D.005. Skrydžių vadovų mokymo tipai	28
2 SKIRSNIS. PRADINIO MOKYMO REIKALAVIMAI	29
ATCO.D.010. Pradinio mokymo sudėtis	29
ATCO.D.015. Pradinio mokymo planas	30
ATCO.D.020. Pagrindinio ir kvalifikacinio mokymo kursai	30
ATCO.D.025. Pagrindinio mokymo egzaminai ir vertinimas	31
ATCO.D.030. Siekiami pagrindinio mokymo rezultatai	31
ATCO.D.035. Kvalifikacinio mokymo egzaminai ir vertinimas	31
ATCO.D.040. Siekiami kvalifikacinio mokymo rezultatai	32
3 SKIRSNIS. MOKYMO PADALINYJE REIKALAVIMAI	32
ATCO.D.045. Mokymo padalinyje struktūra	32
ATCO.D.050. Mokyme padalinyje dalyvavimo sąlygos	33
ATCO.D.055. Mokymo padalinyje planas	33
ATCO.D.060. Padalinio patvirtinimo kursas	34
ATCO.D.065. Teorijos žinių ir supratimo įrodymas	34
ATCO.D.070. Padalinio patvirtinimo kursų metu atliekami vertinimai	34
4 SKIRSNIS. TĘSTINIO MOKYMO REIKALAVIMAI	34
ATCO.D.075. Tęstinis mokymas	34
ATCO.D.080. Žinių atnaujinimo kursas	34
ATCO.D.085. Prisitaikymo mokymas	35
5 SKIRSNIS. INSTRUKTORIŲ IR VERTINTOJŲ MOKYMAS	35
ATCO.D.090. Praktikos instruktorių mokymas	35
ATCO.D.095. Vertintojų mokymas	35
I priedo 1 PRIEDĖLIS. KALBOS MOKĖJIMO VERTINIMO SKALĖ. KALBŲ MOKĖJIMO REIKALAVIMAI	36
I priedo 2 PRIEDĖLIS. PAGRINDINIS MOKYMAS	39
1 dalykas. KURSO PRISTATYMAS	39
2 dalykas. AVIACIJOS TEISĖ	39
3 dalykas. ORO EISMO VALDYMAS	40

4 dalykas. METEOROLOGIJĄ	41
5 dalykas. NAVIGACIJĄ	42
6 dalykas. ORLAIVIAI	43
7 dalykas. ŽMOGAUS VEIKSNIAI	44
8 dalykas. ĮRANGA IR SISTEMOS	45
9 dalykas. PROFESINĖ APLINKA	46
I priedo 3 PRIEDĖLIS. AERODROMO VIZUALIOJO SKRYDŽIŲ VALDYMO KVALIFIKACIJA (ADV)	47
1 dalykas. KURSO PRISTATYMAS	47
2 dalykas. AVIACIJOS TEISĖ	47
3 dalykas. ORO EISMO VALDYMAS	48
4 dalykas. METEOROLOGIJĄ	49
5 dalykas. NAVIGACIJĄ	49
6 dalykas. ORLAIVIAI	49
7 dalykas. ŽMOGAUS VEIKSNIAI	50
8 dalykas. ĮRANGA IR SISTEMOS	51
9 dalykas. PROFESINĖ APLINKA	51
10 dalykas. NEĮPRASTOS IR AVARINĖS SITUACIJOS	51
11 dalykas. AERODROMAI	52
I priedo 4 PRIEDĖLIS. AERODROMO SKRYDŽIŲ VALDYMO PAGAL PRIETAISUS IŠ BOKŠTO KVALIFIKACIJA – ADI (TWR)	53
1 dalykas. KURSO PRISTATYMAS	53
2 dalykas. AVIACIJOS TEISĖ	53
3 dalykas. ORO EISMO VALDYMAS	54
4 dalykas. METEOROLOGIJĄ	55
5 dalykas. NAVIGACIJĄ	55
6 dalykas. ORLAIVIAI	56
7 dalykas. ŽMOGAUS VEIKSNIAI	56
8 dalykas. ĮRANGA IR SISTEMOS	57
9 dalykas. PROFESINĖ APLINKA	57
10 dalykas. NEĮPRASTOS IR AVARINĖS SITUACIJOS	58
11 dalykas. AERODROMAI	58
I priedo 5 PRIEDĖLIS. PRIEIGOS PROCEDŪRINIO SKRYDŽIŲ VALDYMO KVALIFIKACIJA (APP)	59
1 dalykas. KURSO PRISTATYMAS	59
2 dalykas. AVIACIJOS TEISĖ	59
3 dalykas. ORO EISMO VALDYMAS	60
4 dalykas. METEOROLOGIJĄ	61
5 dalykas. NAVIGACIJĄ	61

6 dalykas. ORLAIVIAI	61
7 dalykas. ŽMOGAUS VEIKSNIAI	62
8 dalykas. ĮRANGA IR SISTEMOS	63
9 dalykas. PROFESINĖ APLINKA	63
10 dalykas. NEĮPRASTOS IR AVARINĖS SITUACIJOS	63
11 dalykas. AERODROMAI	64
I priedo 6 PRIEDĖLIS. RAJONO PROCEDŪRINIO SKRYDŽIŲ VALDYMO KVALIFIKACIJA (ACP)	65
1 dalykas. KURSO PRISTATYMAS	65
2 dalykas. AVIACIJOS TEISĖ	65
3 dalykas. ORO EISMO VALDYMAS	66
4 dalykas. METEOROLOGIJĄ	67
5 dalykas. NAVIGACIJĄ	67
6 dalykas. ORLAIVIAI	67
7 dalykas. ŽMOGAUS VEIKSNIAI	68
8 dalykas. ĮRANGA IR SISTEMOS	68
9 dalykas. PROFESINĖ APLINKA	69
10 dalykas. NEĮPRASTOS IR AVARINĖS SITUACIJOS	69
I priedo 7 PRIEDĖLIS. PRIEIGOS STEBIMOJO SKRYDŽIŲ VALDYMO KVALIFIKACIJA (APS)	70
1 dalykas. KURSO PRISTATYMAS	70
2 dalykas. AVIACIJOS TEISĖ	70
3 dalykas. ORO EISMO VALDYMAS	71
4 dalykas. METEOROLOGIJĄ	72
5 dalykas. NAVIGACIJĄ	72
6 dalykas. ORLAIVIAI	73
7 dalykas. ŽMOGAUS VEIKSNIAI	73
8 dalykas. ĮRANGA IR SISTEMOS	74
9 dalykas. PROFESINĖ APLINKA	74
10 dalykas. NEĮPRASTOS IR AVARINĖS SITUACIJOS	75
11 dalykas. AERODROMAI	75
I priedo 8 PRIEDĖLIS. RAJONO STEBIMOJO SKRYDŽIŲ VALDYMO KVALIFIKACIJA (ACS)	76
1 dalykas. KURSO PRISTATYMAS	76
2 dalykas. AVIACIJOS TEISĖ	76
3 dalykas. ORO EISMO VALDYMAS	77
4 dalykas. METEOROLOGIJĄ	78
5 dalykas. NAVIGACIJĄ	78

6 dalykas. ORLAIVIAI	79
7 dalykas. ŽMOGAUS VEIKSNIAI	79
8 dalykas. ĮRANGA IR SISTEMOS	80
9 dalykas. PROFESINĖ APLINKA	80
10 dalykas. NEĮPRASTOS IR AVARINĖS SITUACIJOS	81
II PRIEDAS. ATCO.AR DALIS. KOMPETENTINGOMS INSTITUCIJOMS TAIKOMI REIKALAVIMAI	82
A SKYRIUS. BENDRIEJI REIKALAVIMAI	82
ATCO.AR.A.001. Taikymo sritis	82
ATCO.AR.A.005. Darbuotojai	82
ATCO.AR.A.010. Kompetentingų institucijų užduotys	82
ATCO.AR.A.015. Atitikties užtikrinimo priemonės	83
ATCO.AR.A.020. Agentūros informavimas	83
ATCO.AR.A.025. Neatidėliotinas reagavimas į saugos problemą	84
B SKYRIUS. VALDYMAS	84
ATCO.AR.B.001. Valdymo sistema	84
ATCO.AR.B.005. Užduočių paskyrimas kompetentingoms organizacijoms	85
ATCO.AR.B.010. Valdymo sistemos pakeitimai	85
ATCO.AR.B.015. Įrašų saugojimas	85
C SKYRIUS. PRIEŽIŪRA IR VYKDYMO UŽTIKRINIMAS	86
ATCO.AR.C.001. Priežiūra	86
ATCO.AR.C.005. Priežiūros programa	86
ATCO.AR.C.010. Pažeidimai ir darbuotojams taikytinos vykdymo užtikrinimo priemonės	87
D SKYRIUS. LICENCIJŲ, KVALIFIKACIJŲ IR PATVIRTINIMŲ IŠDAVIMAS, PRATĖSIMAS, ATNAUJINIMAS, GALIOJIMO SU- STABDYMAS IR PANAIKINIMAS	87
ATCO.AR.D.001. Licencijų, kvalifikacijų, patvirtinimų ir leidimų išdavimo, pratęsimo ir atnaujinimo procedūros ..	87
ATCO.AR.D.005. Licencijų, kvalifikacijų ir patvirtinimų panaikinimas ir galiojimo sustabdymas	88
E SKYRIUS. SKRYDŽIŲ VADOVŲ MOKYMO ORGANIZACIJŲ CERTIFIKAVIMO TVARKA IR MOKYMO KURSŲ TVIRTINIMAS	88
ATCO.AR.E.001. Mokymo organizacijoms taikoma prašymų teikimo ir sertifikavimo tvarka	88
ATCO.AR.E.005. Mokymo kursų ir mokymo planų tvirtinimas	89
ATCO.AR.E.010. Mokymo organizacijose atliekami pakeitimai	89
ATCO.AR.E.015. Pažeidimai ir taisomieji veiksmai	89
F SKYRIUS. KONKRETŪS SU AVIACIJOS MEDICINOS PAŽYMĖJIMAIS SUSIJĘ REIKALAVIMAI	90
1 SKIRSNIS. BENDRIEJI REIKALAVIMAI	90
ATCO.AR.F.001. Aviacijos medicinos centrai ir aviacijos medicinos pažymėjimai	90
2 SKIRSNIS. DOKUMENTAI	91
ATCO.AR.F.005. Sveikatos pažymėjimas	91

ATCO.AR.F.010. AME pažymėjimas	91
ATCO.AR.F.015. AeMC pažymėjimas	91
ATCO.AR.F.020. Aviacijos medicinos formos	91
II priedo 1 PRIEDĖLIS. Licencijos forma. SKRYDŽIŲ VADOVO LICENCIJA.	92
II priedo 2 PRIEDĖLIS. SKRYDŽIŲ VADOVŲ MOKYMO ORGANIZACIJŲ (ATCO TO) PAŽYMĖJIMAS	98
II priedo 3 PRIEDĖLIS. AVIACIJOS MEDICINOS GYDYTOJŲ (AME) PAŽYMĖJIMAS	100
II priedo 4 PRIEDĖLIS. AVIACIJOS MEDICINOS CENTRŲ (AeMC) PAŽYMĖJIMAI	102
III PRIEDAS. ATCO.OR DALIS. SKRYDŽIŲ VADOVŲ MOKYMO ORGANIZACIJOMS IR AVIACIJOS MEDICINOS CENTRAMS TAIKOMI REIKALAVIMAI	103
A SKYRIUS. BENDRIEJI REIKALAVIMAI	103
ATCO.OR.A.001. Taikymo sritis	103
B SKYRIUS. SKRYDŽIŲ VADOVŲ MOKYMO ORGANIZACIJOMS TAIKOMI REIKALAVIMAI	103
ATCO.OR.B.001. Prašymas išduoti mokymo organizacijos pažymėjimą	103
ATCO.OR.B.005. Atitikties užtikrinimo priemonės	103
ATCO.OR.B.010. Patvirtinimo sąlygos ir mokymo organizacijos pažymėjimu suteikiamos teisės	104
ATCO.OR.B.015. Mokymo organizacijoje atliekami pakeitimai	104
ATCO.OR.B.020. Nepertraukiamasis galiojimas	104
ATCO.OR.B.025. Pateikimas į mokymo organizacijos patalpas ir galimybė susipažinti su duomenimis	104
ATCO.OR.B.030. Pažeidimai	104
ATCO.OR.B.035. Neatidėliotinas reagavimas į saugos problemą	105
ATCO.OR.B.040. Įvykių pranešimai	105
C SKYRIUS. SKRYDŽIŲ VADOVŲ MOKYMO ORGANIZACIJŲ VALDYMAS	105
ATCO.OR.C.001. Mokymo organizacijų valdymo sistema	105
ATCO.OR.C.005. Pagal rangos sutartis atliekama veikla	105
ATCO.OR.C.010. Su darbuotojais susiję reikalavimai	106
ATCO.OR.C.015. Priemonės ir įranga	106
ATCO.OR.C.020. Įrašų saugojimas	106
ATCO.OR.C.025. Finansavimas ir draudimas	106
D SKYRIUS. MOKYMO KURSAMS IR MOKYMO PLANAMS TAIKOMI REIKALAVIMAI	107
ATCO.OR.D.001. Mokymo kursams ir mokymo planams taikomi reikalavimai	107
ATCO.OR.D.005. Egzaminų ir vertinimų rezultatai bei pažymėjimai	107
E SKYRIUS. AVIACIJOS MEDICINOS CENTRAMS TAIKOMI REIKALAVIMAI	107
ATCO.OR.E.001. Aviacijos medicinos centrai	107

IV PRIEDAS ATCO.MED DALIS SKRYDŽIŲ VADOVAMS TAIKOMI MEDICININIAI REIKALAVIMAI	108
A SKYRIUS. BENDRIEJI REIKALAVIMAI	108
1 SKIRSNIS. BENDROSIOS NUOSTATOS	108
ATCO.MED.A.001. Kompetentinga institucija	108
ATCO.MED.A.005. Taikymo sritis	108
ATCO.MED.A.010. Apibrėžtys	108
ATCO.MED.A.015. Duomenų apie sveikatos būklę konfidencialumas	109
ATCO.MED.A.020. Sveikatos būklės pablogėjimas	109
ATCO.MED.A.025. AeMC ir AME pareigos	109
2 SKIRSNIS. SU SVEIKATOS PAŽYMĖJIMAIS SUSIJĘ REIKALAVIMAI	110
ATCO.MED.A.030. Sveikatos pažymėjimai	110
ATCO.MED.A.035. Prašymas išduoti sveikatos pažymėjimą	110
ATCO.MED.A.040. Sveikatos pažymėjimų išdavimas, pratęsimas ir atnaujinimas	110
ATCO.MED.A.045. Sveikatos pažymėjimų galiojimas, pratęsimas ir atnaujinimas	111
ATCO.MED.A.046. Sveikatos pažymėjimo galiojimo sustabdymas arba panaikinimas	111
ATCO.MED.A.050. Bylos perdavimas	112
B SKYRIUS. SU SKRYDŽIŲ VADOVŲ SVEIKATOS PAŽYMĖJIMAIS SUSIJĘ REIKALAVIMAI	112
1 SKIRSNIS. BENDRIEJI REIKALAVIMAI	112
ATCO.MED.B.001. Sveikatos pažymėjimų apribojimai	112
2 SKIRSNIS. SU 3 KLASĖS SVEIKATOS PAŽYMĖJIMAIS SUSIJĘ MEDICININIAI REIKALAVIMAI	112
ATCO.MED.B.005. Bendrosios nuostatos	112
ATCO.MED.B.010. Širdies ir kraujagyslių sistema	113
ATCO.MED.B.015. Kvėpavimo sistema	115
ATCO.MED.B.020. Virškinimo sistema	116
ATCO.MED.B.025. Medžiagų apykaitos ir endokrininė sistema	116
ATCO.MED.B.030. Hematologija	116
ATCO.MED.B.035. Urogenitalinė sistema	117
ATCO.MED.B.040. Infekcinės ligos	117
ATCO.MED.B.045. Akušerija ir ginekologija	117
ATCO.MED.B.050. Raumenų ir skeleto sistema	117
ATCO.MED.B.055. Psichiatrija	118
ATCO.MED.B.060. Psichologija	118
ATCO.MED.B.065. Neurologija	118
ATCO.MED.B.070. Regėjimo sistema	119

ATCO.MED.B.075. Spalvinis matymas	120
ATCO.MED.B.080. Otorinolaringologija	120
ATCO.MED.B.085. Dermatologija	120
ATCO.MED.B.090. Onkologija	121
C SKYRIUS. AVIACIJOS MEDICINOS GYDYTOJAI (AME)	121
ATCO.MED.C.001. Teisės	121
ATCO.MED.C.005. Prašymo teikimas	121
ATCO.MED.D.010. AME pažymėjimų išdavimo reikalavimai	121
ATCO.MED.C.015. Aviacijos medicinos specialistų mokymo kursai	122
ATCO.MED.C.020. AME pažymėjimo pakeitimai	122
ATCO.MED.C.025. AME pažymėjimų galiojimas	122

I PRIEDAS

ATCO DALIS

SKRYDŽIŲ VADOVŲ LICENCIJŲ IŠDAVIMO REIKALAVIMAI

A SKYRIUS

BENDRIEJI REIKALAVIMAI

ATCO.A.001. Taikymo sritis

Šioje priedo dalyje nustatomi skrydžių vadovų mokinių ir skrydžių vadovų licencijų ir atitinkamų jų kvalifikacijų suteikimo ir patvirtinimų išdavimo, panaikinimo ir galiojimo sustabdymo reikalavimai, taip pat jų galiojimo ir naudojimo sąlygos.

ATCO.A.005. Licencijų, kvalifikacijų ir patvirtinimų prašymų teikimas

- a) Prašymai išduoti licencijas, kvalifikacijas ir patvirtinimus teikiami kompetentingai institucijai tos institucijos nustatyta tvarka.
- b) Prašymas išduoti kitas kvalifikacijas arba patvirtinimus, pratęsti arba atnaujinti patvirtinimus ir iš naujo išduoti licenciją teikiamas tą licenciją išdavusiai kompetentingai institucijai.
- c) Licencija priklauso asmeniui, kuriam ji suteikiama, nebent kompetentinga institucija ją panaikina. Licencijos turėtojas licenciją pasirašo.
- d) Licencijoje nurodoma visa svarbi informacija apie ta licencija suteikiamas teises, ir licencija turi atitikti II priedo 1 priedėlyje nustatytus reikalavimus.

ATCO.A.010. Licencijų pakeitimas

- a) Jei licencijos turėtojas ketina naudotis licencija suteiktomis teisėmis valstybėje narėje, kurios kompetentinga institucija yra ne licenciją išdavusi institucija, licencijos turėtojas pateikia prašymą, kad jo licencija būtų pakeista valstybės narės, kurioje bus naudojamos teisėmis, kompetentingos institucijos išduota licencija tos institucijos nustatyta tvarka, nebent valstybių narių susitarimuose numatyta kitaip. Šiuo tikslu susijusios institucijos dalijasi visa susijusia informacija, kurios reikia keičiant licenciją ATCO.AR.B.001 taisyklės c punkte nurodyta tvarka.
- b) Kad būtų galima pakeisti licenciją ir naudotis ja suteikiamomis teisėmis ne toje valstybėje, kurioje išduota licencija, licencijos turėtojas turi įvykdyti ATCO.B.030 taisyklėje nurodytus kalbos mokėjimo reikalavimus, kuriuos nustato atitinkama valstybė narė.
- c) Naujojoje licencijoje nurodomos kvalifikacijos, kvalifikacijų patvirtinimai, licencijų patvirtinimai ir visi galiojantys padalinio patvirtinimai, įskaitant, jei taikoma, jų pirmojo išdavimo ir galiojimo pabaigos datas.
- d) Gavęs naują licenciją, licencijos turėtojas, siekdamas gauti naujas kvalifikacijas, kvalifikacijų patvirtinimus, licencijų patvirtinimus arba padalinio patvirtinimus, pateikia ATCO.A.005 taisyklėje nurodytą prašymą ir kartu pateikia savo turimą skrydžių vadovo licenciją.
- e) Pakeitus licenciją, ankstesnė licencija grąžinama ją išdavusiai institucijai.

ATCO.A.015. Naudojimasis licencijomis suteiktomis teisėmis ir laikinasis nepajėgumas

- a) Kad būtų galima naudotis licencija suteiktomis teisėmis, reikia, kad galiotų kvalifikacijos, patvirtinimai ir sveikatos pažymėjimas.
- b) Licencijų turėtojai neturi naudotis jų licencijos suteiktomis teisėmis, jei abejoja, kad šiomis teisėmis gali naudotis saugiai; tokiais atvejais jie nedelsdami praneša atitinkamam oro navigacijos paslaugų teikėjui apie laikinąjį nepajėgumą saugiai naudotis jų turima licencija suteiktomis teisėmis.
- c) Jei oro navigacijos paslaugų teikėjai sužino apie bet kokias abejones dėl licencijos turėtojo gebėjimo saugiai naudotis licencija suteiktomis teisėmis, jie gali paskelbti apie laikinąjį licencijos turėtojo nepajėgumą.

- d) Oro navigacijos paslaugų teikėjai parengia ir įgyvendina objektyvias, skaidrias ir nediskriminacines procedūras, kurias taikydami licencijų turėtojai galėtų paskelbti apie laikinąjį nepajėgumą naudotis jų licencija suteiktomis teisėmis pagal b punktą, kad būtų galima paskelbti apie laikinąjį licencijos turėtojo nepajėgumą naudotis teisėmis pagal c dalį, valdyti laikinojo nepajėgumo poveikį veiklai ir informuoti kompetentingą instituciją, kaip apibrėžta tose procedūrose.
- e) D punkte nurodytos procedūros pagal ATCO.B.025 taisyklės a punkto 13 papunktį įtraukiamos į padalinio kompetencijos programą.

ATCO.A.020. Licencijų, kvalifikacijų ir patvirtinimų panaikinimas ir galiojimo sustabdymas

- a) Kompetentinga institucija gali sustabdyti licencijų, kvalifikacijų ir patvirtinimų galiojimą arba juos panaikinti pagal ATCO.AR.D.005 taisyklę, jei licencijos turėtojas nesilaiko šios dalies reikalavimų.
- b) Panaikintą licenciją jos turėtojas nedelsdamas grąžina kompetentingai institucijai pagal jos nustatytas administracines procedūras.
- c) Išduodant skrydžių vadovo licenciją, skrydžių vadovo mokinio licencija panaikinama ir grąžinama skrydžių vadovo licenciją išduodančiai kompetentingai institucijai.

B SKYRIUS

LICENCIJOS, KVALIFIKACIJOS IR PATVIRTINIMAI

ATCO.B.001. Skrydžių vadovo mokinio licencija

- a) Skrydžių vadovo mokinio licencijos turėtojams leidžiama teikti skrydžių valdymo paslaugas pagal jų licencijoje nurodytą (-as) kvalifikaciją (-as) ir kvalifikacijos (-ų) patvirtinimą (-us), prižiūrimiems mokymo darbo vietoje instruktoriams, ir dalyvauti mokyme siekiant gauti kvalifikacijos (-ų) patvirtinimą (-us).
- b) Prašymo išduoti skrydžių vadovo mokinio licenciją teikėjas turi:
 - 1) būti bent 18 metų amžiaus;
 - 2) būti sėkmingai baigęs III priede (ATCO.OR dalyje) nustatytus reikalavimus atitinkančioje mokymo organizacijoje pradinį mokymą, susijusį su kvalifikacija ir, jei taikoma, su kvalifikacijos patvirtinimu, kaip nustatyta ATCO dalies D skyriaus 2 skirsnyje;
 - 3) turėti galiojantį sveikatos pažymėjimą;
 - 4) būti įrodęs, kad jo kalbos mokėjimo lygis pagal ATCO.B.030 taisyklėje nustatytus reikalavimus yra tinkamas.
- c) Skrydžių vadovo mokinio licencijoje nurodomas kalbos mokėjimo patvirtinimas (-ai), bent viena kvalifikacija ir, jei taikoma, vienas kvalifikacijos patvirtinimas.
- d) Skrydžių vadovo mokinio licencijos turėtojas, nepradėjęs naudotis licencija suteiktomis teisėmis per vienus metus nuo jos išdavimo dienos arba pertraukęs naudojimąsi tomis teisėmis ilgesniam nei vieno metų laikotarpiui, tai kvalifikacijai skirtą mokymą padalinyje gali pradėti arba tęsti tik po to, kai III priede (ATCO.OR dalyje) išdėstytus reikalavimus atitinkanti ir rengti su ta kvalifikacija susijusį pradinį mokymą patvirtinta mokymo organizacija atliks jo ankstesnės kompetencijos vertinimą, siekdama nustatyti, ar licencijos turėtojas tebeatitinka su ta kvalifikacija susijusius reikalavimus, ir po to, kai jis įvykdys visus su šiuo vertinimu susijusius mokymo reikalavimus.

ATCO.B.005. Skrydžių vadovo licencija

- a) Skrydžių vadovo licencijos turėtojams leidžiama teikti skrydžių valdymo paslaugas pagal jų licencijoje nurodytas kvalifikacijas ir kvalifikacijos patvirtinimus bei naudotis licencijoje nurodytais patvirtinimais suteiktomis teisėmis.
- b) Skrydžių vadovo licencija suteikiamos teisės apima ATCO.B.001 taisyklės a punkte nustatytas skrydžių vadovo mokinio licencija suteikiamas teises.
- c) Prašymo išduoti pirmąją skrydžių vadovo licenciją teikėjas turi:
 - 1) turėti skrydžių vadovo mokinio licenciją;
 - 2) būti baigęs padalinio patvirtinimo kursą ir sėkmingai išlaikęs atitinkamus egzaminus bei sėkmingai baigęs vertinimus pagal ATCO dalies D skyriaus 3 skirsnyje nustatytus reikalavimus;

- 3) turėti galiojantį sveikatos pažymėjimą;
 - 4) būti įrodęs, kad jo kalbos mokėjimo lygis pagal ATCO.B.030 taisyklėje nustatytus reikalavimus yra tinkamas.
- d) Skrydžių vadovo licencija patvirtinama nurodant joje vieną arba kelias kvalifikacijas ir atitinkamus kvalifikacijos, padalinio ir kalbos mokėjimo patvirtinimus, kuriems įgyti sėkmingai baigtas mokymas.
- e) Skrydžių vadovo licencijos turėtojas, nepradėjęs naudotis kvalifikacija suteiktomis teisėmis per vienus metus nuo jos išdavimo dienos, tai kvalifikacijai skirtą mokymą padalinyje gali pradėti tik po to, kai III priede (ATCO.OR dalyje) išdėstytus reikalavimus atitinkanti ir rengti su ta kvalifikacija susijusį pradinį mokymą patvirtinta mokymo organizacija atliks jo ankstesnės kompetencijos vertinimą, siekdama nustatyti, ar licencijos turėtojas tebeatitinka su ta kvalifikacija susijusius reikalavimus, ir po to, kai jis įvykdys visus su šiuo vertinimu susijusius mokymo reikalavimus.

ATCO.B.010. Skrydžių vadovo kvalifikacijos

- a) Siekiant nurodyti paslaugos, kurią licencijos turėtojas turi teisę teikti, rūšį, licencijose nurodoma viena arba kelios iš šių kvalifikacijų:
- 1) aerodromo vizualiojo skrydžių valdymo (angl. *Aerodrome Control Visual* – ADV) kvalifikacija, kuria nurodoma, kad licencijos turėtojas yra kompetentingas teikti aerodromo eismo skrydžių valdymo paslaugą aerodrome, kuriame nėra paskelbtu artėjimo tūpti arba išskridimo pagal prietaisus procedūrų;
 - 2) aerodromo skrydžių valdymo pagal prietaisus (angl. *Aerodrome Control Instrument* – ADI) kvalifikacija, kuria nurodoma, kad licencijos turėtojas yra kompetentingas teikti aerodromo eismo skrydžių valdymo paslaugą aerodrome, kuriame yra paskelbtos artėjimo tūpti arba išskridimo pagal prietaisus procedūros; prie šios kvalifikacijos nurodomas bent vienas iš ATCO.B.015 taisyklės a punkte apibūdintų kvalifikacijos patvirtinimų;
 - 3) prieigos procedūrinio skrydžių valdymo (angl. *Approach Control Procedural* – APP) kvalifikacija, kuria nurodoma, kad licencijos turėtojas yra kompetentingas teikti skrydžių valdymo paslaugą atskrendantiems, išskrendantiems ar praskrendantiems orlaiviams, nesinaudodamas apžvalgos įranga;
 - 4) prieigos stebimojo skrydžių valdymo (angl. *Approach Control Surveillance* – APS) kvalifikacija, kuria nurodoma, kad licencijos turėtojas yra kompetentingas teikti skrydžių valdymo paslaugą atskrendantiems, išskrendantiems ar praskrendantiems orlaiviams, naudodamasis apžvalgos įranga;
 - 5) rajono procedūrinio skrydžių valdymo (angl. *Area Control Procedural* – ACP) kvalifikacija, kuria nurodoma, kad licencijos turėtojas yra kompetentingas teikti skrydžių valdymo paslaugą orlaiviams, nesinaudodamas apžvalgos įranga;
 - 6) rajono stebimojo skrydžių valdymo (angl. *Area Control Surveillance* – ACS) kvalifikacija, kuria nurodoma, kad licencijos turėtojas yra kompetentingas teikti skrydžių valdymo paslaugą orlaiviams, naudodamasis apžvalgos įranga.
- b) Kvalifikacijos turėtojas, pertraukęs naudojimąsi tos kvalifikacijos teikiamomis teisėmis ne trumpesniu nei ketverių ankstesnių iš eilėsėjusių metų laikotarpiu, tai kvalifikacijai įgyti skirtą mokymą padalinyje gali pradėti tik po to, kai III priede (ATCO.OR dalyje) išdėstytus reikalavimus atitinkanti ir rengti su ta kvalifikacija susijusį pradinį mokymą patvirtinta mokymo organizacija atliks jo ankstesnės kompetencijos vertinimą, siekdama nustatyti, ar kvalifikacijos turėtojas tebeatitinka tos kvalifikacijos sąlygas, ir po to, kai jis įvykdys visus su šiuo vertinimu susijusius mokymo reikalavimus.

ATCO.B.015. Kvalifikacijų patvirtinimai

- a) Prie aerodromo skrydžių valdymo pagal prietaisus (ADI) kvalifikacijos nurodomas bent vienas iš šių patvirtinimų:
- 1) skrydžių valdymo (angl. *Air Control* – AIR) patvirtinimas, kuriuo nurodoma, kad licencijos turėtojas yra kompetentingas teikti skrydžių valdymo paslaugas netoli aerodromo skrendantiems orlaiviams ir orlaiviams ant kilimo ir tūpimo tako;
 - 2) antžeminio eismo valdymo (angl. *Ground Movement Control* – GMC) patvirtinimas, kuriuo nurodoma, kad licencijos turėtojas yra kompetentingas teikti antžeminio eismo valdymo paslaugas;

- 3) skrydžių valdymo bokšto (angl. *Tower Control* – TWR) patvirtinimas, kuriuo nurodoma, kad licencijos turėtojas yra kompetentingas teikti aerodromo skrydžių valdymo paslaugas. TWR patvirtinimas apima AIR ir GMC patvirtinimais suteikiamas teises;
 - 4) antžeminio eismo apžvalgos (angl. *Ground Movement Surveillance* – GMS) patvirtinimas, kuris suteikiamas kartu su antžeminio eismo valdymo patvirtinimu arba skrydžių valdymo bokšto patvirtinimu ir kuriuo nurodoma, kad licencijos turėtojas yra kompetentingas teikti antžeminio eismo valdymo paslaugas, naudodamasis aerodromo antžeminio eismo reguliavimo sistemomis;
 - 5) aerodromo radiolokacinio valdymo (angl. *Aerodrome Radar Control* – RAD) patvirtinimas, kuris suteikiamas kartu su oro eismo valdymo patvirtinimu arba skrydžių valdymo bokšto patvirtinimu ir kuriuo nurodoma, kad licencijos turėtojas yra kompetentingas teikti aerodromo valdymo paslaugas, naudodamasis apžvalgos radiolokacine įranga.
- b) Prie prieigos stebimojo skrydžių valdymo (APS) kvalifikacijos gali būti nurodomas vienas arba keli iš šių patvirtinimų:
- 1) tikslaus artėjimo radiolokacinio valdymo (angl. *Precision Approach Radar* – PAR) patvirtinimas, kuriuo nurodoma, kad licencijos turėtojas yra kompetentingas teikti tikslaus artėjimo antžeminio skrydžių valdymo paslaugas orlaiviui galutinio artėjimo tūpti ant kilimo ir tūpimo tako etape, naudodamasis tikslaus artėjimo radiolokacine įranga;
 - 2) prieigos apžvalgos radiolokacinio valdymo (angl. *Surveillance Radar Approach* – SRA) patvirtinimas, kuriuo nurodoma, kad licencijos turėtojas yra kompetentingas teikti netikslaus artėjimo antžeminio skrydžių valdymo paslaugas orlaiviui galutinio artėjimo tūpti ant kilimo ir tūpimo tako etape, naudodamasis apžvalgos įranga;
 - 3) aerodromo rajono skrydžių valdymo (angl. *Terminal Control* – TCL) patvirtinimas, kuriuo nurodoma, kad licencijos turėtojas yra kompetentingas teikti skrydžių valdymo paslaugas orlaiviui, esančiam nustatytoje aerodromo rajono zonoje ir (arba) gretimuose sektoriuose, naudodamasis bet kokia apžvalgos įranga.
- c) Prie rajono procedūrinio skrydžių valdymo (ACP) kvalifikacijos gali būti nurodomas jūrinio skrydžių valdymo (angl. *Oceanic Control* – OCN) patvirtinimas, kuriuo nurodoma, kad licencijos turėtojas yra kompetentingas teikti skrydžių valdymo paslaugas orlaiviui, esančiam jūrinio skrydžių valdymo rajone.
- d) Prie rajono stebimojo skrydžių valdymo (ACS) kvalifikacijos gali būti nurodomas vienas iš šių patvirtinimų:
- 1) aerodromo rajono skrydžių valdymo (TCL) patvirtinimas, kuriuo nurodoma, kad licencijos turėtojas yra kompetentingas teikti skrydžių valdymo paslaugas orlaiviui, esančiam nustatytoje aerodromo rajono zonoje ir (arba) gretimuose sektoriuose, naudodamasis bet kokia apžvalgos įranga;
 - 2) jūrinio skrydžių valdymo (OCN) patvirtinimas, kuriuo nurodoma, kad licencijos turėtojas yra kompetentingas teikti skrydžių valdymo paslaugas orlaiviui, esančiam jūrinio skrydžių valdymo rajone.

ATCO.B.020. Padalinio patvirtinimai

- a) Padalinio patvirtinimu licencijos turėtojui suteikiamas įgaliojimas teikti skrydžių valdymo paslaugas konkrečiam sektoriui, sektorių grupei ir (arba) darbo vietose, už kuriuos atsakingas oro eismo paslaugų padalinys.
- b) Prašymo išduoti padalinio patvirtinimą teikėjas turi būti sėkmingai baigęs padalinio patvirtinimo kursą pagal ATCO dalies D skyriaus 3 skirsnyje nustatytus reikalavimus.
- c) Prašymo išduoti padalinio patvirtinimą po to, kai pakeičiama licencija, kaip nurodyta ATCO.A.010 taisyklėje, teikėjas, be b punkte nustatytų reikalavimų, turi atitikti ATCO.D.060 taisyklės f punkto reikalavimus.
- d) Skrydžių vadovams, teikiantiems skrydžių valdymo paslaugas, susijusias su orlaiviais, kuriais atliekami skrydžių bandymai, kompetentinga institucija, be b punkte nustatytų reikalavimų, gali nustatyti papildomus reikalavimus.
- e) Padalinio patvirtinimai galioja padalinio kompetencijos programoje nustatytą laikotarpį. Šis laikotarpis neviršija trejų metų.
- f) Išduodamo pirmojo ir atnaujinamo padalinio patvirtinimų galiojimo laikotarpis prasideda ne vėliau kaip per 30 dienų nuo tos dienos, kai sėkmingai baigtas vertinimas.
- g) Padalinio patvirtinimų galiojimas pratęsiamas, jei:
 - 1) prašymo teikėjas licencija suteiktomis teisėmis naudojosi padalinio kompetencijos programoje nustatytą mažiausią valandų skaičių;

- 2) prašymo teikėjas pagal padalinio kompetencijos programą padalinio patvirtinimo galiojimo laikotarpiu dalyvavo atnaujinimo mokyme;
- 3) prašymo teikėjo kompetencija įvertinta pagal padalinio kompetencijos programą ne anksčiau nei likus 3 mėnesiams iki padalinio patvirtinimo galiojimo pabaigos datos.
- h) Padalinio patvirtinimai pratęsimi per 3 mėnesius iki jų galiojimo pabaigos, jei įvykdomi g punkte nustatyti reikalavimai. Tokiu atveju galiojimo laikotarpis pradedamas skaičiuoti nuo tos galiojimo pabaigos datos.
- i) Jei padalinio patvirtinimas pratęsiamas anksčiau nei per h punkte nurodytą laikotarpį, jo galiojimo laikotarpis prasideda ne vėliau kaip per 30 dienų nuo tos dienos, kai sėkmingai baigtas vertinimas, jei taip pat įvykdomi g punkto 1 ir 2 papunkčiuose išdėstyti reikalavimai.
- j) Jei padalinio patvirtinimo galiojimas baigiasi, licencijos turėtojas, siekdamas jį atnaujinti, turi sėkmingai baigti padalinio patvirtinimo kursą pagal ATCO dalies D skyriaus 3 skirsnio reikalavimus.

ATCO.B.025. Padalinio kompetencijos programa

- a) Padalinio kompetencijos programas rengia oro navigacijos paslaugų teikėjas, o tvirtina kompetentinga institucija. Padalinio kompetencijos programoje pateikiama bent ši informacija:
 - 1) padalinio patvirtinimo galiojimas pagal ATCO.B.020 taisyklės e punktą;
 - 2) ilgiausias ištisinis laikotarpis, per kurį padalinio patvirtinimo galiojimo laikotarpiu galima nesinaudoti juo suteiktomis teisėmis. Šis laikotarpis neviršija 90 kalendorinių dienų;
 - 3) mažiausias naudojimosi padalinio patvirtinimu suteiktomis teisėmis valandų skaičius per nustatytą laikotarpį, kuris ATCO.B.020 taisyklės g punkto 1 papunktyje nustatytu tikslu neviršija 12 mėnesių. Laikas, kurį OJTI patvirtinimu suteiktomis teisėmis besinaudojantys mokymo darbo vietoje instruktoriai praleidžia instruodami, užskaitomas daugiausia kaip 50 % padalinio patvirtinimui pratęsti reikiamų valandų;
 - 4) procedūros, taikytinos tais atvejais, kai licencijos turėtojas neatitinka a punkto 2 ir 3 papunkčiuose nustatytų reikalavimų;
 - 5) kompetencijos vertinimo procesai, įskaitant žinių atnaujinimo kurso dalykų pagal ATCO.D.080 taisyklės b punktą vertinimą;
 - 6) teorijos žinių ir supratimo, kurių reikia norint naudotis kvalifikacijomis ir patvirtinimais suteiktomis teisėmis, egzaminavimo procesai;
 - 7) tęstinio mokymo temų ir potemių, tikslų ir mokymo metodų nustatymo procesai;
 - 8) mažiausia žinių atnaujinimo kurso trukmė ir jo dažnumas;
 - 9) prisitaikymo mokymo metu įgytų teorijos žinių egzamino ir (arba) praktinių įgūdžių vertinimo procesai, įskaitant egzaminų išlaikymo balus;
 - 10) neišlaikius egzamino arba vertinimo taikytini procesai, įskaitant apeliacijų teikimo procesus;
 - 11) mokymo darbuotojų kvalifikacijos, funkcijos ir atsakomybė;
 - 12) procedūra, kuria užtikrinama, kad, kaip nurodyta ATCO.C.010 taisyklės b punkto 3 papunktyje ir ATCO.C.030 dalies b punkto 3 papunktyje, praktikos instruktoriai būtų praktiškai taikę mokymo metodus per procedūras, kurių ketinama mokytis;
 - 13) laikinojo nepajėgumo naudotis licencija suteiktomis teisėmis paskelbimo ir valdymo, taip pat kompetentingos institucijos informavimo pagal ATCO.A.015 taisyklės d punktą procedūros;

- 14) su tęstiniu mokymu ir vertinimais susiję saugotini įrašai pagal ATCO.AR.B.015 taisyklę;
- 15) padalinio kompetencijos programos persvarstymo, dalinio keitimo ir pateikimo kompetentingai institucijai procesas bei priežastys. Padalinio kompetencijos programos persvarstomos bent kas trejus metus.
- b) Siekdami įvykdyti a punkto 3 papunktyje nustatytus reikalavimus, oro navigacijos paslaugų teikėjai registruoja, kiek valandų kiekvienas licencijos turėtojas, dirbdamas ATC tarnybos sektoriuose, sektorių grupėse ir (arba) darbo vietose, naudojosi padalinio patvirtinimu suteiktomis teisėmis, ir, gavęs prašymą, pateikia šiuos duomenis kompetentingoms institucijoms ir licencijos turėtojui.
- c) Nustatydami a punkto 4 ir 13 papunkčiuose nurodytas procedūras, oro navigacijos paslaugų teikėjai užtikrina, kad būtų taikomi mechanizmai, kuriais užtikrinamos vienodos sąlygos licencijų turėtojams, kai jų patvirtinimų galiojimo laikas negali būti pratęstas.

ATCO.B.030. Kalbos mokėjimo patvirtinimas

- a) Skrydžių vadovai ir skrydžių vadovai mokiniai negali naudotis jų licencijomis suteiktomis teisėmis, nebent turi galiojantį anglų kalbos mokėjimo patvirtinimą ir, jei taikoma, kalbos (-ų), kurią (-ias) saugos tikslais padalinio patvirtinimo ATC tarnyboje nustato valstybė narė, mokėjimo patvirtinimą, kaip paskelbta oro navigacijos informacijos leidiniuose. Kalbos mokėjimo patvirtinime nurodoma kalba (-os), jos (jų) mokėjimo lygis (-iai) ir galiojimo pabaigos data (-os).
- b) Kalbos mokėjimo lygis nustatomas pagal I priedo 1 priedėlyje pateiktą vertinimo skalę.
- c) Prašymo patvirtinti bet kurios kalbos mokėjimą teikėjas įrodo, kad jo kalbos mokėjimas atitinka bent darbinį kalbos mokėjimo lygį (ketvirtą lygį) pagal b punkte nurodytą vertinimo skalę.

Kad tai įrodytų, prašymo teikėjas turi gebėti:

- 1) veiksmingai bendrauti tik kalbinio ryšio priemonėmis (telefonu ir (arba) radijo telefonu) ir tiesiogiai su kitu asmeniu;
 - 2) tiksliai ir aiškiai kalbėti bendromis, konkrečiomis ir su darbu susijusiomis temomis;
 - 3) taikyti tinkamus bendravimo metodus keičiantis informacija ir siekiant atpažinti bei spręsti bendrus ar su darbu susijusius nesusipratimus;
 - 4) sėkmingai ir palyginti lengvai rasti išeitį sudėtingose kalbinėse situacijose, kai įvykiai komplikuojasi arba netikėtai pasikeičia kasdieniame darbe arba atliekant jiems žinomą ryšių palaikymo užduotį, ir
 - 5) kalbėti aviacijos bendruomenei suprantamu dialektu ar akcentu.
- d) Nepaisant c punkto, oro navigacijos paslaugų teikėjas gali reikalauti aukštesnio kalbos mokėjimo lygio (penkto lygio) pagal I priedo 1 priedėlyje pateiktą kalbos mokėjimo vertinimo skalę, jei atitinkama kvalifikacija ar patvirtinimas susiję su tokiomis veiklos aplinkybėmis, kuriomis aukštesnio kalbos mokėjimo lygio reikia būtinais saugos tikslais. Toks reikalavimas turi būti nediskriminacinis, proporcingas ir skaidrus; aukštesnį kalbos mokėjimo lygį norintis taikyti oro navigacijos paslaugų teikėjas turi tokį reikalavimą objektyviai pagrįsti, o kompetentinga institucija – patvirtinti.
- e) Kalbos mokėjimas įrodomas pažymėjimu, kuriuo patvirtinamas vertinimo rezultatas.

ATCO.B.035. Kalbos mokėjimo patvirtinimo galiojimas

- a) Kalbos mokėjimo patvirtinimo galiojimo trukmė, atsižvelgiant į I priedo 1 priedėlyje nustatytą lygį, yra:
- 1) darbinio lygio (ketvirtą lygį) – treji metai nuo vertinimo datos, arba
 - 2) aukštesnio lygio (penkto lygio) – šešeri metai nuo vertinimo datos;

- 3) aukščiausio lygio (šešto lygio):
 - i) anglų kalbos – devyneri metai nuo vertinimo datos;
 - ii) visų kitų ATCO.B.030 taisyklės a punkte nurodytų kalbų – neribota.
- b) Išduodamo pirmojo ir atnaujinamo kalbos mokėjimo patvirtinimų galiojimo laikotarpis prasideda ne vėliau kaip per 30 dienų nuo tos dienos, kai sėkmingai baigtas kalbos mokėjimo vertinimas.
- c) Kalbos mokėjimo patvirtinimai pratęsimi sėkmingai baigus kalbos mokėjimo vertinimą, atliekamą per trijų mėnesių laikotarpį iki galiojimo pabaigos datos. Tokiais atvejais naujas galiojimo laikotarpis pradedamas skaičiuoti nuo tos galiojimo pabaigos datos.
- d) Jei kalbos mokėjimo patvirtinimas pratęsiamas anksčiau nei per c punkte nurodytą laikotarpį, jo galiojimo laikotarpis prasideda ne vėliau kaip per 30 dienų nuo tos dienos, kai sėkmingai baigtas kalbos mokėjimo vertinimas.
- e) Kai kalbos mokėjimo patvirtinimo galiojimas baigiasi, licencijos turėtojas, norėdamas, kad jis būtų atnaujintas, turi sėkmingai baigti kalbos mokėjimo vertinimą.

ATCO.B.040. Kalbos mokėjimo vertinimas

- a) Kalbos mokėjimas įrodomas taikant kompetentingos institucijos patvirtintą vertinimo metodą, apimantį:
 - 1) vertinimo procesą;
 - 2) vertintojų kvalifikaciją;
 - 3) apeliacijų teikimo procedūrą.
- b) Kalbos vertinimo įstaigos turi atitikti reikalavimus, nustatytus kompetentingų institucijų pagal ATCO.ARA.010 taisyklę.

ATCO.B.045. Kalbos mokymas

- a) Siekdami išlaikyti reikiamą skrydžių vadovų kalbos mokėjimo lygį, oro navigacijos paslaugų teikėjai sudaro sąlygas dalyvauti mokyme:
 - 1) kalbos mokėjimo patvirtinimo turėtojams, kad jie išlaikytų darbinį lygį (ketvirtą lygį);
 - 2) licencijų turėtojams, neturintiems galimybės reguliariai taikyti įgūdžius, kad jie išlaikytų kalbos mokėjimo įgūdžius.
- b) Kalbos mokymas taip pat gali būti rengiamas kaip tęstinis mokymas.

C SKYRIUS

INSTRUKTORIAMS IR VERTINTOJAMS TAIKOMI REIKALAVIMAI

1 SKIRSNIS

Instruktoriai

ATCO.C.001. Teorijos instruktoriai

- a) Teorinį mokymą gali rengti tik tinkamą kvalifikaciją turintys instruktoriai.
- b) Teorijos instruktorius turi tinkamą kvalifikaciją, jei:
 - 1) turi skrydžių vadovo licenciją ir (arba) mokomam dalykui tinkamą profesinę kvalifikaciją, ir (arba) mokymo organizacijai įrodo, kad turi pakankamai žinių ir patirties;
 - 2) mokymo organizacijai įrodo, kad turi mokymo įgūdžių.

ATCO.C.005. Praktikos instruktoriai

Praktinį mokymą gali rengti tik asmuo, turintis skrydžių vadovo licenciją su mokymo darbo vietoje instruktoriaus (OJTI) patvirtinimu arba kompleksinių treniruoklių instruktoriaus (STDI) patvirtinimu.

ATCO.C.010. Mokymo darbo vietoje instruktoriaus (OJTI) teisės

- a) OJTI patvirtinimo turėtojai turi teisę rengti praktinį mokymą ir vykdyti priežiūrą funkcinėse darbo vietose, kurių galiojantį padalinio patvirtinimą jie turi, ir tai veiklai naudoti kompleksinius treniruoklius, kurių kvalifikacijas jie turi.
- b) OJTI patvirtinimo turėtojai gali naudotis patvirtinimu suteiktomis teisėmis tik jei:
 - 1) bent dvejus metus naudojosi kvalifikacija, kuri yra jų rengiamo mokymo dalykas, suteiktomis teisėmis;
 - 2) bent šešis ankstesnius mėnesius naudojosi galiojančiu padalinio patvirtinimu, kuris yra jų rengiamo mokymo dalykas, suteiktomis teisėmis;
 - 3) yra praktiškai taikę mokymo įgūdžius, susijusius su tomis procedūromis, kurių ketina mokytis.
- c) B punkto 1 papunktyje nurodytą dvejų metų laikotarpį kompetentinga institucija mokymo organizacijos prašymu gali sutrumpinti iki ne trumpesnio kaip vieno metų laikotarpio.

ATCO.C.015. Prašymas išduoti mokymo darbo vietoje instruktoriaus patvirtinimą

Prašymo išduoti OJTI patvirtinimą teikėjas turi:

- a) turėti skrydžių vadovo licenciją su galiojančiu padalinio patvirtinimu;
- b) būti bent dvejus metus iki prašymo pateikimo naudojęsis skrydžių vadovo licencija suteiktomis teisėmis. Šį laikotarpį kompetentinga institucija mokymo organizacijos prašymu gali sutrumpinti iki ne trumpesnio kaip vieno metų laikotarpio; ir
- c) per metus iki prašymo pateikimo būti sėkmingai baigęs praktinių mokymo metodų kursą, per kurį suteikiama reikiamų žinių ir mokoma pedagoginių įgūdžių, ir būti tinkamai įvertintas.

ATCO.C.020. Mokymo darbo vietoje instruktoriaus patvirtinimo galiojimas

- a) OJTI patvirtinimas galioja trejus metus.
- b) OJTI patvirtinimas gali būti pratęsiamas, jei jo galiojimo laikotarpiu sėkmingai baigiamas praktinių mokymo įgūdžių atnaujinimo mokymas ir jei įvykdyti ATCO.C.015 taisyklės a ir b punktų reikalavimai.
- c) Jei OJTI patvirtinimo galiojimo laikotarpis baigėsi, patvirtinimą galima atnaujinti:
 - 1) baigus praktinių mokymo įgūdžių atnaujinimo mokymą ir
 - 2) sėkmingai baigus praktikos instruktoriaus kompetencijos vertinimąper metus iki prašymo atnaujinti galiojimą pateikimo, jei įvykdyti ATCO.C.015 taisyklės a ir b punktų reikalavimai.
- d) Pirmą kartą išduodamų ir atnaujinamų OJTI patvirtinimų galiojimo laikotarpis prasideda ne vėliau kaip per 30 dienų nuo tos dienos, kai sėkmingai baigtas vertinimas.
- e) Jei ATCO.C.015 taisyklės a ir b punktų reikalavimai neįvykdomi, OJTI patvirtinimas gali būti pakeičiamas STDI patvirtinimu su sąlyga, kad užtikrinta atitiktis ATCO.C.040 taisyklės b ir c punktų reikalavimams.

ATCO.C.025. Laikinasis OJTI leidimas

- a) Jei neįmanoma užtikrinti atitikties ATCO.C.010 taisyklės b punkto 2 papunktyje nustatytiems reikalavimams, kompetentinga institucija, remdamasi oro navigacijos paslaugų teikėjo pateikta saugos analize, gali išduoti laikinąjį OJTI leidimą.

- b) Laikinasis OJTI leidimas, nurodytas a punkte, gali būti išduodamas galiojančio OJTI patvirtinimo, išduoto pagal ATCO.C.015 taisyklę, turėtojams.
- c) Laikinasis OJTI leidimas, nurodytas a punkte, turi būti susijęs tik su mokymu, kuris būtinas išskirtinėse situacijose, o jo galiojimo trukmė neviršija vienerių metų arba pagal ATCO.C.015 taisyklę išduoto OJTI patvirtinimo galiojimo laikotarpio, atsižvelgiant į tai, kuris laikotarpis baigiasi anksčiau.

ATCO.C.030. Kompleksinių treniruoklių instruktoriaus (STDI) teisės

- a) STDI patvirtinimo turėtojai turi teisę rengti kompleksinių treniruoklių naudojimu grindžiamą praktinį mokymą, susijusį su:
 - 1) pradinio mokymo praktinio pobūdžio dalykais;
 - 2) mokymu padalinyje, išskyrus mokymą darbo vietoje, ir
 - 3) tęstiniu mokymu.Parengiamąjį mokymą darbo vietoje rengiantis STDI turi turėti arba būti turėjęs atitinkamą padalinio patvirtinimą.
- b) STDI patvirtinimo turėtojai gali naudotis patvirtinimu suteiktomis teisėmis tik jei:
 - 1) turi bent dvejų metų kvalifikacijos, kuri yra jų rengiamo mokymo dalykas, patirties;
 - 2) įrodė, kad turi žinių apie naujausią veiklos praktiką;
 - 3) yra praktiškai taikę mokymo metodus, susijusius su tomis procedūromis, kurių ketina mokyti.
- c) Nepaisant b punkto 1 papunkčio,
 - 1) pagrindiniam mokymui tinka bet kokia turima kvalifikacija;
 - 2) kvalifikacinio mokymo tikslais gali būti rengiamas su konkrečiomis atrinktomis darbinėmis užduotimis susijęs mokymas, o jį rengiantis STDI turėtojas turi turėti su ta konkrečia atrinkta darbine užduotimi susijusią kvalifikaciją.

ATCO.C.035 Prašymas išduoti kompleksinių treniruoklių instruktoriaus patvirtinimą

Prašymo išduoti STDI patvirtinimą teikėjas turi:

- a) būti bent dvejus metus naudojęsis bet kurios kvalifikacijos skrydžių vadovo licencija suteiktomis teisėmis ir
- b) būti per metus iki prašymo pateikimo sėkmingai baigęs praktinių mokymo metodų kursą, per kurį, taikant teorinius ir praktinius metodus, suteikiama reikiamų žinių ir mokoma pedagoginių įgūdžių, ir būti tinkamai įvertintas.

ATCO.C.040. Kompleksinių treniruoklių instruktoriaus patvirtinimo galiojimas

- a) STDI patvirtinimas galioja trejus metus.
- b) STDI patvirtinimas gali būti pratęsiamas jo galiojimo laikotarpiu sėkmingai baigus praktinių mokymo įgūdžių ir žinių apie naujausią veiklos praktiką atnaujinimo mokymą.
- c) Jei STDI patvirtinimo galiojimo laikotarpis baigėsi, patvirtinimą galima atnaujinti:
 - 1) baigus praktinių mokymo įgūdžių bei žinių apie naujausią veiklos praktiką atnaujinimo mokymą ir
 - 2) sėkmingai baigus praktikos instruktoriaus kompetencijos vertinimąper metus iki prašymo atnaujinti patvirtinimo galiojimą pateikimo.
- d) Pirmą kartą išduodamo ir atnaujinamo STDI patvirtinimo galiojimo laikotarpis prasideda ne vėliau kaip per 30 dienų nuo tos dienos, kai sėkmingai baigtas vertinimas.

2 SKIRSNIS

Vertintojai**ATCO.C.045. Vertintojų teisės**

- a) Vertinimus gali atlikti tik vertintojo patvirtinimą turintys asmenys.
- b) Vertintojo patvirtinimo turėtojai turi teisę atlikti vertinimus:
- 1) pradinio mokymo metu, kad būtų galima išduoti skrydžių vadovo mokinio licenciją arba, jei taikoma, naują kvalifikaciją ir (arba) kvalifikacijos patvirtinimą;
 - 2) kad būtų galima įvertinti ankstesnę kompetenciją, taikant ATCO.B.001 taisyklės d punktą ir ATCO.B.010 taisyklės b punktą;
 - 3) kad būtų galima įvertinti skrydžių vadovus mokinius, siekiant išduoti padalinio patvirtinimą ir, jei taikoma, kvalifikacijos patvirtinimus;
 - 4) kad būtų galima įvertinti skrydžių vadovus, siekiant išduoti padalinio patvirtinimą ir, jei taikoma, kvalifikacijos patvirtinimus, taip pat pratęsti ir atnaujinti padalinio patvirtinimą;
 - 5) kad būtų galima įvertinti prašymus pateikusius praktikos instruktorius arba prašymus pateikusius vertintojus, jei įvykdyti d punkto 2–4 papunkčių reikalavimai.
- c) Vertintojo patvirtinimo turėtojai gali naudotis patvirtinimu suteiktomis teisėmis tik jei:
- 1) turi bent dvejų metų su kvalifikacija ir kvalifikacijos (-ų) patvirtinimu (-ais), kuriuos jie vertins, susijusios patirties ir
 - 2) įrodė, kad turi žinių apie naujausią veiklos praktiką.
- d) Be c punkte nustatytų reikalavimų, vertintojo patvirtinimo turėtojai naudojami patvirtinimu suteiktomis teisėmis tik:
- 1) atlikdami vertinimus, po kurių išduodamas, pratęsiamas ar atnaujinamas padalinio patvirtinimas, jei bent metus iki naudojimosi šiomis teisėmis turi su vertinimu susijusį padalinio patvirtinimą;
 - 2) vertindami prašymo išduoti STDI patvirtinimą arba atnaujinti jo galiojimą teikėjo kompetenciją, jei turi STDI arba OJTI patvirtinimą ir bent trejus metus naudojami tuo patvirtinimu suteiktomis teisėmis;
 - 3) vertindami prašymo išduoti OJTI patvirtinimą arba atnaujinti jo galiojimą teikėjo kompetenciją, jei turi OJTI patvirtinimą ir bent trejus metus naudojami tuo patvirtinimu suteiktomis teisėmis;
 - 4) vertindami prašymo išduoti vertintojo patvirtinimą arba atnaujinti jo galiojimą teikėjo kompetenciją, jei bent trejus metus naudojami vertintojo patvirtinimu suteiktomis teisėmis.
- e) Atlikdamas vertinimus padalinio patvirtinimo išdavimo ir atnaujinimo bei priežiūros funkcinėje darbo vietoje užtikrinimo tikslais, vertintojas taip pat turi turėti OJTI patvirtinimą, arba vertinime turi dalyvauti su vertinimu susijusį galiojantį padalinio patvirtinimą turintis OJTI.

ATCO.C.050. Asmeniniai interesai

Vertintojai neatlieka vertinimų, jei tokie vertinimai gali padaryti poveikį jų objektyvumui.

ATCO.C.055. Prašymas išduoti vertintojo patvirtinimą

Prašymo išduoti vertintojo patvirtinimą teikėjas turi:

- a) būti bent dvejus metus naudojęsis skrydžių vadovo licencija suteiktomis teisėmis ir
- b) būti per metus iki prašymo pateikimo sėkmingai baigęs vertintojų kursą, per kurį, taikant teorinius ir praktinius metodus, suteikiama reikiamų žinių ir mokoma įgūdžių, ir būti tinkamai įvertintas.

ATCO.C.060. Vertintojo patvirtinimo galiojimas

- a) Vertintojo patvirtinimas galioja trejus metus.
- b) Vertintojo patvirtinimas gali būti pratęsiamas, to patvirtinimo galiojimo laikotarpiu sėkmingai baigus vertinimo įgūdžių ir žinių apie naujausią veiklos praktiką atnaujinimo mokymą.
- c) Jei vertintojo patvirtinimo galiojimo laikotarpis baigėsi, patvirtinimą galima atnaujinti:
 - 1) baigus vertinimo įgūdžių ir žinių apie naujausią veiklos praktiką atnaujinimo mokymą bei
 - 2) sėkmingai baigus vertintojo kompetencijos vertinimąper metus iki prašymo atnaujinti patvirtinimo galiojimą pateikimo.
- d) Pirmą kartą išduodamo ir atnaujinamo vertintojo patvirtinimo galiojimo laikotarpis prasideda ne vėliau kaip per 30 dienų nuo dienos, kurią sėkmingai baigtas vertinimas.

ATCO.C.065. Laikinasis vertintojo leidimas

- a) Kai ATCO.C.045 taisyklės d punkto 1 papunktyje nustatytas reikalavimas negali būti įvykdytas, kompetentinga institucija gali leisti pagal ATCO.C.055 taisyklę išduoto vertintojo patvirtinimo turėtojams atlikti ATCO.C.045 taisyklės b punkto 3 ir 4 papunkčiuose nurodytus vertinimus, kad būtų atsižvelgta į išskirtines situacijas arba užtikrintas vertinimo nepriklausomumas, jei įvykdyti b ir c punktuose nustatyti reikalavimai.
- b) Siekiant atsižvelgti į išskirtines situacijas, vertintojo patvirtinimo turėtojas taip pat turi būti bent vienus metus prieš tai turėjęs su vertinimu susijusį padalinio patvirtinimą su atitinkama kvalifikacija ir, jei taikoma, su vertinimu susijusį kvalifikacijos patvirtinimą. Leidimas yra susijęs tik su vertinimais, kurie būtini norint atsižvelgti į išskirtines situacijas, ir jo galiojimo laikotarpis neviršija vieno metų arba pagal ATCO.C.055 taisyklę išduoto vertintojo patvirtinimo galiojimo laikotarpio, atsižvelgiant į tai, kuris laikotarpis baigiasi anksčiau.
- c) Siekiant užtikrinti vertinimo nepriklausomumą, dėl pasikartojančio pobūdžio priežasčių vertintojo patvirtinimo turėtojas taip pat turi turėti bent prieš vienus metus išduotą su vertinimu susijusį padalinio patvirtinimą su atitinkama kvalifikacija ir, jei taikoma, su vertinimu susijusį kvalifikacijos patvirtinimą. Leidimo galiojimo laikotarpį nustato kompetentinga institucija, bet tas laikotarpis neviršija pagal ATCO.C.055 taisyklę išduoto vertintojo patvirtinimo galiojimo laikotarpio.
- d) Išduodama laikinąjį vertintojo leidimą dėl b ir c punktuose nurodytų priežasčių, kompetentinga institucija gali reikalauti, kad oro navigacijos paslaugų teikėjas pateiktų saugos analizę.

D SKYRIUS**SKRYDŽIŲ VADOVŲ MOKYMAS****1 SKIRSNIS*****Bendrieji reikalavimai*****ATCO.D.001. Skrydžių vadovų mokymo tikslai**

Skrydžių vadovų mokymą sudaro teorinių kursų, praktinių pratimų, įskaitant imitavimą, ir mokymo darbo vietoje visuma, būtina siekiant įgyti ir išlaikyti įgūdžius teikti saugaus, tvarkingo ir operatyvaus skrydžių valdymo paslaugas.

ATCO.D.005. Skrydžių vadovų mokymo tipai

- a) Skrydžių vadovų mokymo tipai yra šie:
 - 1) pradinis mokymas, kurį baigus išduodama skrydžių vadovo mokinio licencija arba papildoma kvalifikacija ir, jei taikoma, kvalifikacijos patvirtinimas, rengiant:
 - i) pagrindinį mokymą: teorinį ir praktinį mokymą, skirtą pagrindinėms žinioms ir praktiniams įgūdžiams, susijusiems su pagrindinėmis veiklos procedūromis, perteikti;
 - ii) kvalifikacinį mokymą: teorinį ir praktinį mokymą, skirtą su konkrečia kvalifikacija ir, jei taikoma, su kvalifikacijos patvirtinimu susijusioms žinioms ir praktiniams įgūdžiams perteikti;

- 2) mokymas padalinyje, kurį baigus išduodama skrydžių vadovo licencija, kvalifikacijos patvirtinimas, patvirtinama (-os) kvalifikacija (-os) arba kvalifikacijos (-ų) patvirtinimas (-ai) ir (arba) išduodamas arba atnaujinamas padalinio patvirtinimas. Šį mokymą sudaro:
 - i) tarpinio mokymo etapas, pirmiausia skirtas žinioms ir supratimui apie konkrečios vietos veiklos procedūras ir užduotims būdingus aspektus perteikti, ir
 - ii) mokymo darbo vietoje etapas – galutinis mokymo padalinyje etapas, per kurį, prižiūrint tinkamą kvalifikaciją turinčiam mokymo darbo vietoje instruktoriui, tikrojo eismo sąlygomis į praktinę veiklą įtraukiamos anksčiau išmoktos su darbu susijusios procedūros ir įgūdžiai;
 - iii) be i ir ii punktuose nurodytų etapų, norint gauti padalinio patvirtinimą (-us), kuriuo (-iais) naudojantis veikiama sudėtingomis ir intensyvaus eismo sąlygomis, siekiant patobulinti anksčiau išmoktas su kvalifikacija susijusias procedūras ir įgūdžius bei pasirengti tikrojo eismo sąlygoms, kurios gali susidaryti tame padalinyje, reikia parengiamojo mokymo darbo vietoje etapo;
- 3) tęstinis mokymas, skirtas licencijos patvirtinimų galiojimui išlaikyti; šį mokymą sudaro:
 - i) žinių atnaujinimo kursas;
 - ii) jei taikoma – prisitaikymo mokymas.
- b) Be a punkte nurodytų tipų mokymo, skrydžių vadovai gali dalyvauti šių tipų mokyme:
 - 1) praktikos instruktorių mokyme, kurį baigus išduodamas, pratęsimas arba atnaujinamas OJTI arba STDI patvirtinimas;
 - 2) vertintojų mokyme, kurį baigus išduodamas, pratęsimas arba atnaujinamas vertintojo patvirtinimas.

2 SKIRSNIS

Pradinio mokymo reikalavimai

ATCO.D.010. Pradinio mokymo struktūra

- a) Prašymų išduoti skrydžių vadovo mokinio licenciją arba papildomą kvalifikaciją ir (arba), jei taikoma, kvalifikacijos patvirtinimą teikėjams skirtą pradinį mokymą sudaro:
 - 1) pagrindinis mokymas, apimantis visus I priedo 2 priedėlyje nurodytus dalykus, temas ir potemes, ir
 - 2) kvalifikacinis mokymas, apimantis dalykus, temas ir potemes, susijusius su bent viena iš šių kvalifikacijų:
 - i) aerodromo vizualiojo skrydžių valdymo kvalifikacija – ADV, apibrėžta I priedo 3 priedėlyje;
 - ii) aerodromo skrydžių valdymo pagal prietaisus iš bokšto kvalifikacija – ADI (TWR), apibrėžta I priedo 4 priedėlyje;
 - iii) prieigos procedūrinio skrydžių valdymo kvalifikacija – APP, apibrėžta I priedo 5 priedėlyje;
 - iv) rajono procedūrinio skrydžių valdymo kvalifikacija – ACP, apibrėžta I priedo 6 priedėlyje;
 - v) prieigos stebimojo skrydžių valdymo kvalifikacija – APS, apibrėžta I priedo 7 priedėlyje;
 - vi) rajono stebimojo skrydžių valdymo kvalifikacija – ACS, apibrėžta I priedo 8 priedėlyje.
- b) Papildomai kvalifikacijai gauti skirtą mokymą sudaro bent vienos iš a punkto 2 papunktyje nurodytų kvalifikacijų dalykai, temos ir potemės.

- c) Mokymas, skirtas kvalifikacijos galiojimui atnaujinti po nesėkmingo ankstesnės kompetencijos vertinimo pagal ATCO.B.010 taisyklės b punktą, pritaikomas atsižvelgiant į to vertinimo rezultatą.
- d) Mokymą, kurį reikia baigti siekiant kito nei ATCO.B.015 taisyklės a punkto 3 papunktyje nurodyto kvalifikacijos patvirtinimo, sudaro mokymo organizacijos parengti ir kaip mokymo kurso dalis patvirtinti dalykai, temos ir potemės.
- e) Į pagrindinį ir (arba) kvalifikacinį mokymą dar gali būti įtraukiami papildomi arba konkrečiai su funkciniu oro erdvės bloku (FAB) arba nacionaline aplinka susiję dalykai, temos ir potemės.

ATCO.D.015. Pradinio mokymo planas

Pradinio mokymo planą parengia mokymo organizacija ir patvirtina kompetentinga institucija. Jame nurodoma bent:

- a) pagal ATCO.D.010 taisyklę rengiamo pradinio mokymo struktūra;
- b) pagal ATCO.D.020 taisyklės b punktą rengiamo pradinio mokymo struktūra;
- c) pradinio mokymo kurso (-ų) vykdymo procesas;
- d) mokymo metodai;
- e) trumpiausia ir ilgiausia galima pradinio mokymo kurso (-ų) trukmė;
- f) ATCO.D.010 taisyklės b punkto tikslais – pradinio mokymo kurso (-ų) pritaikymo, siekiant tinkamai atsižvelgti į sėkmingai baigtą pagrindinio mokymo kursą, procesas;
- g) egzaminų ir vertinimų pagal ATCO.D.025 ir ATCO.D.035 taisyklės procesai, taip pat siekiami rezultatai pagal ATCO.D.030 ir ATCO.D.040 taisykles;
- h) mokymo darbuotojų kvalifikacijos, funkcijos ir atsakomybė;
- i) mokymo nutraukimo anksčiau termino procesas;
- j) apeliacijų teikimo procesas;
- k) su pradiniu mokymu susiję saugotini įrašai;
- l) pradinio mokymo plano persvarstymo, dalinio keitimo ir pateikimo kompetentingai institucijai procesas bei priežastys. Pradinio mokymo planas persvarstomas bent kas trejus metus.

ATCO.D.020. Pagrindinio ir kvalifikacinio mokymo kursai

- a) Pagrindinio ir kvalifikacinio mokymo kursai rengiami kaip atskiri arba integruotieji kursai.
- b) Pagrindinio ir kvalifikacinio mokymo kursus arba integruotąjį pradinio mokymo kursą parengia ir organizuoja mokymo organizacijos; juos patvirtina kompetentinga institucija.
- c) Jei pradinis mokymas rengiamas kaip integruotasis kursas, aiškiai atskiriami egzaminai ir vertinimai, susiję su:
 - 1) pagrindiniu mokymu ir
 - 2) kiekvienu kvalifikaciniu mokymu.
- d) Sėkmingas pradinio mokymo arba kvalifikacinio mokymo, kuriame dalyvaujama siekiant įgyti papildomą kvalifikaciją, baigimas įrodomas mokymo organizacijos išduodamu pažymėjimu.
- e) Sėkmingas pagrindinio mokymo baigimas įrodomas pažymėjimu, kurį prašymo teikėjo prašymu išduoda mokymo organizacija.

ATCO.D.025. Pagrindinio mokymo egzaminai ir vertinimas

- a) Pagrindinio mokymo kursai apima teorijos egzaminą (-us) ir vertinimą (-us).
- b) Laikoma, kad teorijos egzaminas (-ai) išlaikytas (-i), jei prašymo teikėjas surinko bent 75 % tam egzaminui nustatytų balų.
- c) ATCO.D.030 taisyklėje nurodytų siekiamų rezultatų vertinimas (-ai) atliekamas (-i) dalies užduočių treniruokliu arba imituokliu.
- d) Laikoma, kad vertinimas (-ai) sėkmingai baigtas (-i), jei prašymo teikėjui reguliariai pavyksta pasiekti ATCO.D.030 taisyklėje išvardytų reikalaujamų rezultatų, o jo elgesys yra toks, koks būtinas saugiam skrydžių valdymo paslaugų teikimui užtikrinti.

ATCO.D.030. Siekiami pagrindinio mokymo rezultatai

Atliekant vertinimą (-us), vertinami šie siekiami rezultatai:

- a) darbo vietos įrangos patikra ir naudojimas;
- b) informacijos apie padėtį rinkimas ir informuotumo išlaikymas stebint eismą ir, jei taikoma, atpažįstant orlaivius;
- c) skrydžio duomenų rodmenų (-ų) stebėsena ir atnaujinimas;
- d) nuolatinis ryšio informacijos klausymasis reikiamu dažniu;
- e) atitinkamų su eismu susijusių leidimų, nurodymų ir informacijos teikimas;
- f) patvirtintos frazeologijos vartojimas;
- g) veiksmingas bendravimas;
- h) skirstymo taisyklių taikymas;
- i) jei reikia, koordinavimas;
- j) imituojamai oro erdvei nustatytų procedūrų taikymas;
- k) galimų orlaivių konfliktinių situacijų aptikimas;
- l) veiksmų pirmenybės įvertinimas;
- m) tinkamų skirstymo metodų pasirinkimas.

ATCO.D.035. Kvalifikacinio mokymo egzaminai ir vertinimas

- a) Kvalifikacinio mokymo kursai apima teorijos egzaminą (-us) ir vertinimą (-us).
- b) Laikoma, kad teorijos egzaminas (-ai) išlaikytas (-i), jei prašymo teikėjas surinko bent 75 % tam egzaminui nustatytų balų.
- c) Vertinimas (-ai) grindžiamas (-i) ATCO.D.040 taisyklėje aprašytais siekiamais kvalifikacinio mokymo rezultatais.
- d) Vertinimas (-ai) atliekamas (-i) imituokliu.
- e) Laikoma, kad vertinimas (-ai) sėkmingai baigtas (-i), jei prašymo teikėjui reguliariai pavyksta pasiekti ATCO.D.040 taisyklėje išvardytų reikalaujamų rezultatų, o jo elgesys yra toks, koks būtinas saugiam skrydžių valdymo paslaugų teikimui užtikrinti.

ATCO.D.040. Siekiami kvalifikacinio mokymo rezultatai

- a) Turi būti apibrėžiami kiekvieno kvalifikacinio mokymo kurso siekiami kvalifikacinio mokymo rezultatai ir su tais rezultatais susijusios užduotys.
- b) Siekiamais kvalifikacinio mokymo rezultatais reikalaujama, kad prašymo teikėjas:
 - 1) parodytų, jog geba valdyti oro eismą taip, kad būtų galima užtikrinti saugias, tvarkingas ir operatyvias paslaugas, ir
 - 2) sugebėtų spręsti sudėtingas ir intensyvaus eismo situacijas.
- c) Be to, kas nurodyta b punkte, siekiamais kvalifikacinio mokymo, skirto aerodromo vizualiojo skrydžių valdymo (ADV) ir aerodromo skrydžių valdymo pagal prietaisus (ADI) kvalifikacijoms įgyti, rezultatais užtikrinama, kad prašymų teikėjai sugebėtų:
 - 1) valdyti darbo krūvį ir teikti skrydžių valdymo paslaugas apibrėžtoje į jų atsakomybės sritį patenkančioje aerodromo zonoje ir
 - 2) taikyti aerodromo skrydžių valdymo metodus ir veiklos procedūras aerodromo eismui.
- d) Be to, kas nurodyta b punkte, siekiamais kvalifikacinio mokymo, skirto prieigos procedūrinio skrydžių valdymo kvalifikacijai įgyti, rezultatais užtikrinama, kad prašymų teikėjai sugebėtų:
 - 1) valdyti darbo krūvį ir teikti skrydžių valdymo paslaugas apibrėžtame į jų atsakomybės sritį patenkančiame prieigos skrydžių valdymo rajone ir
 - 2) taikyti prieigos procedūrinio skrydžių valdymo, planavimo metodus ir veiklos procedūras atskrendantiems, laukiantiems, išskrendantiems ir praskrendantiems orlaiviams.
- e) Be to, kas nurodyta b punkte, siekiamais kvalifikacinio mokymo, skirto prieigos stebimojo skrydžių valdymo kvalifikacijai įgyti, rezultatais užtikrinama, kad prašymų teikėjai sugebėtų:
 - 1) valdyti darbo krūvį ir teikti skrydžių valdymo paslaugas apibrėžtame į jų atsakomybės sritį patenkančiame prieigos skrydžių valdymo rajone ir
 - 2) taikyti prieigos stebimojo skrydžių valdymo, planavimo metodus ir veiklos procedūras atskrendantiems, laukiantiems, išskrendantiems ir praskrendantiems orlaiviams.
- f) Be to, kas nurodyta b punkte, siekiamais kvalifikacinio mokymo, skirto rajono procedūrinio skrydžių valdymo kvalifikacijai įgyti, rezultatais užtikrinama, kad prašymų teikėjai sugebėtų:
 - 1) valdyti darbo krūvį ir teikti skrydžių valdymo paslaugas apibrėžtame į jų atsakomybės sritį patenkančiame skrydžių valdymo rajone ir
 - 2) taikyti rajono procedūrinio skrydžių valdymo, planavimo metodus ir veiklos procedūras rajono eismui.
- g) Be to, kas nurodyta b punkte, siekiamais kvalifikacinio mokymo, skirto rajono stebimojo skrydžių valdymo kvalifikacijai įgyti, rezultatais užtikrinama, kad prašymų teikėjai sugebėtų:
 - 1) valdyti darbo krūvį ir teikti skrydžių valdymo paslaugas apibrėžtame į jų atsakomybės sritį patenkančiame skrydžių valdymo rajone ir
 - 2) taikyti rajono stebimojo skrydžių valdymo, planavimo metodus ir veiklos procedūras rajono eismui.

3 SKIRSNIS***Mokymo padalinyje reikalavimai*****ATCO.D.045. Mokymo padalinyje struktūra**

- a) Mokymą padalinyje sudaro ATC tarnyboje nustatytas (-i) ir padalinio mokymo plane apibrėžtas (-i) kiekvieno padalinio patvirtinimo mokymo kursas (-ai).
- b) Mokymo padalinyje kursą (-us) pagal ATCO.D.060 taisyklę parengia ir organizuoja mokymo organizacijos; jį (juos) patvirtina kompetentinga institucija.

c) Mokymas padalinyje apima:

- 1) veiklos procedūras;
- 2) užduotims būdingus aspektus;
- 3) neįprastas ir avarines situacijas bei
- 4) žmogaus veiksmus.

ATCO.D.050. Mokyme padalinyje dalyvavimo sąlygos

Dalyvio teisėmis pradėti mokymo padalinyje kursus gali tik asmenys, turintys:

- a) skrydžių vadovo mokinio licenciją su atitinkama kvalifikacija ir, jei taikoma, kvalifikacijos patvirtinimu arba
 - b) skrydžių vadovo licenciją su atitinkama kvalifikacija ir, jei taikoma, kvalifikacijos patvirtinimu,
- jei įvykdyti ATCO.B.001 taisyklės d punkte ir ATCO.B.010 taisyklės b punkte nustatyti reikalavimai.

ATCO.D.055. Mokymo padalinyje planas

- a) Kiekvienai ATC tarnybai mokymo organizacija parengia mokymo padalinyje planą, o tą planą patvirtina kompetentinga institucija.
- b) Mokymo padalinyje planas apima bent:
 - 1) kvalifikacijas ir patvirtinimus, su kuriais susijęs mokymas;
 - 2) mokymo padalinyje struktūrą;
 - 3) padalinio patvirtinimo kursų sąrašą pagal ATCO.D.060 taisyklę;
 - 4) padalinio patvirtinimo kurso organizavimo procesą;
 - 5) mokymo metodus;
 - 6) trumpiausią padalinio patvirtinimo kurso (-ų) trukmę;
 - 7) padalinio patvirtinimo kurso (-ų) pritaikymą, siekiant tinkamai atsižvelgti į prašymų teikėjų įgytas kvalifikacijas ir (arba) kvalifikacijų patvirtinimus bei patirtį, kai taikoma;
 - 8) teorijos žinių ir supratimo įrodymo pagal ATCO.D.065 taisyklę procesus, įskaitant egzaminų skaičių, dažnumą ir tipą, taip pat egzaminų išlaikymo balus, kurie turi siekti bent 75 % šiems egzaminams nustatytų balų;
 - 9) vertinimo pagal ATCO.D.070 taisyklę procesus, įskaitant vertinimų skaičių ir dažnumą;
 - 10) mokymo darbuotojų kvalifikacijas, funkcijas ir atsakomybę;
 - 11) mokymo nutraukimo anksčiau termino procesą;
 - 12) apeliacijų teikimo procesą;
 - 13) su mokymu padalinyje susijusius saugotinus įrašus;
 - 14) su kiekvienu padalinio patvirtinimu susijusius nustatytų neįprastų ir avarinių situacijų sąrašus;
 - 15) mokymo padalinyje plano persvarstymo, dalinio keitimo ir pateikimo kompetentingai institucijai procesus bei priežastis. Mokymo padalinyje planas persvarstomas bent kas trejus metus.

ATCO.D.060. Padalinio patvirtinimo kursas

- a) Padalinio patvirtinimo kursą sudaro atitinkamų mokymo padalinyje, skirto licencijoje nurodytam padalinio patvirtinimui išduoti arba atnaujinti, etapų derinys. Kiekvieną kursą sudaro:
- 1) tarpinio mokymo etapas;
 - 2) mokymo darbo vietoje etapas.
- Prireikus pagal ATCO.D.005 taisyklės a punkto 2 papunktį įtraukiamas parengiamojo mokymo darbo vietoje etapas.
- b) A punkte nurodytų mokymo padalinyje etapų kursai rengiami atskirai arba integruotai.
- c) Pagal ATCO.D.045 taisyklės c punktą nustatoma mokymo padalinyje kursų programa ir siejami rezultatai; šie kursai rengiami pagal mokymo padalinyje planą.
- d) Į padalinio patvirtinimo kursus, apimančius mokymą, kurį baigus išduodamas (-i) ATCO.B.015 taisyklėje nurodytas (-i) kvalifikacijos patvirtinimas (-ai), papildomai įtraukiamas mokymas, kuriame dalyvaujant galima įgyti su atitinkamu kvalifikacijos patvirtinimu susijusius įgūdžius.
- e) Mokymą, kurį reikia baigti siekiant kito nei ATCO.B.015 taisyklės a punkto 3 papunktyje nurodyto kvalifikacijos patvirtinimo, sudaro mokymo organizacijos parengti ir kaip mokymo kurso dalis patvirtinti dalykai, dalykų tikslai, temos ir potėmės.
- f) Padalinio patvirtinimo kursai, kuriuose dalyvaujama pakeitus licenciją, pritaikomi įtraukiant su funkcinio oro erdvės bloku arba nacionaline aplinka susijusius pradinio mokymo elementus.

ATCO.D.065. Teorijos žinių ir supratimo įrodymas

Teorijos žinios ir supratimas įrodomi laikant egzaminus.

ATCO.D.070. Padalinio patvirtinimo kursų metu atliekami vertinimai

- a) Baigiant mokymą darbo vietoje prašymo teikėjas bent kartą įvertinamas veiklos aplinkoje įprastinėmis veiklos sąlygomis.
- b) Jei į padalinio patvirtinimo kursą įtrauktas parengiamasis mokymo darbo vietoje etapas, prašymo teikėjo įgūdžiai bent šio etapo pabaigoje įvertinami naudojant kompleksinį treniruoklį.
- c) Nepaisant a punkto, kompleksinis treniruoklis gali būti naudojamas atliekant padalinio patvirtinimo vertinimą, siekiant įrodyti gebėjimą taikyti procedūras, kurių mokyta, bet su kuriomis neteko susidurti veiklos aplinkoje, kai buvo atliekamas vertinimas.

4 SKIRSNIS***Tęstinio mokymo reikalavimai*****ATCO.D.075. Tęstinis mokymas**

Tęstinis mokymas, kurį sudaro žinių atnaujinimo ir prisitaikymo mokymo kursai, rengiamas pagal ATCO.B.025 taisyklėje nurodytoje padalinio kompetencijos programoje nustatytus reikalavimus.

ATCO.D.080. Žinių atnaujinimo kursas

- a) Žinių atnaujinimo mokymo kursą (-us) parengia ir organizuoja mokymo organizacijos; jį (juos) patvirtina kompetentinga institucija.
- b) Žinių atnaujinimo kursas skiriamas įgytoms skrydžių vadovų žinioms ir įgūdžiams patikrinti, įtvirtinti arba pagerinti, kad būtų galima užtikrinti saugų, tvarkingą ir operatyvų oro eismo srautą; šį mokymą sudaro bent:
- 1) standartinės praktikos ir procedūrų mokymas, taikant patvirtintą frazeologiją ir veiksmingą bendravimą;
 - 2) neįprastų ir avarinių situacijų mokymas, taikant patvirtintą frazeologiją ir veiksmingą bendravimą, ir

- 3) žmogaus veiksmų mokymas.
- c) Turi būti parengiama žinių atnaujinimo mokymo kurso mokymo programa, o jei dėstant tam tikrą dalyką atnaujinami skrydžių vadovų įgūdžiai, taip pat nustatomi siekiami rezultatai.

ATCO.D.085. Pristatymo mokymas

- a) Pristatymo mokymo kursą (-us) parengia ir organizuoja mokymo organizacijos; jį (juos) patvirtina kompetentinga institucija.
- b) Pristatymo mokymu siekiama suteikti žinių ir išugdyti gebėjimus, kurių reikia norint prisitaikyti prie veiklos aplinkos pokyčio; šį mokymą organizuoja mokymo organizacijos, jei, atlikus pokyčio poveikio saugai vertinimą, padaroma išvada, kad tokio mokymo reikia.
- c) Rengiant pristatymo mokymo kursus nustatoma:
 - 1) reikiamas mokymo metodas ir kurso trukmė, atsižvelgiant į pokyčio pobūdį ir mastą; ir
 - 2) pristatymo mokymo egzaminų ir (arba) vertinimo metodai.
- d) Pristatymo mokymas organizuojamas prieš skrydžių vadovui pradedant naudotis jo licencija suteiktomis teisėmis pakitusioje veiklos aplinkoje.

5 SKIRSNIS***Instruktorių ir vertintojų mokymas*****ATCO.D.090. Praktikos instruktorių mokymas**

- a) Praktikos instruktorių mokymą parengia ir organizuoja mokymo organizacijos; jis apima:
 - 1) OJTI ir (arba) STDI skirtą praktinių mokymo metodų kursą, įskaitant vertinimą;
 - 2) praktiniams mokymo įgūdžiams skirtą žinių atnaujinimo mokymo kursą;
 - 3) praktikos instruktorių kompetencijos vertinimo metodą (-us).
- b) A punkte nurodytus mokymo kursus ir vertinimo metodus patvirtina kompetentinga institucija.

ATCO.D.095. Vertintojų mokymas

- a) Vertintojų mokymą parengia ir organizuoja mokymo organizacijos; jis apima:
 - 1) vertintojų mokymo kursą, įskaitant vertinimą;
 - 2) vertinimo įgūdžiams skirtą žinių atnaujinimo mokymo kursą;
 - 3) vertintojų kompetencijos vertinimo metodą (-us).
- b) A punkte nurodytus mokymo kursus ir vertinimo metodą patvirtina kompetentinga institucija.

KALBOS MOKĖJIMO VERTINIMO SKALĖ. KALBŲ MOKĖJIMO REIKALAVIMAI
Kalbos mokėjimo vertinimo skalė. Aukščiausias, aukštesnis ir darbinis lygiai

Lygis	Tartis Mokėjimas kalbėti aviacijos bendruomenei suprantamu dialektu ir (arba) akcentu	Struktūra Atitinkamos gramatinės konstrukcijos vartojamos ir sakiniai sudaromi pagal kalbos funkcijas, susijusias su konkrečia užduotimi	Žodynas	Sklandumas	Supratimas	Bendravimas
Aukščiausias 6	Tarimas, kirčiavimas, kalbos ritmas ir intonacija, nors gimtoji kalba arba regioninė kalbos atšaka jiems gali turėti įtakos, suprasti kalbėtojo beveik niekada ne-trukdo.	Nuosekliai vartojamos tinkamos ir pagrindinės, ir sudėtingos gramatinės ir sakinių konstrukcijos.	Žodynas pakankamai platus ir tikslus, kad būtų galima veiksmingai kalbėtis įvairiomis žinomomis ir naujomis temomis. Vartojamos idiomos, išreiškiami atspalviai, paisoma funkcinių stilių.	Gebama ilgą laiką kalbėti lengvai ir sklandžiai. Siekiant stilistinio efekto, pvz., pabrėžti mintį, kaitaliojamas žodžių srautas. Spontaniškai vartojami tinkami įterpiniai ir jungtukai.	Nuolat teisingai suprantama beveik visuose kontekstuose, įskaitant kalbines ir kultūrines subtilybes.	Lengvai bendraujama beveik visose situacijose. Pastebimos žodinės ir nežodinės užuominos ir į jas tinkamai reaguojama.
Aukštesnis 5	Tarimas, kirčiavimas, kalbos ritmas ir intonacija, nors gimtoji kalba arba regioninė kalbos atšaka jiems turi įtakos, suprasti kalbėtoją trukdo retai.	Nuosekliai vartojamos tinkamos pagrindinės gramatinės ir sakinių konstrukcijos. Stengiamasi vartoti sudėtingas konstrukcijas, tačiau daroma klaidų, dėl kurių kartais iškreipiama prasmė.	Žodynas pakankamai platus ir tikslus, kad būtų galima veiksmingai kalbėtis bendromis, konkrečiomis ir su darbu susijusiomis temomis. Nuolat tinkamai perfrazuojama. Kartais vartojamos idiomos.	Gebama ilgą laiką gana lengvai kalbėti žinomomis temomis, bet žodžių srauto kaitaliojimas kaip stiliaus priemonė gali būti ne-naudojamas. Gebama vartoti tinkamus įterpinius ar jungtukus.	Kalbėtojas teisingai supranta, kai kalbama bendromis, konkrečiomis ir su darbu susijusiomis temomis, ir beveik visada teisingai supranta patekęs į sudėtingą kalbinę ar kitokią situaciją arba įvykiams netikėtai pasikeitus. Gebama suprasti įvairias kalbos atmainas (dialektą ir (arba) akcentą) arba funkcinius stilius.	Atsakymai pateikiami greitai, yra tinkami ir informatyvūs. Kalbėtojo ir klausytojo ryšys palaikomas veiksmingai.

Lygis	Tartis Mokėjimas kalbėti aviacijos bendruomenei suprantamu dialektu ir (arba) akcentu	Struktūra Atitinkamos gramatinės konstrukcijos vartojamos ir sakiniai sudaromi pagal kalbos funkcijas, susijusias su konkrečia užduotimi	Žodynas	Sklandumas	Supratimas	Bendravimas
Darbinis 4	Tarimui, kirčiavimui, kalbos ritmui ir intonacijai gimtoji kalba arba regioninė kalbos atšaka turi įtakos, tačiau tai tik kartais trukdo suprasti kalbėtoją.	Pagrindinės gramatinės ir sakinių konstrukcijos vartojamos kūrybiškai ir dažniausiai tinkamai. Gali pasitaikyti klaidų, ypač neįprastose ar netikėtose situacijose, bet dėl jų retai iškreipiama prasmė.	Žodynas paprastai pakankamai platus ir tikslus, kad būtų galima veiksmingai kalbėtis bendromis, konkrečiomis ir su darbu susijusiomis temomis. Neįprastose ar netikėtose situacijose, kai pritrūksta žodžių, dažnai gebama sėkmingai perfrazuoti.	Tam tikrą laiką kalbama be sustojimo tinkamu tempu. Pereinant nuo išmoktų arba šabloniškų posakių prie spontaniško pokalbio, kalba kartais gali būti ne tokia sklandi, bet tai netrukdo veiksmingai bendrauti. Gebama vartoti tam tikrus įterpinius ar jungtukus. Beprasmiškai žodeliai dėmesio neatitraukia.	Beveik visada teisingai suprantama, kai kalbama bendromis, konkrečiomis ir su darbu susijusiomis temomis ir kai vartojamas akcentas arba kalbos atšaka yra pakankamai suprantami tarptautiniu mastu. Patekęs į sudėtingą kalbinę ar kitokią situaciją arba įvykiams netikėtai pasikeitus, kalbėtojas gali ne iš karto suprasti, apie ką kalbama, arba jam gali tekti paaiškinti.	Paprastai atsakymai pateikiami greitai, yra tinkami ir informatyvūs. Pokalbis pradedamas ir palaikomas net ir įvykiams netikėtai pasikeitus. Tinkamas elgesys įvykus nesusipratimui – informacija patikrinama, patvirtinama arba paaiškinama.

Kalbos mokėjimo vertinimo skalė. Žemesnis už darbinį, pradinis ir žemesnis už pradinį lygiai

Lygis	Tartis Mokėjimas kalbėti aviacijos bendruomenei suprantamu dialektu ir (arba) akcentu	Struktūra Atitinkamos gramatinės konstrukcijos vartojamos ir sakiniai sudaromi pagal kalbos funkcijas, susijusias su konkrečia užduotimi	Žodynas	Sklandumas	Supratimas	Bendravimas
Žemesnis už darbinį 3	Tarimui, kirčiavimui, kalbos ritmui ir intonacijai gimtoji kalba arba regioninė kalbos atšaka turi įtakos, ir tai dažnai trukdo suprasti kalbėtoją.	Su nuspėjamomis situacijomis susijusios pagrindinės gramatinės ir sakinių konstrukcijos ne visada vartojamos tinkamai. Dėl daromų klaidų dažnai iškreipiama prasmė.	Žodynas dažnai pakankamai platus ir tikslus, kad būtų galima veiksmingai kalbėtis bendromis, konkrečiomis ir su darbu susijusiomis temomis, bet yra ribotas, o žodžiai dažnai parenkami netinkamai. Kai pritrūksta žodžių, tinkamai perfrazuoti dažnai nepavyksta.	Tam tikrą laiką kalbama be sustojimo, bet dažnai mintys reiškiamos ir pauzės daromos netinkamai. Dvejojimas ar lėtas kalbėjimas gali trukdyti veiksmingai bendrauti. Beprasmiškai žodeliai kartais atitraukia dėmesį.	Dažnai teisingai suprantama, kai kalbama bendromis, konkrečiomis ir su darbu susijusiomis temomis ir kai vartojamas akcentas arba kalbos atšaka yra pakankamai suprantami tarptautiniu mastu. Patekęs į sudėtingą kalbinę ar kitokią situaciją arba įvykiams netikėtai pasikeitus, gali nepavykti suprasti, apie ką kalbama.	Kartais atsakymai pateikiami greitai, yra tinkami ir informatyvūs. Žinomomis temomis ir nuspėjamose situacijose pokalbis pradedamas ir palaikomas pakankamai lengvai. Įvykiams netikėtai pasikeitus, paprastai bendravimo palaikyti nepavyksta.

Lygis	Tartis Mokėjimas kalbėti aviacijos bendruomenei suprantamu dialektu ir (arba) akcentu	Struktūra Atitinkamos gramatinės konstrukcijos vartojamos ir sakiniai sudaromi pagal kalbos funkcijas, susijusias su konkrečia užduotimi	Žodynas	Sklandumas	Supratimas	Bendravimas
Pradinis 2	Tarimui, kirčiavimui, kalbos ritmui ir intonacijai gimtoji kalba arba regioninė kalbos atšaka turi labai didelę įtaką, ir tai paprastai trukdo suprasti kalbėtoją.	Ribotai gebama vartoti kelias paprastas išmoktas gramatines ir sakinių konstrukcijas.	Žodynas ribotas, vartojami tik atskiri žodžiai ir išmokti posakiai.	Gebama kalbėti labai trumpais atskirais išmoktais žodžių junginiais, dažnai daromos pauzės ir, stengiantis išreikšti mintį arba ištartį prasčiau žinomus žodžius, vartojami dėmesį atitraukiantys beprasmiški žodeliai.	Suprantami tik aiškiai ir lėtai tariami atskiri išmokti posakiai.	Atsakymai pateikiami lėtai ir dažnai yra netinkami. Gebama bendrauti tik paprastais, įprastiniais žodžių junginiais.
Žemesnis už pradinį 1	Kalbos mokėjimo lygis žemesnis už pradinį.	Kalbos mokėjimo lygis žemesnis už pradinį.	Kalbos mokėjimo lygis žemesnis už pradinį.	Kalbos mokėjimo lygis žemesnis už pradinį.	Kalbos mokėjimo lygis žemesnis už pradinį.	Kalbos mokėjimo lygis žemesnis už pradinį.

*I priedo 2 priedėlis***PAGRINDINIS MOKYMAS**

(Nuoroda: I priedo ATCO dalies D skyriaus 2 skirsnio ATCO.D.010 taisyklės a punkto 1 papunktis)

TURINYS

1 DALYKAS. KURSO PRISTATYMAS

2 DALYKAS. AVIACIJOS TEISĖ

3 DALYKAS. ORO EISMO VALDYMAS

4 DALYKAS. METEOROLOGIJA

5 DALYKAS. NAVIGACIJA

6 DALYKAS. ORLAIVIAI

7 DALYKAS. ŽMOGAUS VEIKSNIAI

8 DALYKAS. ĮRANGA IR SISTEMOS

9 DALYKAS. PROFESINĖ APLINKA

1 DALYKAS. KURSO PRISTATYMAS

TEMA INTRB 1. KURSO VALDYMAS

Potemė INTRB 1.1. Kursų pristatymas

Potemė INTRB 1.2. Kursų administravimas

Potemė INTRB 1.3. Studijų medžiaga ir mokymo dokumentai

TEMA INTRB 2. ATC MOKYMO KURSO PRISTATYMAS

Potemė INTRB 2.1. Kursų turinys ir organizavimas

Potemė INTRB 2.2. Mokymo filosofija

Potemė INTRB 2.3. Vertinimo procesas

TEMA INTRB 3. SKRYDŽIŲ VADOVO PROFESIJOS ATEITIES PRISTATYMAS

Potemė INTRB 3.1. Darbo perspektyvos

2 DALYKAS. AVIACIJOS TEISĖ

TEMA LAWB 1. AVIACIJOS TEISĖS PRISTATYMAS

Potemė LAWB 1.1. Aviacijos teisės svarba

TEMA LAWB 2. TARPTAUTINĖS ORGANIZACIJOS

Potemė LAWB 2.1. ICAO

Potemė LAWB 2.2. Europos ir kitos agentūros

Potemė LAWB 2.3. Aviacijos asociacijos

TEMA LAW B 3. NACIONALINĖS ORGANIZACIJOS

Potemė LAW B 3.1. Paskirtis ir funkcija

Potemė LAW B 3.2. Nacionalinės teisėkūros procedūros

Potemė LAW B 3.3. Kompetentinga institucija

Potemė LAW B 3.4. Nacionalinės aviacijos asociacijos

TEMA LAW B 4. ATS SAUGOS VALDYMAS

Potemė LAW B 4.1. Saugos reglamentavimas

Potemė LAW B 4.2. Saugos valdymo sistema

TEMA LAW B 5. TAISYKLĖS IR REGLAMENTAVIMO TVARKA

Potemė LAW B 5.1. Matavimo vienetai

Potemė LAW B 5.2. ATCO licencijų išdavimas ir sertifikavimas

Potemė LAW B 5.3. ANS ir ATS apžvalga

Potemė LAW B 5.4. Skrydžių taisyklės

Potemė LAW B 5.5. Oro erdvė ir ATS maršrutai

Potemė LAW B 5.6. Skrydžio planas

Potemė LAW B 5.7. Aerodromai

Potemė LAW B 5.8. IFR skrydžiams taikomos laukimo procedūros

Potemė LAW B 5.9. VFR skrydžiams taikomos laukimo procedūros

3 DALYKAS. ORO EISMO VALDYMAS

TEMA ATMB 1. ORO EISMO VALDYMAS

Potemė ATMB 1.1. Matavimo vienetų taikymas

Potemė ATMB 1.2. Skrydžių valdymo (ATC) paslaugos

Potemė ATMB 1.3. Skrydžių informacijos paslaugos (FIS)

Potemė ATMB 1.4. Įspėjimo paslauga

Potemė ATMB 1.5. Konsultacinės oro eismo paslaugos

Potemė ATMB 1.6. ATS sistemos pajėgumas ir oro eismo srautų valdymas

Potemė ATMB 1.7. Oro erdvės valdymas (ASM)

TEMA ATMB 2. AUKŠČIO MATAVIMAS IR SKRYDŽIO LYGIŲ PASKIRSTYMAS

Potemė ATMB 2.1. Aukščio matavimas

Potemė ATMB 2.2. Pereinamasis lygis

Potemė ATMB 2.3. Skrydžio lygių paskirstymas

TEMA ATMB 3. RADIOTELEFONIJA (RTF)

Potemė ATMB 3.1. RTF bendrosios veiklos procedūros

TEMA ATMB 4. ATC LEIDIMAI IR ATC NURODYMAI

Potemė ATMB 4.1. ATC leidimų tipas ir turinys

Potemė ATMB 4.2. ATC nurodymai

TEMA ATMB 5. KOORDINAVIMAS

Potemė ATMB 5.1. Koordinavimo principai, tipai ir turinys

Potemė ATMB 5.2. Koordinavimo būtinybė

Potemė ATMB 5.3. Koordinavimo būdai

TEMA ATMB 6. DUOMENŲ PATEIKTIS

Potemė ATMB 6.1. Duomenų rinkimas

Potemė ATMB 6.2. Duomenų valdymas

TEMA ATMB 7. SKIRSTYMAS

Potemė ATMB 7.1. Vertikalusis skirstymas ir procedūros

Potemė ATMB 7.2. Horizontalusis skirstymas ir procedūros

Potemė ATMB 7.3. Vizualusis skirstymas

Potemė ATMB 7.4. Aerodromo skirstymas ir procedūros

Potemė ATMB 7.5. ATS apžvalgos sistemomis grindžiamas skirstymas

Potemė ATMB 7.6. Valkčio turbulencijos skirstymas

TEMA ATMB 8. SUSIDŪRIMŲ ORE VENGIMO SISTEMOS IR ANTŽEMINĖS SAUGOS SISTEMOS

Potemė ATMB 8.1. Susidūrimų ore vengimo sistemos

Potemė ATMB 8.2. Antžeminės saugos sistemos

TEMA ATMB 9. PAGRINDINIAI PRAKTINIAI ĮGŪDŽIAI

Potemė ATMB 9.1. Eismo valdymo procesas

Potemė ATMB 9.2. Su visomis kvalifikacijomis susiję pagrindiniai praktiniai įgūdžiai

Potemė ATMB 9.3. Su aerodromu susiję pagrindiniai praktiniai įgūdžiai

Potemė ATMB 9.4. Su apžvalga susiję pagrindiniai praktiniai įgūdžiai

4 DALYKAS. METEOROLOGIJA

TEMA METB 1. METEOROLOGIJOS PRISTATYMAS

Potemė METB 1.1. Matavimo vienetų taikymas

Potemė METB 1.2. Aviacija ir meteorologija

Potemė METB 1.3. Meteorologinio aprūpinimo organizavimas

TEMA METB 2. ATMOSFERA

Potemė METB 2.1. Sudėtis ir struktūra

Potemė METB 2.2. Standartinė atmosfera

Potemė METB 2.3. Šiluma ir temperatūra

Potemė METB 2.4. Vanduo atmosferoje

Potemė METB 2.5. Oro slėgis

TEMA METB 3. ORO APYKAITA

Potemė METB 3.1. Bendroji oro apykaita

Potemė METB 3.2. Oro masės ir priešakinės sistemos

Potemė METB 3.3. Mezomasto sistemos

Potemė METB 3.4. Vėjas

TEMA METB 4. METEOROLOGINIAI REIŠKINIAI

Potemė METB 4.1. Debesys

Potemė METB 4.2. Kritulių tipai

Potemė METB 4.3. Matomumas

Potemė METB 4.4. Meteorologiniai pavojai

TEMA METB 5. AVIACIJAI SKIRTA METEOROLOGINĖ INFORMACIJA

Potemė METB 5.1. Pranešimai ir ataskaitos

5 DALYKAS. NAVIGACIJA

TEMA NAVB 1. NAVIGACIJOS PRISTATYMAS

Potemė NAVB 1.1. Matavimo vienetų taikymas

Potemė NAVB 1.2. Navigacijos paskirtis ir naudojimas

TEMA NAVB 2. ŽEMĖ

Potemė NAVB 2.1. Žemės padėtis ir judėjimas

Potemė NAVB 2.2. Koordinatinių sistema, kryptis ir atstumas

Potemė NAVB 2.3. Magnetizmas

TEMA NAVB 3. ŽEMĖLAPIAI IR ORO NAVIGACIJOS SCHEMOS

Potemė NAVB 3.1. Žemėlapių sudarymas ir prognozės

Potemė NAVB 3.2. Aviacijos srityje naudojami žemėlapiai ir schemos

TEMA NAVB 4. NAVIGACIJOS PAGRINDAI

Potemė NAVB 4.1. Vėjo įtaka

Potemė NAVB 4.2. Greitis

Potemė NAVB 4.3. Vizualioji navigacija

Potemė NAVB 4.4. Navigaciniai skrydžių planavimo aspektai

TEMA NAVB 5. NAVIGACIJA NAUDOJANT PRIETAISUS

Potemė NAVB 5.1. Antžeminės sistemos

Potemė NAVB 5.2. Inercinės navigacijos sistemos

Potemė NAVB 5.3. Palydovinės sistemos

Potemė NAVB 5.4. Artėjimo tūpti pagal prietaisus procedūros

TEMA NAVB 6. NUSTATYTŲ CHARAKTERISTIKŲ NAVIGACIJA

Potemė NAVB 6.1. Rajono navigacijos principai ir nauda

Potemė NAVB 6.2. Nustatytų charakteristikų navigacijos pristatymas

Potemė NAVB 6.3. Nustatytų charakteristikų navigacijos taikymas

TEMA NAVB 7. NAVIGACIJOS RAIDA

Potemė NAVB 7.1. Raida ateityje

6 DALYKAS. ORLAIVIAI

TEMA ACFTB 1. ORLAIVIŲ TEMOS PRISTATYMAS

Potemė ACFTB 1.1. Matavimo vienetų taikymas

Potemė ACFTB 1.2. Aviacija ir orlaiviai

TEMA ACFTB 2. SKRYDŽIO PRINCIPAI

Potemė ACFTB 2.1. Orlaivius veikiančios jėgos

Potemė ACFTB 2.2. Struktūrinės orlaivio dalys ir orlaivio valdymas

Potemė ACFTB 2.3. Skrydžio apribojimai

TEMA ACFTB 3. ORLAIVIŲ KATEGORIJOS

Potemė ACFTB 3.1. Orlaivių kategorijos

Potemė ACFTB 3.2. Valkčio turbulencijos kategorijos

Potemė ACFTB 3.3. ICAO artėjimo tūpti kategorijos

Potemė ACFTB 3.4. Aplinkos kategorijos

TEMA ACFTB 4. ORLAIVIO DUOMENYS

Potemė ACFTB 4.1. Pripažinimas

Potemė ACFTB 4.2. Orlaivio naudojimo galimybių duomenys

TEMA ACFTB 5. ORLAIVIŲ VARIKLIAI

Potemė ACFTB 5.1. Stūmokliniai varikliai

Potemė ACFTB 5.2. Reaktyviniai varikliai

Potemė ACFTB 5.3. Turbosraigtiniai varikliai

Potemė ACFTB 5.4. Aviaciniai degalai

TEMA ACFTB 6. ORLAIVIŲ SISTEMOS IR PRIETAISAI

Potemė ACFTB 6.1. Skrydžio prietaisai

Potemė ACFTB 6.2. Navigacijos prietaisai

Potemė ACFTB 6.3. Variklio veikimo patikrai skirti prietaisai

Potemė ACFTB 6.4. Orlaivio sistemos

TEMA ACFTB 7. ORLAIVIO NAUDOJIMO GALIMYBĖMS POVEIKĮ DARANTYS VEIKSNIAI

Potemė ACFTB 7.1. Kilimo veiksniai

Potemė ACFTB 7.2. Aukštėjimo veiksniai

Potemė ACFTB 7.3. Skrydžio kreiseriniu lygiu veiksniai

Potemė ACFTB 7.4. Žemėjimo ir pradinio artėjimo tūpti veiksniai

Potemė ACFTB 7.5. Priartėjimo tūpti ir tūpimo veiksniai

Potemė ACFTB 7.6. Ekonominiai veiksniai

Potemė ACFTB 7.7. Aplinkos veiksniai

7 DALYKAS. ŽMOGAUS VEIKSNIAI

TEMA HUMB 1. ŽMOGAUS VEIKSNIŲ PRISTATYMAS

Potemė HUMB 1.1. Mokymosi metodai

Potemė HUMB 1.2. Žmogaus veiksnų svarba skrydžių vadovų darbui

Potemė HUMB 1.3. Žmogaus veiksniai ir ATC

TEMA HUMB 2. ŽMOGAUS ELGSENA

Potemė HUMB 2.1. Individualus elgesys

Potemė HUMB 2.2. Saugos kultūra ir profesinė elgsena

Potemė HUMB 2.3. Sveikata ir gerovė

Potemė HUMB 2.4. Komandinis darbas

Potemė HUMB 2.5. Pagrindiniai darbuotojų poreikiai

Potemė HUMB 2.6. Stresas

TEMA HUMB 3. ŽMOGIŠKOJI KLAIDA

Potemė HUMB 3.1. Klaidos pavojai

Potemė HUMB 3.2. Žmogiškosios klaidos apibrėžimas

Potemė HUMB 3.3 Žmogiškųjų klaidų klasifikacija

Potemė HUMB 3.4. Rizikos analizė ir rizikos valdymas

TEMA HUMB 4. BENDRAVIMAS

Potemė HUMB 4.1. Gero bendravimo svarba skrydžių vadovo darbui

Potemė HUMB 4.2. Bendravimo procesas

Potemė HUMB 4.3. Bendravimo būdai

TEMA HUMB 5. DARBO APLINKA

Potemė HUMB 5.1. Ergonomika ir gero dizaino svarba

Potemė HUMB 5.2. Įranga ir priemonės

Potemė HUMB 5.3. Automatizavimas

8 DALYKAS. ĮRANGA IR SISTEMOS

TEMA EQPSB 1. ATC ĮRANGA

Potemė EQPSB 1.1. Pagrindiniai ATC įrangos tipai

TEMA EQPSB 2. RADIJAS

Potemė EQPSB 2.1. Radijo teorija

Potemė EQPSB 2.2. Krypties nustatymas

TEMA EQPSB 3. RYŠIO ĮRANGA

Potemė EQPSB 3.1. Radijo ryšys

Potemė EQPSB 3.2. Kalbinis ryšys tarp ATS padalinių/darbo vietų

Potemė EQPSB 3.3. Duomenų perdavimo ryšys

Potemė EQPSB 3.4. Oro transporto bendrovių ryšys

TEMA EQPSB 4. APŽVALGOS PRISTATYMAS

Potemė EQPSB 4.1. Apžvalgos samprata oro eismo paslaugų teikimo srityje

TEMA EQPSB 5. RADARAS

Potemė EQPSB 5.1. Radaro principai

Potemė EQPSB 5.2. Pagrindinis radaras

Potemė EQPSB 5.3. Antrinis radaras

Potemė EQPSB 5.4. Radarų naudojimas

Potemė EQPSB 5.5. S režimas

TEMA EQPSB 6. TRANSLIAVIMO AUTOMATINĖ PRIKLAUSOMOJI APŽVALGA

Potemė EQPSB 6.1. Transliavimo automatinės priklausomosios apžvalgos principai

Potemė EQPSB 6.2. Transliavimo automatinės priklausomosios apžvalgos naudojimas

TEMA EQPSB 7. DAUGIAPOZICINĖS APŽVALGOS SISTEMA

Potemė EQPSB 7.1. Daugiapozicinės apžvalgos sistemos principai

Potemė EQPSB 7.2. Daugiapozicinės apžvalgos sistemos naudojimas

TEMA EQPSB 8. APŽVALGOS DUOMENŲ APDOROJIMAS

Potemė EQPSB 8.1. Apžvalgos duomenų tinklas

Potemė EQPSB 8.2. Apžvalgos duomenų tinklo darbo principai

TEMA EQPSB 9. ATEITIES ĮRANGA

Potemė EQPSB 9.1. Nauji pokyčiai

TEMA EQPSB 10. ATS AUTOMATIZAVIMAS

Potemė EQPSB 10.1. Automatizavimo principai

Potemė EQPSB 10.2. Oro navigacijos fiksuoto ryšio tinklas (AFTN)

Potemė EQPSB 10.3. Operatyviųjų duomenų mainai

Potemė EQPSB 10.4. Automatizuotai informacijos sklaidai naudojamos sistemos

TEMA EQPSB 11. DARBO VIETOS

Potemė EQPSB 11.1. Darbo vietos įranga

Potemė EQPSB 11.2. Aerodromo kontrolė

Potemė EQPSB 11.3. Prieigos skrydžių valdymas

Potemė EQPSB 11.4. Rajono skrydžių valdymas

9 DALYKAS. PROFESINĖ APLINKA**TEMA PENB 1. SUPAŽINDINIMAS**

Potemė PENB 1.1. ATS ir aerodromo įranga

TEMA PENB 2. ORO ERDVĖS NAUDOTOJAI

Potemė PENB 2.1. Civilinė aviacija

Potemė PENB 2.2. Karinė aviacija

Potemė PENB 2.3. Pilotų lūkesčiai ir poreikiai

TEMA PENB 3. RYŠIAI SU KLIENTAIS

Potemė PENB 3.1. Ryšiai su klientais

TEMA PENB 4. APLINKOS APSAUGA

Potemė PENB 4.1. Aplinkos apsauga

*I priedo 3 priedėlis***AERODROMO VIZUALIOJO SKRYDŽIŲ VALDYMO KVALIFIKACIJA (ADV)**

(Nuoroda: I priedo ATCO DALIES D skyriaus 2 skirsnio ATCO.D.010 taisyklės a punkto 2 dalies i papunktis)

TURINYS

- 1 DALYKAS. KURSO PRISTATYMAS
- 2 DALYKAS. AVIACIJOS TEISĖ
- 3 DALYKAS. ORO EISMO VALDYMAS
- 4 DALYKAS. METEOROLOGIJĄ
- 5 DALYKAS. NAVIGACIJA
- 6 DALYKAS. ORLAIVIAI
- 7 DALYKAS. ŽMOGAUS VEIKSNIAI
- 8 DALYKAS. ĮRANGA IR SISTEMOS
- 9 DALYKAS. PROFESINĖ APLINKA
- 10 DALYKAS. NEĮPRASTOS IR AVARINĖS SITUACIJOS
- 11 DALYKAS. AERODROMAI

1 DALYKAS. KURSO PRISTATYMAS

TEMA INTR 1. KURSO VALDYMAS

Potėmė INTR 1.1. Kursas pristatymas

Potėmė INTR 1.2. Kursas administravimas

Potėmė INTR 1.3. Studijų medžiaga ir mokymo dokumentai

TEMA INTR 2. ATC MOKYMO KURSO PRISTATYMAS

Potėmė INTR 2.1. Kursas turinys ir organizavimas

Potėmė INTR 2.2. Mokymo filosofija

Potėmė INTR 2.3. Vertinimo procesas

2 DALYKAS. AVIACIJOS TEISĖ

TEMA LAW 1. ATCO LICENCIJŲ IR KVALIFIKACIJOS PAŽYMĖJIMŲ IŠDAVIMAS

Potėmė LAW 1.1. Teisės ir sąlygos

TEMA LAW 2. TAISYKLĖS IR REGLAMENTAVIMO TVARKA

Potėmė LAW 2.1. Ataskaitos

Potėmė LAW 2.2. Oro erdvė

TEMA LAW 3. ATC SAUGOS VALDYMAS

Potemė LAW 3.1. Grįžtamojo ryšio procesas

Potemė LAW 3.2. Saugos tyrimas

3 DALYKAS. ORO EISMO VALDYMAS

TEMA ATM 1. PASLAUGŲ TEIKIMAS

Potemė ATM 1.1. Aerodromo skrydžių valdymo paslaugos

Potemė ATM 1.2. Skrydžių informacijos paslaugos (FIS)

Potemė ATM 1.3. Įspėjimo paslauga (ALRS)

Potemė ATM 1.4. ATS sistemos pajėgumas ir oro eismo srautų valdymas

TEMA ATM 2. BENDRAVIMAS

Potemė ATM 2.1. Veiksmingas bendravimas

TEMA ATM 3. ATC LEIDIMAI IR ATC NURODYMAI

Potemė ATM 3.1. ATC leidimai

Potemė ATM 3.2. ATC nurodymai

TEMA ATM 4. KOORDINAVIMAS

Potemė ATM 4.1. Koordinavimo būtinybė

Potemė ATM 4.2. Koordinavimo priemonės ir metodai

Potemė ATM 4.3. Koordinavimo procedūros

TEMA ATM 5. AUKŠČIO MATAVIMAS IR SKRYDŽIO LYGIŲ PASKIRSTYMAS

Potemė ATM 5.1. Aukščio matavimas

TEMA ATM 6. SKIRSTYMAS

Potemė ATM 6.1. Išskrendančių orlaivių skirstymas

Potemė ATM 6.2. Tūpiančių orlaivių ir anksčiau pradėjusių tūpti orlaivių ar išskrendančių orlaivių skirstymas

Potemė ATM 6.3. Laiku grindžiamas vėlavimo turbulencijos išilginis skirstymas

Potemė ATM 6.4. Sumažinti skirstymo minimumai

TEMA ATM 7. SUSIDŪRIMŲ ORO VENGIMO SISTEMOS IR ANTŽEMINĖS SAUGOS SISTEMOS

Potemė ATM 7.1. Susidūrimų ore vengimo sistemos

Potemė ATM 7.2. Antžeminės saugos sistemos

TEMA ATM 8. DUOMENŲ PATEIKTIS

Potemė ATM 8.1. Duomenų valdymas

TEMA ATM 9. VEIKLOS APLINKA (IMITUOJAMOJI)

Potemė ATM 9.1. Veiklos aplinkos vientisumas

Potemė ATM 9.2. Veiklos procedūrų galiojimo tikrinimas

Potemė ATM 9.3. Kontrolės perdavimas ir perėmimas

TEMA ATM 10. AERODROMO SKRYDŽIŲ VALDYMO PASLAUGŲ TEIKIMAS

Potemė ATM 10.1. Atsakomybė už paslaugų teikimą

Potemė ATM 10.2. Aerodromo skrydžių valdymo vadovietės funkcijos

Potemė ATM 10.3. Eismo valdymo procesas

Potemė ATM 10.4. Antžeminiai navigacijos žiburiai

Potemė ATM 10.5. Aerodromo skrydžių valdymo vadovietės orlaiviams perduodama informacija

Potemė ATM 10.6. Aerodromo eismo valdymas

Potemė ATM 10.7. Eismo rate vykstančio eismo valdymas

Potemė ATM 10.8. Naudojamas kilimo ir tūpimo takas

4 DALYKAS. METEOROLOGIJA

TEMA MET 1. METEOROLOGINIAI REIŠKINIAI

Potemė MET 1.1. Meteorologiniai reiškiniai

TEMA MET 2. METEOROLOGINIŲ DUOMENŲ ŠALTINIAI

Potemė MET 2.1. Meteorologiniai prietaisai

Potemė MET 2.2. Kiti meteorologinių duomenų šaltiniai

5 DALYKAS. NAVIGACIJA

TEMA ATM 1. ŽEMĖLAPIAI IR ORO NAVIGACIJOS SCHEMOS

Potemė NAV 1.1. Žemėlapiai ir schemos

TEMA NAV 2. NAVIGACIJA PAGAL PRIETAISUS

Potemė NAV 2.1. Navigacijos sistemos

Potemė NAV 2.2. Nusistovėjęs artėjimas tūpti

6 DALYKAS. ORLAIVIAI

TEMA ACFT 1. ORLAIVIŲ PRIETAISAI

Potemė ACFT 1.1. Orlaivių prietaisai

TEMA ACFT 2. ORLAIVIŲ KATEGORIJOS

Potemė ACFT 2.1. Valkčio turbulencija

TEMA ACFT 3. ORLAIVIO NAUDOJIMO GALIMYBĖMS POVEIKĮ DARANTYS VEIKSNIAI

Potemė ACFT 3.1. Kilimo veiksniai

Potemė ACFT 3.2. Aukštėjimo veiksniai

Potemė ACFT 3.3. Priartėjimo tūpti ir tūpimo veiksniai

Potemė ACFT 3.4. Ekonominiai veiksniai

Potemė ACFT 3.5. Aplinkos veiksniai

TEMA ACFT 4. ORLAIVIO DUOMENYS

Potemė ACFT 4.1. Orlaivių tipų atpažinimas

Potemė ACFT 4.2. Orlaivio naudojimo galimybių duomenys

7 DALYKAS. ŽMOGAUS VEIKSNIAI**TEMA HUM 1. PSICHOLOGINIAI VEIKSNIAI**

Potemė HUM 1.1. Kognityviniai veiksniai

TEMA HUM 2. MEDICININIAI IR PSICHOLOGINIAI VEIKSNIAI

Potemė HUM 2.1. Nuovargis

Potemė HUM 2.2. Fizinė sveikata

TEMA HUM 3. SOCIALINIAI IR ORGANIZACINIAI VEIKSNIAI

Potemė HUM 3.1. Komandinių išteklių valdymas (TRM)

Potemė HUM 3.2. Komandinis darbas ir vaidmenys komandos viduje

Potemė HUM 3.3. Atsakingas elgesys

TEMA HUM 4. STRESAS

Potemė HUM 4.1. Stresas

Potemė HUM 4.2. Streso valdymas

TEMA HUM 5. ŽMOGIŠKOJI KLAIDA

Potemė HUM 5.1. Žmogiškoji klaida

Potemė HUM 5.2. Taisyklių nesilaikymas

TEMA HUM 6. BENDRADARBIUJAMOJI VEIKLA

Potemė HUM 6.1. Bendravimas

Potemė HUM 6.2. Toje pačioje atsakomybės srityje vykdoma bendradarbiaujamoji veikla

Potemė HUM 6.3. Skirtingose atsakomybės srityse vykdoma bendradarbiaujamoji veikla

Potemė HUM 6.4. Skrydžių vadovo ir piloto bendradarbiavimas

8 DALYKAS. ĮRANGA IR SISTEMOS

TEMA EQPS 1. KALBINIS RYŠYS

Potemė EQPS 1.1. Radijo ryšys

Potemė EQPS 1.2. Kitoks kalbinis ryšys

TEMA EQPS 2. ATS AUTOMATIZAVIMAS

Potemė EQPS 2.1. Oro navigacijos fiksuoto ryšio tinklas (AFTN)

Potemė EQPS 2.2. Automatinis keitimasis duomenimis

TEMA EQPS 3. SKRYDŽIŲ VADOVO DARBO VIETA

Potemė EQPS 3.1. Įrangos naudojimas ir stebėseną

Potemė EQPS 3.2. Padėties ore rodytuvai ir informacinės sistemos

Potemė EQPS 3.3. Skrydžio duomenų sistemos

TEMA EQPS 4. ATEITIES ĮRANGA

Potemė EQPS 4.1. Nauji pokyčiai

TEMA EQPS 5. ĮRANGOS IR SISTEMŲ NAUDOJIMO RIBOS BEI VEIKIMO BLOGĖJIMAS

Potemė EQPS 5.1. Reakcija į naudojimo ribas

Potemė EQPS 5.2. Ryšio įrangos veikimo blogėjimas

Potemė EQPS 5.3. Navigacinės įrangos veikimo blogėjimas

9 DALYKAS. PROFESINĖ APLINKA

TEMA PEN 1. SUPAŽINDINIMAS

Potemė PEN 1.1. Mokomasis apsilankymas aerodrome

TEMA PEN 2. ORO ERDVĖS NAUDOTOJAI

Potemė PEN 2.1. Civilinės ATS veiklos dalyviai

Potemė PEN 2.2. Karinės ATS veiklos dalyviai

TEMA PEN 3. RYŠIAI SU KLIENTAIS

Potemė PEN 3.1. Paslaugų teikimas ir naudotojų poreikiai

TEMA PEN 4. APLINKOS APSAUGA

Potemė PEN 4.1. Aplinkos apsauga

10 DALYKAS. NEĮPRASTOS IR AVARINĖS SITUACIJOS

TEMA ABES 1. NEĮPRASTOS IR AVARINĖS SITUACIJOS

Potemė ABES 1.1. Neįprastų ir avarinių situacijų apžvalga

TEMA ABES 2. ĮGŪDŽIŲ TOBULINIMAS

Potemė ABES 2.1. Bendravimo veiksmingumas

Potemė ABES 2.2. Protinės perkrovos vengimas

Potemė ABES 2.3. Abipusis oro ir žemės ryšys

TEMA ABES 3. NEĮPRASTOMS IR AVARINĖMS SITUACIJOMS TAIKOMA TVARKA

Potemė ABES 3.1. Neįprastoms ir avarinėms situacijoms skirtos tvarkos taikymas

Potemė ABES 3.2. Radijo įrangos gedimas

Potemė ABES 3.3. Neteisėti veiksmai ir grasinimas susprogdinti orlaivį

Potemė ABES 3.4. Nuklydę arba neatpažinti orlaiviai

Potemė ABES 3.5. Įsibrovimas į kilimo ir tūpimo taką

11 DALYKAS. AERODROMAI

TEMA AGA 1. SU AERODROMU SUSIJĘ DUOMENYS, AERODROMO IŠDĖSTYMAS IR KOORDINAVIMAS

Potemė AGA 1.1. Apibrėžtys

Potemė AGA 1.2. Koordinavimas

TEMA AGA 2. JUDĖJIMO LAUKAS

Potemė AGA 2.1. Judėjimo laukas

Potemė AGA 2.2. Manevravimo laukas

Potemė AGA 2.3. Kilimo ir tūpimo takai

TEMA AGA 3. KLIŪTYS

Potemė AGA 3.1. Aerodromų oro erdvė su pašalintomis kliūtimis

TEMA AGA 4. ĮVAIRI ĮRANGA

Potemė AGA 4.1. Vieta

*I priedo 4 priedėlis***AERODROMO SKRYDŽIŲ VALDYMO PAGAL PRIETAISUS IŠ BOKŠTO KVALIFIKACIJA – ADI (TWR)**

(Nuoroda: I priedo ATCO DALIES D skyriaus 2 skirsnio ATCO.D.010 taisyklės a punkto 2 dalies ii papunktis)

TURINYS

- 1 DALYKAS. KURSO PRISTATYMAS
- 2 DALYKAS. AVIACIJOS TEISĖ
- 3 DALYKAS. ORO EISMO VALDYMAS
- 4 DALYKAS. METEOROLOGIJĄ
- 5 DALYKAS. NAVIGACIJA
- 6 DALYKAS. ORLAIVIAI
- 7 DALYKAS. ŽMOGAUS VEIKSNIAI
- 8 DALYKAS. ĮRANGA IR SISTEMOS
- 9 DALYKAS. PROFESINĖ APLINKA
- 10 DALYKAS. NEĮPRASTOS IR AVARINĖS SITUACIJOS
- 11 DALYKAS. AERODROMAI

1 DALYKAS. KURSO PRISTATYMAS

TEMA INTR 1. KURSO VALDYMAS

Potėmė INTR 1.1. Kursas pristatymas

Potėmė INTR 1.2. Kursas administravimas

Potėmė INTR 1.3. Studijų medžiaga ir mokymo dokumentai

TEMA INTR 2. ATC MOKYMO KURSO PRISTATYMAS

Potėmė INTR 2.1. Kursas turinys ir organizavimas

Potėmė INTR 2.2. Mokymo filosofija

Potėmė INTR 2.3. Vertinimo procesas

2 DALYKAS. AVIACIJOS TEISĖ

TEMA LAW 1. ATCO LICENCIJŲ IR KVALIFIKACIJOS PAŽYMĖJIMŲ IŠDAVIMAS

Potėmė LAW 1.1. Teisės ir sąlygos

TEMA LAW 2. TAISYKLĖS IR REGLAMENTAVIMO TVARKA

Potėmė LAW 2.1. Ataskaitos

Potėmė LAW 2.2. Oro erdvė

TEMA LAW 3. ATC SAUGOS VALDYMAS

Potemė LAW 3.1. Grįžtamojo ryšio procesas

Potemė LAW 3.2. Saugos tyrimas

3 DALYKAS. ORO EISMO VALDYMAS

TEMA ATM 1. PASLAUGŲ TEIKIMAS

Potemė ATM 1.1. Aerodromo skrydžių valdymo paslaugos

Potemė ATM 1.2. Skrydžių informacijos paslaugos (FIS)

Potemė ATM 1.3. Įspėjimo paslauga (ALRS)

Potemė ATM 1.4. ATS sistemos pajėgumas ir oro eismo srautų valdymas

TEMA ATM 2. BENDRAVIMAS

Potemė ATM 2.1. Veiksmingas bendravimas

TEMA ATM 3. ATC LEIDIMAI IR ATC NURODYMAI

Potemė ATM 3.1. ATC leidimai

Potemė ATM 3.2. ATC nurodymai

TEMA ATM 4. KOORDINAVIMAS

Potemė ATM 4.1. Koordinavimo būtinybė

Potemė ATM 4.2. Koordinavimo priemonės ir metodai

Potemė ATM 4.3. Koordinavimo procedūros

TEMA ATM 5. AUKŠČIO MATAVIMAS IR SKRYDŽIO LYGIŲ PASKIRSTYMAS

Potemė ATM 5.1. Aukščio matavimas

Potemė ATM 5.2. Vietovės perskridimo aukštis

TEMA ATM 6. SKIRSTYMAS

Potemė ATM 6.1. Išskrendančių orlaivių skirstymas

Potemė ATM 6.2. Išskrendančių orlaivių ir atskrendančių orlaivių skirstymas

Potemė ATM 6.3. Tūpiančių orlaivių ir anksčiau pradėjusių tūpti orlaivių ar išskrendančių orlaivių skirstymas

Potemė ATM 6.4. Laiku grindžiamas valkčio turbulencijos išilginis skirstymas

Potemė ATM 6.5. Sumažinti skirstymo minimumai

TEMA ATM 7. SUSIDŪRIMŲ ORE VENGIMO SISTEMOS IR ANTŽEMINĖS SAUGOS SISTEMOS

Potemė ATM 7.1. Susidūrimų ore vengimo sistemos

Potemė ATM 7.2. Antžeminės saugos sistemos

TEMA ATM 8. DUOMENŲ PATEIKTIS

Potemė ATM 8.1. Duomenų valdymas

TEMA ATM 9. VEIKLOS APLINKA (IMITUOJAMOJI)

Potemė ATM 9.1. Veiklos aplinkos vientisumas

Potemė ATM 9.2. Veiklos procedūrų galiojimo tikrinimas

Potemė ATM 9.3. Kontrolės perdavimas ir perėmimas

TEMA ATM 10. AERODROMO SKRYDŽIŲ VALDYMO PASLAUGŲ TEIKIMAS

Potemė ATM 10.1. Atsakomybė už paslaugų teikimą

Potemė ATM 10.2. Aerodromo skrydžių valdymo vadavietės funkcijos

Potemė ATM 10.3. Eismo valdymo procesas

Potemė ATM 10.4. Antžeminiai navigacijos žiburiai

Potemė ATM 10.5. Aerodromo skrydžių valdymo vadavietės orlaiviams perduodama informacija

Potemė ATM 10.6. Aerodromo eismo valdymas

Potemė ATM 10.7. Eismo rate vykstančio eismo valdymas

Potemė ATM 10.8. Naudojamas kilimo ir tūpimo takas

TEMA ATM 11. AERODROMO SKRYDŽIŲ VALDYMO PASLAUGŲ TEIKIMAS PAGAL PRIETAISUS

Potemė ATM 11.1. Skrydžiai prasto matomumo sąlygomis ir specialieji skrydžiai pagal VFR

Potemė ATM 11.2. Išskrendantys orlaiviai

Potemė ATM 11.3. Atskrendantys orlaiviai

Potemė ATM 11.4. Aerodromo skrydžių valdymo paslaugų teikimas naudojant pažangias sistemas

4 DALYKAS. METEOROLOGIJA**TEMA MET 1. METEOROLOGINIAI REIŠKINIAI**

Potemė MET 1.1. Meteorologiniai reiškiniai

TEMA MET 2. METEOROLOGINIŲ DUOMENŲ ŠALTINIAI

Potemė MET 2.1. Meteorologiniai prietaisai

Potemė MET 2.2. Kiti meteorologinių duomenų šaltiniai

5 DALYKAS. NAVIGACIJA**TEMA ATM 1. ŽEMĖLAPIAI IR ORO NAVIGACIJOS SCHEMOS**

Potemė NAV 1.1. Žemėlapiai ir schemos

TEMA NAV 2. NAVIGACIJA PAGAL PRIETAISUS

Potemė NAV 2.1. Navigacijos sistemos

Potemė NAV 2.2. Nusistovėjęs artėjimas tūpti

Potemė NAV 2.3. Išskridimas ir atskridimas pagal prietaisus

Potemė NAV 2.4. Palydovinės sistemos

Potemė NAV 2.5. Nustatytų charakteristikų navigacijos taikymas

6 DALYKAS. ORLAIVIAI

TEMA ACFT 1. ORLAIVIŲ PRIETAISAI

Potemė ACFT 1.1. Orlaivių prietaisai

TEMA ACFT 2. ORLAIVIŲ KATEGORIJOS

Potemė ACFT 2.1. Valkčio turbulencija

Potemė ACFT 2.2. ICAO artėjimo tūpti kategorijų taikymas

TEMA ACFT 3. ORLAIVIO NAUDOJIMO GALIMYBĖMS POVEIKĮ DARANTYS VEIKSNIAI

Potemė ACFT 3.1. Kilimo veiksniai

Potemė ACFT 3.2. Aukštėjimo veiksniai

Potemė ACFT 3.3. Priartėjimo tūpti ir tūpimo veiksniai

Potemė ACFT 3.4. Ekonominiai veiksniai

Potemė ACFT 3.5. Aplinkos veiksniai

TEMA ACFT 4. ORLAIVIO DUOMENYS

Potemė ACFT 4.1. Orlaivių tipų atpažinimas

Potemė ACFT 4.2. Orlaivio naudojimo galimybių duomenys

7 DALYKAS. ŽMOGAUS VEIKSNIAI

TEMA HUM 1. PSICHOLOGINIAI VEIKSNIAI

Potemė HUM 1.1. Kognityviniai veiksniai

TEMA HUM 2. MEDICININIAI IR PSICHOLOGINIAI VEIKSNIAI

Potemė HUM 2.1. Nuovargis

Potemė HUM 2.2. Fizinė sveikata

TEMA HUM 3. SOCIALINIAI IR ORGANIZACINIAI VEIKSNIAI

Potemė HUM 3.1. Komandinių išteklių valdymas (TRM)

Potemė HUM 3.2. Komandinis darbas ir vaidmenys komandos viduje

Potemė HUM 3.3. Atsakingas elgesys

TEMA HUM 4. STRESAS

Potemė HUM 4.1. Stresas

Potemė HUM 4.2. Streso valdymas

TEMA HUM 5. ŽMOGIŠKOJI KLAIDA

Potemė HUM 5.1. Žmogiškoji klaida

Potemė HUM 5.2. Taisyklių nesilaikymas

TEMA HUM 6. BENDRADARBIUJAMOJI VEIKLA

Potemė HUM 6.1. Bendravimas

Potemė HUM 6.2. Toje pačioje atsakomybės srityje vykdoma bendradarbiaujamoji veikla

Potemė HUM 6.3. Skirtingose atsakomybės srityse vykdoma bendradarbiaujamoji veikla

Potemė HUM 6.4. Skrydžių vadovo ir piloto bendradarbiavimas

8 DALYKAS. ĮRANGA IR SISTEMOS

TEMA EQPS 1. KALBINIS RYŠYS

Potemė EQPS 1.1. Radijo ryšys

Potemė EQPS 1.2. Kitoks kalbinis ryšys

TEMA EQPS 2. ATS AUTOMATIZAVIMAS

Potemė EQPS 2.1. Oro navigacijos fiksuoto ryšio tinklas (AFTN)

Potemė EQPS 2.2. Automatinis keitimasis duomenimis

TEMA EQPS 3. SKRYDŽIŲ VADOVO DARBO VIETA

Potemė EQPS 3.1. Įrangos naudojimas ir stebėseną

Potemė EQPS 3.2. Padėties ore rodytuvai ir informacinės sistemos

Potemė EQPS 3.3. Skrydžio duomenų sistemos

TEMA EQPS 4. ATEITIES ĮRANGA

Potemė EQPS 4.1. Nauji pokyčiai

TEMA EQPS 5. ĮRANGOS IR SISTEMŲ NAUDOJIMO RIBOS BEI VEIKIMO BLOGĖJIMAS

Potemė EQPS 5.1. Reakcija į naudojimo ribas

Potemė EQPS 5.2. Ryšio įrangos veikimo blogėjimas

Potemė EQPS 5.3. Navigacinės įrangos veikimo blogėjimas

9 DALYKAS. PROFESINĖ APLINKA

TEMA PEN 1. SUPAŽINDINIMAS

Tema PEN 1.1. Mokomasis apsilankymas aerodrome

TEMA PEN 2. ORO ERDVĖS NAUDOTOJAI

Potemė PEN 2.1. Civilinės ATS veiklos dalyviai

Potemė PEN 2.2. Karinės ATS veiklos dalyviai

TEMA PEN 3. RYŠIAI SU KLIENTAIS

Potemė PEN 3.1. Paslaugų teikimas ir naudotojų poreikiai

TEMA PEN 4. APLINKOS APSAUGA

Potemė PENB 4.1. Aplinkos apsauga

10 DALYKAS. NEĮPRASTOS IR AVARINĖS SITUACIJOS

TEMA ABES 1. NEĮPRASTOS IR AVARINĖS SITUACIJOS

Potemė ABES 1.1. Neįprastų ir avarinių situacijų apžvalga

TEMA ABES 2. ĮGŪDŽIŲ TOBULINIMAS

Potemė ABES 2.1. Bendravimo veiksmingumas

Potemė ABES 2.2. Protinės perkrovos vengimas

Potemė ABES 2.3. Abipusis oro ir žemės ryšys

TEMA ABES 3. NEĮPRASTOMS IR AVARINĖMS SITUACIJOMS TAIKOMA TVARKA

Potemė ABES 3.1. Neįprastoms ir avarinėms situacijoms skirtos tvarkos taikymas

Potemė ABES 3.2. Radijo įrangos gedimas

Potemė ABES 3.3. Neteisėti veiksmai ir grasinimas susprogdinti orlaivį

Potemė ABES 3.4. Nuklydę arba neatpažinti orlaiviai

Potemė ABES 3.5. Įsibrovimas į kilimo ir tūpimo taką

11 DALYKAS. AERODROMAI

TEMA AGA 1. SU AERODROMU SUSIJĘ DUOMENYS, AERODROMO IŠDĖSTYMAS IR KOORDINAVIMAS

Potemė AGA 1.1. Apibrėžtys

Potemė AGA 1.2. Koordinavimas

TEMA AGA 2. JUDĖJIMO LAUKAS

Potemė AGA 2.1. Judėjimo laukas

Potemė AGA 2.2. Manevravimo laukas

Potemė AGA 2.3. Kilimo ir tūpimo takai

TEMA AGA 3. KLIŪTYS

Potemė AGA 3.1. Aerodromų oro erdvė su pašalintomis kliūtimis

TEMA AGA 4. ĮVAIRI ĮRANGA

Potemė AGA 4.1. Vieta

*I priedo 5 priedėlis***PRIEIGOS PROCEDŪRINIO SKRYDŽIŲ VALDYMO KVALIFIKACIJA (APP)**

(Nuoroda: I priedo ATCO DALIES D skyriaus 2 skirsnio ATCO.D.010 taisyklės a punkto 2 dalies iii papunktis)

TURINYS

- 1 DALYKAS. KURSO PRISTATYMAS
- 2 DALYKAS. AVIACIJOS TEISĖ
- 3 DALYKAS. ORO EISMO VALDYMAS
- 4 DALYKAS. METEOROLOGIJA
- 5 DALYKAS. NAVIGACIJA
- 6 DALYKAS. ORLAIVIAI
- 7 DALYKAS. ŽMOGAUS VEIKSNIAI
- 8 DALYKAS. ĮRANGA IR SISTEMOS
- 9 DALYKAS. PROFESINĖ APLINKA
- 10 DALYKAS. NEĮPRASTOS IR AVARINĖS SITUACIJOS
- 11 DALYKAS. AERODROMAI

1 DALYKAS. KURSO PRISTATYMAS

TEMA INTR 1. KURSO VALDYMAS

Potėmė INTR 1.1. Kurso pristatymas

Potėmė INTR 1.2. Kurso administravimas

Potėmė INTR 1.3. Studijų medžiaga ir mokymo dokumentai

TEMA INTR 2. ATC MOKYMO KURSO PRISTATYMAS

Potėmė INTR 2.1. Kurso turinys ir organizavimas

Potėmė INTR 2.2. Mokymo filosofija

Potėmė INTR 2.3. Vertinimo procesas

2 DALYKAS. AVIACIJOS TEISĖ

TEMA LAW 1. ATCO LICENCIJŲ IR KVALIFIKACIJOS PAŽYMĖJIMŲ IŠDAVIMAS

Potėmė LAW 1.1. Teisės ir sąlygos

TEMA LAW 2. TAISYKLĖS IR REGLAMENTAVIMO TVARKA

Potėmė LAW 2.1. Ataskaitos

Potėmė LAW 2.2. Oro erdvė

TEMA LAW 3. ATC SAUGOS VALDYMAS

Potemė LAW 3.1. Grįžtamojo ryšio procesas

Potemė LAW 3.2. Saugos tyrimas

3 DALYKAS. ORO EISMO VALDYMAS

TEMA ATM 1. PASLAUGŲ TEIKIMAS

Potemė ATM 1.1. Skrydžių valdymo (ATC) paslaugos

Potemė ATM 1.2. Skrydžių informacijos paslaugos (FIS)

Potemė ATM 1.3. Įspėjimo paslauga (ALRS)

Potemė ATM 1.4. ATS sistemos pajėgumas ir oro eismo srautų valdymas

Potemė ATM 1.5. Oro erdvės valdymas (ASM)

TEMA ATM 2. BENDRAVIMAS

Potemė ATM 2.1. Veiksmingas bendravimas

TEMA ATM 3. ATC LEIDIMAI IR ATC NURODYMAI

Potemė ATM 3.1. ATC leidimai

Potemė ATM 3.2. ATC nurodymai

TEMA ATM 4. KOORDINAVIMAS

Potemė ATM 4.1. Koordinavimo būtinybė

Potemė ATM 4.2. Koordinavimo priemonės ir metodai

Potemė ATM 4.3. Koordinavimo procedūros

TEMA ATM 5. AUKŠČIO MATAVIMAS IR SKRYDŽIO LYGIŲ PASKIRSTYMAS

Potemė ATM 5.1. Aukščio matavimas

Potemė ATM 5.2. Vietovės perskridimo aukštis

TEMA ATM 6. SKIRSTYMAS

Potemė ATM 6.1. Vertikalusis skirstymas

Potemė ATM 6.2. Horizontalusis skirstymas

Potemė ATM 6.3. Skirstymo funkcijų perdavimas

TEMA ATM 7. SUSIDŪRIMŲ ORE VENGIMO SISTEMOS IR ANTŽEMINĖS SAUGOS SISTEMOS

Potemė ATM 7.1. Susidūrimų ore vengimo sistemos

TEMA ATM 8. DUOMENŲ PATEIKTIS

Potemė ATM 8.1. Duomenų valdymas

TEMA ATM 9. VEIKLOS APLINKA (IMITUOJAMOJI)

Potemė ATM 9.1. Veiklos aplinkos vientisumas

Potemė ATM 9.2. Veiklos procedūrų galiojimo tikrinimas

Potemė ATM 9.3. Kontrolės perdavimas ir perėmimas

TEMA ATM 10. SKRYDŽIŲ VALDYMO PASLAUGŲ TEIKIMAS

Potemė ATM 10.1. Atsakomybė ir informacijos apdorojimas

Potemė ATM 10.2. Prieiga

Potemė ATM 10.3. Eismo valdymo procesas

Potemė ATM 10.4. Eismo valdymas

TEMA ATM 11. LAUKIMAS

Potemė ATM 11.1. Bendrosios laukimo procedūros

Potemė ATM 11.2. Artėjantys tūpti orlaiviai

4 DALYKAS. METEOROLOGIJA

TEMA MET 1. METEOROLOGINIAI REIŠKINIAI

Potemė MET 1.1. Meteorologiniai reiškiniai

TEMA MET 2. METEOROLOGINIŲ DUOMENŲ ŠALTINIAI

Potemė MET 2.1. Meteorologinės informacijos šaltiniai

5 DALYKAS. NAVIGACIJA

TEMA ATM 1. ŽEMĖLAPIAI IR ORO NAVIGACIJOS SCHEMOS

Potemė NAV 1.1. Žemėlapiai ir schemos

TEMA NAV 2. NAVIGACIJA PAGAL PRIETAISUS

Potemė NAV 2.1. Navigacijos sistemos

Potemė NAV 2.2. Nusistovėjęs artėjimas tūpti

Potemė NAV 2.3. Išskridimas ir atskridimas pagal prietaisus

Potemė NAV 2.4. Navigacinė pagalba

Potemė NAV 2.5. Palydovinės sistemos

Potemė NAV 2.6. Nustatytų charakteristikų navigacijos taikymas

6 DALYKAS. ORLAIVIAI

TEMA ACFT 1. ORLAIVIŲ PRIETAISAI

Potemė ACFT 1.1. Orlaivių prietaisai

TEMA ACFT 2. ORLAIVIŲ KATEGORIJOS

Potemė ACFT 2.1. Valkčio turbulencija

Potemė ACFT 2.2. ICAO artėjimo tūpti kategorijų taikymas

TEMA ACFT 3. ORLAIVIO NAUDOJIMO GALIMYBĖMS POVEIKĮ DARANTYS VEIKSNIAI

Potemė ACFT 3.1. Aukštėjimo veiksniai

Potemė ACFT 3.2. Skrydžio kreiseriniu lygiu veiksniai

Potemė ACFT 3.3. Žemėjimo ir pradinio artėjimo tūpti veiksniai

Potemė ACFT 3.4. Priartėjimo tūpti ir tūpimo veiksniai

Potemė ACFT 3.5. Ekonominiai veiksniai

Potemė ACFT 3.6. Aplinkos veiksniai

TEMA ACFT 4. ORLAIVIO DUOMENYS

Potemė ACFT 4.1. Orlaivio naudojimo galimybių duomenys

7 DALYKAS. ŽMOGAUS VEIKSNIAI

TEMA HUM 1. PSICHOLOGINIAI VEIKSNIAI

Potemė HUM 1.1. Kognityviniai veiksniai

TEMA HUM 2. MEDICININIAI IR PSICHOLOGINIAI VEIKSNIAI

Potemė HUM 2.1. Nuovargis

Potemė HUM 2.2. Fizinė sveikata

TEMA HUM 3. SOCIALINIAI IR ORGANIZACINIAI VEIKSNIAI

Potemė HUM 3.1. Komandinių išteklių valdymas (TRM)

Potemė HUM 3.2. Komandinis darbas ir vaidmenys komandos viduje

Potemė HUM 3.3. Atsakingas elgesys

TEMA HUM 4. STRESAS

Potemė HUM 4.1. Stresas

Potemė HUM 4.2. Streso valdymas

TEMA HUM 5. ŽMOGIŠKOJI KLAIDA

Potemė HUM 5.1. Žmogiškoji klaida

Potemė HUM 5.2. Taisyklių nesilaikymas

TEMA HUM 6. BENDRADARBIUJAMOJI VEIKLA

Potemė HUM 6.1. Bendravimas

Potemė HUM 6.2. Toje pačioje atsakomybės srityje vykdoma bendradarbiaujamoji veikla

Potemė HUM 6.3. Skirtingose atsakomybės srityse vykdoma bendradarbiaujamoji veikla

Potemė HUM 6.4. Skrydžių vadovo ir piloto bendradarbiavimas

8 DALYKAS. ĮRANGA IR SISTEMOS

TEMA EQPS 1. KALBINIS RYŠYS

Potemė EQPS 1.1. Radijo ryšys

Potemė EQPS 1.2. Kitoks kalbinis ryšys

TEMA EQPS 2. ATS AUTOMATIZAVIMAS

Potemė EQPS 2.1. Oro navigacijos fiksuoto ryšio tinklas (AFTN)

Potemė EQPS 2.2. Automatinis keitimasis duomenimis

TEMA EQPS 3. SKRYDŽIŲ VADOVO DARBO VIETA

Potemė EQPS 3.1. Įrangos naudojimas ir stebėseną

Potemė EQPS 3.2. Padėties ore rodytuvai ir informacinės sistemos

Potemė EQPS 3.3. Skrydžio duomenų sistemos

TEMA EQPS 4. ATEITIES ĮRANGA

Potemė EQPS 4.1. Nauji pokyčiai

TEMA EQPS 5. ĮRANGOS IR SISTEMŲ NAUDOJIMO RIBOS BEI VEIKIMO BLOGĖJIMAS

Potemė EQPS 5.1. Reakcija į naudojimo ribas

Potemė EQPS 5.2. Ryšio įrangos veikimo blogėjimas

Potemė EQPS 5.3. Navigacinės įrangos veikimo blogėjimas

9 DALYKAS. PROFESINĖ APLINKA

TEMA PEN 1. SUPAŽINDINIMAS

Potemė PEN 1.1. Mokomasis apsilankymas prieigų skrydžių valdymo vadavietėje

TEMA PEN 2. ORO ERDVĖS NAUDOTOJAI

Potemė PEN 2.1. Civilinės ATS veiklos dalyviai

Potemė PEN 2.2. Karinės ATS veiklos dalyviai

TEMA PEN 3. RYŠIAI SU KLIENTAIS

Potemė PEN 3.1. Paslaugų teikimas ir naudotojų poreikiai

TEMA PEN 4. APLINKOS APSAUGA

Potemė PENB 4.1. Aplinkos apsauga

10 DALYKAS. NEĮPRASTOS IR AVARINĖS SITUACIJOS

TEMA ABES 1. NEĮPRASTOS IR AVARINĖS SITUACIJOS

Potemė ABES 1.1. Neįprastų ir avarinių situacijų apžvalga

TEMA ABES 2. ĮGŪDŽIŲ TOBULINIMAS

Potemė ABES 2.1. Bendravimo veiksmingumas

Potemė ABES 2.2. Protinės perkrovos vengimas

Potemė ABES 2.3. Abipusis oro ir žemės ryšys

TEMA ABES 3. NEĮPRASTOMS IR AVARINĖMS SITUACIJOMS TAIKOMA TVARKA

Potemė ABES 3.1. Neįprastoms ir avarinėms situacijoms skirtos tvarkos taikymas

Potemė ABES 3.2. Radijo įrangos gedimas

Potemė ABES 3.3. Neteisėti veiksmai ir grasinimas susprogdinti orlaivį

Potemė ABES 3.4. Nuklydę arba neatpažinti orlaiviai

Potemė ABES 3.5. Nukrypimas nuo paskirties vietos

11 DALYKAS. AERODROMAI

TEMA AGA 1. SU AERODROMU SUSIJĘ DUOMENYS, AERODROMO IŠDĖSTYMAS IR KOORDINAVIMAS

Potemė AGA 1.1. Apibrėžtys

Potemė AGA 1.2. Koordinavimas

TEMA AGA 2. JUDĖJIMO LAUKAS

Potemė AGA 2.1. Judėjimo laukas

Potemė AGA 2.2. Manevravimo laukas

Potemė AGA 2.3. Kilimo ir tūpimo takai

TEMA AGA 3. KLIŪTYS

Potemė AGA 3.1. Aerodromų oro erdvė su pašalintomis kliūtimis

TEMA AGA 4. ĮVAIRI ĮRANGA

Potemė AGA 4.1. Vieta

*I priedo 6 priedėlis***RAJONO PROCEDŪRINIO SKRYDŽIŲ VALDYMO KVALIFIKACIJA (ACP)**

(Nuoroda: I priedo ATCO DALIES D skyriaus 2 skirsnio ATCO.D.010 taisyklės a punkto 2 dalies iv papunktis)

TURINYS

- 1 DALYKAS. KURSO PRISTATYMAS
- 2 DALYKAS. AVIACIJOS TEISĖ
- 3 DALYKAS. ORO EISMO VALDYMAS
- 4 DALYKAS. METEOROLOGIJA
- 5 DALYKAS. NAVIGACIJA
- 6 DALYKAS. ORLAIVIAI
- 7 DALYKAS. ŽMOGAUS VEIKSNIAI
- 8 DALYKAS. ĮRANGA IR SISTEMOS
- 9 DALYKAS. PROFESINĖ APLINKA
- 10 DALYKAS. NEĮPRASTOS IR AVARINĖS SITUACIJOS

1 DALYKAS. KURSO PRISTATYMAS

TEMA INTR 1. KURSO VALDYMAS

Potėmė INTR 1.1. Kurso pristatymas

Potėmė INTR 1.2. Kurso administravimas

Potėmė INTR 1.3. Studijų medžiaga ir mokymo dokumentai

TEMA INTR 2. ATC MOKYMO KURSO PRISTATYMAS

Potėmė INTR 2.1. Kurso turinys ir organizavimas

Potėmė INTR 2.2. Mokymo filosofija

Potėmė INTR 2.3. Vertinimo procesas

2 DALYKAS. AVIACIJOS TEISĖ

TEMA LAW 1. ATCO LICENCIJŲ IR KVALIFIKACIJOS PAŽYMĖJIMŲ IŠDAVIMAS

Potėmė LAW 1.1. Teisės ir sąlygos

TEMA LAW 2. TAISYKLĖS IR REGLAMENTAVIMO TVARKA

Potėmė LAW 2.1. Ataskaitos

Potėmė LAW 2.2. Oro erdvė

TEMA LAW 3. ATC SAUGOS VALDYMAS

Potėmė LAW 3.1. Grįžtamojo ryšio procesas

Potėmė LAW 3.2. Saugos tyrimas

3 DALYKAS. ORO EISMO VALDYMAS

TEMA ATM 1. PASLAUGŲ TEIKIMAS

Potemė ATM 1.1. Skrydžių valdymo (ATC) paslaugos

Potemė ATM 1.2. Skrydžių informacijos paslaugos (FIS)

Potemė ATM 1.3. Įspėjimo paslauga (ALRS)

Potemė ATM 1.4. ATS sistemos pajėgumas ir oro eismo srautų valdymas

Potemė ATM 1.5. Oro erdvės valdymas (ASM)

TEMA ATM 2. BENDRAVIMAS

Potemė ATM 2.1. Veiksmingas bendravimas

TEMA ATM 3. ATC LEIDIMAI IR ATC NURODYMAI

Potemė ATM 3.1. ATC leidimai

Potemė ATM 3.2. ATC nurodymai

TEMA ATM 4. KOORDINAVIMAS

Potemė ATM 4.1. Koordinavimo būtinybė

Potemė ATM 4.2. Koordinavimo priemonės ir metodai

Potemė ATM 4.3. Koordinavimo procedūros

TEMA ATM 5. AUKŠČIO MATAVIMAS IR SKRYDŽIO LYGIŲ PASKIRSTYMAS

Potemė ATM 5.1. Aukščio matavimas

Potemė ATM 5.2. Vietovės perskridimo aukštis

TEMA ATM 6. SKIRSTYMAS

Potemė ATM 6.1. Vertikalusis skirstymas

Potemė ATM 6.2. Horizontalusis skirstymas

TEMA ATM 7. SUSIDŪRIMŲ ORO VENGIMO SISTEMOS IR ANTŽEMINĖS SAUGOS SISTEMOS

Potemė ATM 7.1. Susidūrimų oro vengimo sistemos

TEMA ATM 8. DUOMENŲ PATEIKTIS

Potemė ATM 8.1. Duomenų valdymas

TEMA ATM 9. VEIKLOS APLINKA (IMITUOJAMOJI)

Potemė ATM 9.1. Veiklos aplinkos vientisumas

Potemė ATM 9.2. Veiklos procedūrų galiojimo tikrinimas

Potemė ATM 9.3. Kontrolės perdavimas ir perėmimas

TEMA ATM 10. SKRYDŽIŲ VALDYMO PASLAUGŲ TEIKIMAS

Potemė ATM 10.1. Atsakomybė ir informacijos apdorojimas

Potemė ATM 10.2. Rajono skrydžių valdymas

Potemė ATM 10.3. Eismo valdymo procesas

Potemė ATM 10.4. Eismo valdymas

TEMA ATM 11. LAUKIMAS

Potemė ATM 11.1. Bendrosios laukimo procedūros

Potemė ATM 11.2. Laukiantys orlaiviai

4 DALYKAS. METEOROLOGIJA

TEMA MET 1. METEOROLOGINIAI REIŠKINIAI

Potemė MET 1.1. Meteorologiniai reiškiniai

TEMA MET 2. METEOROLOGINIŲ DUOMENŲ ŠALTINIAI

Potemė MET 2.1. Meteorologinės informacijos šaltiniai

5 DALYKAS. NAVIGACIJA

TEMA ATM 1. ŽEMĖLAPIAI IR ORO NAVIGACIJOS SCHEMOS

Potemė NAV 1.1. Žemėlapiai ir schemos

TEMA NAV 2. NAVIGACIJA PAGAL PRIETAISUS

Potemė NAV 2.1. Navigacijos sistemos

Potemė NAV 2.2. Navigacinė pagalba

Potemė NAV 2.3. Nustatytų charakteristikų navigacijos taikymas

6 DALYKAS. ORLAIVIAI

TEMA ACFT 1. ORLAIVIŲ PRIETAISAI

Potemė ACFT 1.1. Orlaivių prietaisai

TEMA ACFT 2. ORLAIVIŲ KATEGORIJOS

Potemė ACFT 2.1. Valkčio turbulencija

TEMA ACFT 3. ORLAIVIO NAUDOJIMO GALIMYBĖMS POVEIKĮ DARANTYS VEIKSNIAI

Potemė ACFT 3.1. Aukštėjimo veiksniai

Potemė ACFT 3.2. Skrydžio kreiseriniu lygiu veiksniai

Potemė ACFT 3.3. Žemėjimo veiksniai

Potemė ACFT 3.4. Ekonominiai veiksniai

Potemė ACFT 3.5. Aplinkos veiksniai

TEMA ACFT 4. ORLAIVIO DUOMENYS

Potemė ACFT 4.1. Orlaivio naudojimo galimybių duomenys

7 DALYKAS. ŽMOGAUS VEIKSNIAI

TEMA HUM 1. PSICHOLOGINIAI VEIKSNIAI

Potemė HUM 1.1. Kognityviniai veiksniai

TEMA HUM 2. MEDICININIAI IR PSICHOLOGINIAI VEIKSNIAI

Potemė HUM 2.1. Nuovargis

Potemė HUM 2.2. Fizinė sveikata

TEMA HUM 3. SOCIALINIAI IR ORGANIZACINIAI VEIKSNIAI

Potemė HUM 3.1. Komandinių išteklių valdymas (TRM)

Potemė HUM 3.2. Komandinis darbas ir vaidmenys komandos viduje

Potemė HUM 3.3. Atsakingas elgesys

TEMA HUM 4. STRESAS

Potemė HUM 4.1. Stresas

Potemė HUM 4.2. Streso valdymas

TEMA HUM 5. ŽMOGIŠKOJI KLAIDA

Potemė HUM 5.1. Žmogiškoji klaida

Potemė HUM 5.2. Taisyklių nesilaikymas

TEMA HUM 6. BENDRADARBIUJAMOJI VEIKLA

Potemė HUM 6.1. Bendravimas

Potemė HUM 6.2. Toje pačioje atsakomybės srityje vykdoma bendradarbiaujamoji veikla

Potemė HUM 6.3. Skirtingose atsakomybės srityse vykdoma bendradarbiaujamoji veikla

Potemė HUM 6.4. Skrydžių vadovo ir piloto bendradarbiavimas

8 DALYKAS. ĮRANGA IR SISTEMOS

TEMA EQPS 1. KALBINIS RYŠYS

Potemė EQPS 1.1. Radijo ryšys

Potemė EQPS 1.2. Kitoks kalbinis ryšys

TEMA EQPS 2. ATS AUTOMATIZAVIMAS

Potemė EQPS 2.1. Oro navigacijos fiksuoto ryšio tinklas (AFTN)

Potemė EQPS 2.2. Automatinis keitimasis duomenimis

TEMA EQPS 3. SKRYDŽIŲ VADOVO DARBO VIETA

Potemė EQPS 3.1. Įrangos naudojimas ir stebėseną

Potemė EQPS 3.2. Padėties ore rodytuvai ir informacinės sistemos

Potemė EQPS 3.3. Skrydžio duomenų sistemos

TEMA EQPS 4. ATEITIES ĮRANGA

Potemė EQPS 4.1. Nauji pokyčiai

TEMA EQPS 5. ĮRANGOS IR SISTEMŲ NAUDOJIMO RIBOS BEI VEIKIMO BLOGĖJIMAS

Potemė EQPS 5.1. Reakcija į naudojimo ribas

Potemė EQPS 5.2. Ryšio įrangos veikimo blogėjimas

Potemė EQPS 5.3. Navigacinės veikimo blogėjimas

9 DALYKAS. PROFESINĖ APLINKA

TEMA PEN 1. SUPAŽINDINIMAS

Potemė PEN 1.1. Mokomasis apsilankymas rajono skrydžių valdymo vadavietėje

TEMA PEN 2. ORO ERDVĖS NAUDOTOJAI

Potemė PEN 2.1. Civilinės ATS veiklos dalyviai

Potemė PEN 2.2. Karinės ATS veiklos dalyviai

TEMA PEN 3. RYŠIAI SU KLIENTAIS

Potemė PEN 3.1. Paslaugų teikimas ir naudotojų poreikiai

TEMA PEN 4. APLINKOS APSAUGA

Potemė PENB 4.1. Aplinkos apsauga

10 DALYKAS. NEĮPRASTOS IR AVARINĖS SITUACIJOS

TEMA ABES 1. NEĮPRASTOS IR AVARINĖS SITUACIJOS

Potemė ABES 1.1. Neįprastų ir avarinių situacijų apžvalga

TEMA ABES 2. ĮGŪDŽIŲ TOBULINIMAS

Potemė ABES 2.1. Bendravimo veiksmingumas

Potemė ABES 2.2. Protinės perkrovos vengimas

Potemė ABES 2.3. Abipusis oro ir žemės ryšys

TEMA ABES 3. NEĮPRASTOMS IR AVARINĖMS SITUACIJOMS TAIKOMA TVARKA

Potemė ABES 3.1. Neįprastoms ir avarinėms situacijoms skirtos tvarkos taikymas

Potemė ABES 3.2. Radijo įrangos gedimas

Potemė ABES 3.3. Neteisėti veiksmai ir grasinimas susprogdinti orlaivį

Potemė ABES 3.4. Nuklydę arba neatpažinti orlaiviai

Potemė ABES 3.5. Nukrypimas nuo paskirties vietos

*I priedo 7 priedėlis***PRIEIGOS STEBIMOJO SKRYDŽIŲ VALDYMO KVALIFIKACIJA (APS)**

(Nuoroda: I priedo ATCO DALIES D skyriaus 2 skirsnio ATCO.D.010 taisyklės a punkto 2 dalies v papunktis)

TURINYS

- 1 DALYKAS. KURSO PRISTATYMAS
- 2 DALYKAS. AVIACIJOS TEISĖ
- 3 DALYKAS. ORO EISMO VALDYMAS
- 4 DALYKAS. METEOROLOGIJA
- 5 DALYKAS. NAVIGACIJA
- 6 DALYKAS. ORLAIVIAI
- 7 DALYKAS. ŽMOGAUS VEIKSNIAI
- 8 DALYKAS. ĮRANGA IR SISTEMOS
- 9 DALYKAS. PROFESINĖ APLINKA
- 10 DALYKAS. NEĮPRASTOS IR AVARINĖS SITUACIJOS
- 11 DALYKAS. AERODROMAI

1 DALYKAS. KURSO PRISTATYMAS

TEMA INTR 1. KURSO VALDYMAS

Potemė INTR 1.1. Kursų pristatymas

Potemė INTR 1.2. Kursų administravimas

Potemė INTR 1.3. Studijų medžiaga ir mokymo dokumentai

TEMA INTR 2. ATC MOKYMO KURSO PRISTATYMAS

Potemė INTR 2.1. Kursų turinys ir organizavimas

Potemė INTR 2.2. Mokymo filosofija

Potemė INTR 2.3. Vertinimo procesas

2 DALYKAS. AVIACIJOS TEISĖ

TEMA LAW 1. ATCO LICENCIJŲ IR KVALIFIKACIJOS PAŽYMĖJIMŲ IŠDAVIMAS

Potemė LAW 1.1. Teisės ir sąlygos

TEMA LAW 2. TAISYKLĖS IR REGLAMENTAVIMO TVARKA

Potemė LAW 2.1. Ataskaitos

Potemė LAW 2.2. Oro erdvė

TEMA LAW 3. ATC SAUGOS VALDYMAS

Potemė LAW 3.1. Grįžtamojo ryšio procesas

Potemė LAW 3.2. Saugos tyrimas

3 DALYKAS. ORO EISMO VALDYMAS

TEMA ATM 1. PASLAUGŲ TEIKIMAS

Potemė ATM 1.1. Skrydžių valdymo (ATC) paslaugos

Potemė ATM 1.2. Skrydžių informacijos paslaugos (FIS)

Potemė ATM 1.3. Įspėjimo paslauga (ALRS)

Potemė ATM 1.4. ATS sistemos pajėgumas ir oro eismo srautų valdymas

Potemė ATM 1.5. Oro erdvės valdymas (ASM)

TEMA ATM 2. BENDRAVIMAS

Potemė ATM 2.1. Veiksmingas bendravimas

TEMA ATM 3. ATC LEIDIMAI IR ATC NURODYMAI

Potemė ATM 3.1. ATC leidimai

Potemė ATM 3.2. ATC nurodymai

TEMA ATM 4. KOORDINAVIMAS

Potemė ATM 4.1. Koordinavimo būtinybė

Potemė ATM 4.2. Koordinavimo priemonės ir metodai

Potemė ATM 4.3. Koordinavimo procedūros

TEMA ATM 5. AUKŠČIO MATAVIMAS IR SKRYDŽIO LYGIŲ PASKIRSTYMAS

Potemė ATM 5.1. Aukščio matavimas

Potemė ATM 5.2. Vietovės perskridimo aukštis

TEMA ATM 6. SKIRSTYMAS

Potemė ATM 6.1. Vertikalūs skirstymas

Potemė ATM 6.2. Išilginis skirstymas apžvalgos aplinkoje

Potemė ATM 6.3. Skirstymo funkcijų perdavimas

Potemė ATM 6.4. Atstumu grindžiamas vėlekės turbulencijos skirstymas

Potemė ATM 6.5. ATS apžvalgos sistemomis grindžiamas skirstymas

TEMA ATM 7. SUSIDŪRIMŲ ORO VENGIMO SISTEMOS IR ANTŽEMINĖS SAUGOS SISTEMOS

Potemė ATM 7.1. Susidūrimų oro vengimo sistemos

Potemė ATM 7.2. Antžeminės saugos sistemos

TEMA ATM 8. DUOMENŲ PATEIKTIS

Potemė ATM 8.1. Duomenų valdymas

TEMA ATM 9. VEIKLOS APLINKA (IMITUOJAMOJI)

Potemė ATM 9.1. Veiklos aplinkos vientisumas

Potemė ATM 9.2. Veiklos procedūrų galiojimo tikrinimas

Potemė ATM 9.3. Kontrolės perdavimas ir perėmimas

TEMA ATM 10. SKRYDŽIŲ VALDYMO PASLAUGŲ TEIKIMAS

Potemė ATM 10.1. Atsakomybė ir informacijos apdorojimas

Potemė ATM 10.2. ATS apžvalgos paslaugos

Potemė ATM 10.3. Eismo valdymo procesas

Potemė ATM 10.4. Eismo valdymas

Potemė ATM 10.5. Valdymo paslaugų teikimas naudojant pažangias sistemas

TEMA ATM 11. LAUKIMAS

Potemė ATM 11.1. Bendrosios laukimo procedūros

Potemė ATM 11.2. Artėjantys tūpti orlaiviai

Potemė ATM 11.3. Laukimas apžvalgos aplinkoje

TEMA ATM 12. ATPAŽINIMAS

Potemė ATM 12.1. Atpažinimo inicijavimas

Potemė ATM 12.2. Atpažinimo išlaikymas

Potemė ATM 12.3. Atpažinimo nutrūkimas

Potemė ATM 12.4. Informacija apie orlaivio buvimo vietą

Potemė ATM 12.5. Atpažinimo perdavimas

4 DALYKAS. METEOROLOGIJA

TEMA MET 1. METEOROLOGINIAI REIŠKINIAI

Potemė MET 1.1. Meteorologiniai reiškiniai

TEMA MET 2. METEOROLOGINIŲ DUOMENŲ ŠALTINIAI

Potemė MET 2.1. Meteorologinės informacijos šaltiniai

5 DALYKAS. NAVIGACIJA

TEMA ATM 1. ŽEMĖLAPIAI IR ORO NAVIGACIJOS SCHEMOS

Potemė NAV 1.1. Žemėlapiai ir schemos

TEMA NAV 2. NAVIGACIJA PAGAL PRIETAISUS

Potemė NAV 2.1. Navigacijos sistemos

Potemė NAV 2.2. Nusistovėjęs artėjimas tūpti

Potemė NAV 2.3. Išskridimas ir atskridimas pagal prietaisus

Potemė NAV 2.4. Navigacinė pagalba

Potemė NAV 2.5. Palydovinės sistemos

Potemė NAV 2.6. Nustatytų charakteristikų navigacijos taikymas

6 DALYKAS. ORLAIVIAI

TEMA ACFT 1. ORLAIVIŲ PRIETAISAI

Potemė ACFT 1.1. Orlaivių prietaisai

TEMA ACFT 2. ORLAIVIŲ KATEGORIJOS

Potemė ACFT 2.1. Valkčio turbulencija

Potemė ACFT 2.2. ICAO artėjimo tūpti kategorijų taikymas

TEMA ACFT 3. ORLAIVIO NAUDOJIMO GALIMYBĖMS POVEIKĮ DARANTYS VEIKSNIAI

Potemė ACFT 3.1. Aukštėjimo veiksniai

Potemė ACFT 3.2. Skrydžio kreiseriniu lygiu veiksniai

Potemė ACFT 3.3. Žemėjimo ir pradinio artėjimo tūpti veiksniai

Potemė ACFT 3.4. Priartėjimo tūpti ir tūpimo veiksniai

Potemė ACFT 3.5. Ekonominiai veiksniai

Potemė ACFT 3.6. Aplinkos veiksniai

TEMA ACFT 4. ORLAIVIO DUOMENYS

Potemė ACFT 4.1. Orlaivio naudojimo galimybių duomenys

7 DALYKAS. ŽMOGAUS VEIKSNIAI

TEMA HUM 1. PSICHOLOGINIAI VEIKSNIAI

Potemė HUM 1.1. Kognityviniai veiksniai

TEMA HUM 2. MEDICININIAI IR PSICHOLOGINIAI VEIKSNIAI

Potemė HUM 2.1. Nuovargis

Potemė HUM 2.2. Fizinė sveikata

TEMA HUM 3. SOCIALINIAI IR ORGANIZACINIAI VEIKSNIAI

Potemė HUM 3.1. Komandinių išteklių valdymas (TRM)

Potemė HUM 3.2. Komandinis darbas ir vaidmenys komandos viduje

Potemė HUM 3.3. Atsakingas elgesys

TEMA HUM 4. STRESAS

Potemė HUM 4.1. Stresas

Potemė HUM 4.2. Streso valdymas

TEMA HUM 5. ŽMOGIŠKOJI KLAIDA

Potemė HUM 5.1. Žmogiškoji klaida

Potemė HUM 5.2. Taisyklių nesilaikymas

TEMA HUM 6. BENDRADARBIUJAMOJI VEIKLA

Potemė HUM 6.1. Bendravimas

Potemė HUM 6.2. Toje pačioje atsakomybės srityje vykdoma bendradarbiaujamoji veikla

Potemė HUM 6.3. Skirtingose atsakomybės srityse vykdoma bendradarbiaujamoji veikla

Potemė HUM 6.4. Skrydžių vadovo ir piloto bendradarbiavimas

8 DALYKAS. ĮRANGA IR SISTEMOS

TEMA EQPS 1. KALBINIS RYŠYS

Potemė EQPS 1.1. Radijo ryšys

Potemė EQPS 1.2. Kitoks kalbinis ryšys

TEMA EQPS 2. ATS AUTOMATIZAVIMAS

Potemė EQPS 2.1. Oro navigacijos fiksuoto ryšio tinklas (AFTN)

Potemė EQPS 2.2. Automatinis keitimasis duomenimis

TEMA EQPS 3. SKRYDŽIŲ VADOVO DARBO VIETA

Potemė EQPS 3.1. Įrangos naudojimas ir stebėseną

Potemė EQPS 3.2. Padėties ore rodytuvai ir informacinės sistemos

Potemė EQPS 3.3. Skrydžio duomenų sistemos

Potemė EQPS 3.4. ATS apžvalgos sistemos naudojimas

Potemė EQPS 3.5. Pažangios sistemos

TEMA EQPS 4. ATEITIES ĮRANGA

Potemė EQPS 4.1. Nauji pokyčiai

TEMA EQPS 5. ĮRANGOS IR SISTEMŲ NAUDOJIMO RIBOS BEI VEIKIMO BLOGĖJIMAS

Potemė EQPS 5.1. Reakcija į naudojimo ribas

Potemė EQPS 5.2. Ryšio įrangos veikimo blogėjimas

Potemė EQPS 5.3. Navigacinės įrangos veikimo blogėjimas

Potemė EQPS 5.4. Apžvalgos įrangos veikimo blogėjimas

Potemė EQPS 5.5. ATC duomenų apdorojimo sistemos veikimo blogėjimas

9 DALYKAS. PROFESINĖ APLINKA

TEMA PEN 1. SUPAŽINDINIMAS

Potemė PEN 1.1. Mokomasis apsilankymas prieigų skrydžių valdymo vadavietėje

TEMA PEN 2. ORO ERDVĖS NAUDOTOJAI

Potemė PEN 2.1. Civilinės ATS veiklos dalyviai

Potemė PEN 2.2. Karinės ATS veiklos dalyviai

TEMA PEN 3. RYŠIAI SU KLIENTAIS

Potemė PEN 3.1. Paslaugų teikimas ir naudotojų poreikiai

TEMA PEN 4. APLINKOS APSAUGA

Potemė PENB 4.1. Aplinkos apsauga

10 DALYKAS. NEĮPRASTOS IR AVARINĖS SITUACIJOS

TEMA ABES 1. NEĮPRASTOS IR AVARINĖS SITUACIJOS

Potemė ABES 1.1. Neįprastų ir avarinių situacijų apžvalga

TEMA ABES 2. ĮGŪDŽIŲ TOBULINIMAS

Potemė ABES 2.1. Bendravimo veiksmingumas

Potemė ABES 2.2. Protinės perkrovos vengimas

Potemė ABES 2.3. Abipusis oro ir žemės ryšys

TEMA ABES 3. NEĮPRASTOMS IR AVARINĖMS SITUACIJOMS TAIKOMA TVARKA

Potemė ABES 3.1. Neįprastoms ir avarinėms situacijoms skirtos tvarkos taikymas

Potemė ABES 3.2. Radijo įrangos gedimas

Potemė ABES 3.3. Neteisėti veiksmai ir grasinimas susprogdinti orlaivį

Potemė ABES 3.4. Nuklydę arba neatpažinti orlaiviai

Potemė ABES 3.5. Nukrypimas nuo paskirties vietos

Potemė ABES 3.6. Atsakiklio gedimas

11 DALYKAS. AERODROMAI

TEMA AGA 1. SU AERODROMU SUSIJĘ DUOMENYS, AERODROMO IŠDĖSTYMAS IR KOORDINAVIMAS

Potemė AGA 1.1. Apibrėžtys

Potemė AGA 1.2. Koordinavimas

TEMA AGA 2. JUDĖJIMO LAUKAS

Potemė AGA 2.1. Judėjimo laukas

Potemė AGA 2.2. Manevravimo laukas

Potemė AGA 2.3. Kilimo ir tūpimo takai

TEMA AGA 3. KLIŪTYS

Potemė AGA 3.1. Aerodromų oro erdvė su pašalintomis kliūtimis

TEMA AGA 4. ĮVAIRI ĮRANGA

Potemė AGA 4.1. Vieta

*I priedo 8 priedėlis***RAJONO STEBIMOJO SKRYDŽIŲ VALDYMO KVALIFIKACIJA (ACS)**

(Nuoroda: I priedo ATCO DALIES D skyriaus 2 skirsnio ATCO.D.010 taisyklės a punkto 2 dalies vi papunktis)

TURINYS

- 1 DALYKAS. KURSO PRISTATYMAS
- 2 DALYKAS. AVIACIJOS TEISĖ
- 3 DALYKAS. ORO EISMO VALDYMAS
- 4 DALYKAS. METEOROLOGIJA
- 5 DALYKAS. NAVIGACIJA
- 6 DALYKAS. ORLAIVIAI
- 7 DALYKAS. ŽMOGAUS VEIKSNIAI
- 8 DALYKAS. ĮRANGA IR SISTEMOS
- 9 DALYKAS. PROFESINĖ APLINKA
- 10 DALYKAS. NEĮPRASTOS IR AVARINĖS SITUACIJOS

1 DALYKAS. KURSO PRISTATYMAS

TEMA INTR 1. KURSO VALDYMAS

Potemė INTR 1.1. Kursų pristatymas

Potemė INTR 1.2. Kursų administravimas

Potemė INTR 1.3. Studijų medžiaga ir mokymo dokumentai

TEMA INTR 2. ATC MOKYMO KURSO PRISTATYMAS

Potemė INTR 2.1. Kursų turinys ir organizavimas

Potemė INTR 2.2. Mokymo filosofija

Potemė INTR 2.3. Vertinimo procesas

2 DALYKAS. AVIACIJOS TEISĖ

TEMA LAW 1. ATCO LICENCIJŲ IR KVALIFIKACIJOS PAŽYMĖJIMŲ IŠDAVIMAS

Potemė LAW 1.1. Teisės ir sąlygos

TEMA LAW 2. TAISYKLĖS IR REGLAMENTAVIMO TVARKA

Potemė LAW 2.1. Ataskaitos

Potemė LAW 2.2. Oro erdvė

TEMA LAW 3. ATC SAUGOS VALDYMAS

Potemė LAW 3.1. Grįžtamojo ryšio procesas

Potemė LAW 3.2. Saugos tyrimas

3 DALYKAS. ORO EISMO VALDYMAS

TEMA ATM 1. PASLAUGŲ TEIKIMAS

Potemė ATM 1.1. Skrydžių valdymo (ATC) paslaugos

Potemė ATM 1.2. Skrydžių informacijos paslaugos (FIS)

Potemė ATM 1.3. Išpėjimo paslauga (ALRS)

Potemė ATM 1.4. ATS sistemos pajėgumas ir oro eismo srautų valdymas

Potemė ATM 1.5. Oro erdvės valdymas (ASM)

TEMA ATM 2. BENDRAVIMAS

Potemė ATM 2.1. Veiksmingas bendravimas

TEMA ATM 3. ATC LEIDIMAI IR ATC NURODYMAI

Potemė ATM 3.1. ATC leidimai

Potemė ATM 3.2. ATC nurodymai

TEMA ATM 4. KOORDINAVIMAS

Potemė ATM 4.1. Koordinavimo būtinybė

Potemė ATM 4.2. Koordinavimo priemonės ir metodai

Potemė ATM 4.3. Koordinavimo procedūros

TEMA ATM 5. AUKŠČIO MATAVIMAS IR SKRYDŽIO LYGIŲ PASKIRSTYMAS

Potemė ATM 5.1. Aukščio matavimas

Potemė ATM 5.2. Vietovės perskridimo aukštis

TEMA ATM 6. SKIRSTYMAS

Potemė ATM 6.1. Vertikalusis skirstymas

Potemė ATM 6.2. Išilginis skirstymas apžvalgos aplinkoje

Potemė ATM 6.3. Atstumu grindžiamas valkčio turbulencijos skirstymas

Potemė ATM 6.4. ATS apžvalgos sistemomis grindžiamas skirstymas

TEMA ATM 7. SUSIDŪRIMŲ ORO VENGIMO SISTEMOS IR ANTŽEMINĖS SAUGOS SISTEMOS

Potemė ATM 7.1. Susidūrimų oro vengimo sistemos

Potemė ATM 7.2. Antžeminės saugos sistemos

TEMA ATM 8. DUOMENŲ PATEIKTIS

Potemė ATM 8.1. Duomenų valdymas

TEMA ATM 9. VEIKLOS APLINKA (IMITUOJAMOJI)

Potemė ATM 9.1. Veiklos aplinkos vientisumas

Potemė ATM 9.2. Veiklos procedūrų galiojimo tikrinimas

Potemė ATM 9.3. Kontrolės perdavimas ir perėmimas

TEMA ATM 10. SKRYDŽIŲ VALDYMO PASLAUGŲ TEIKIMAS

Potemė ATM 10.1. Atsakomybė ir informacijos apdorojimas

Potemė ATM 10.2. ATS apžvalgos paslaugos

Potemė ATM 10.3. Eismo valdymo procesas

Potemė ATM 10.4. Eismo valdymas

Potemė ATM 10.5. Valdymo paslaugų teikimas naudojant pažangias sistemas

TEMA ATM 11. LAUKIMAS

Potemė ATM 11.1. Bendrosios laukimo procedūros

Potemė ATM 11.2. Laukiantys orlaiviai

Potemė ATM 11.3. Laukimas apžvalgos aplinkoje

TEMA ATM 12. ATPAŽINIMAS

Potemė ATM 12.1. Atpažinimo inicijavimas

Potemė ATM 12.2. Atpažinimo išlaikymas

Potemė ATM 12.3. Atpažinimo nutrūkimas

Potemė ATM 12.4. Informacija apie orlaivio buvimo vietą

Potemė ATM 12.5. Atpažinimo perdavimas

4 DALYKAS. METEOROLOGIJA

TEMA MET 1. METEOROLOGINIAI REIŠKINIAI

Potemė MET 1.1. Meteorologiniai reiškiniai

TEMA MET 2. METEOROLOGINIŲ DUOMENŲ ŠALTINIAI

Potemė MET 2.1. Meteorologinės informacijos šaltiniai

5 DALYKAS. NAVIGACIJA

TEMA ATM 1. ŽEMĖLAPIAI IR ORO NAVIGACIJOS SCHEMOS

Potemė NAV 1.1. Žemėlapiai ir schemos

TEMA NAV 2. NAVIGACIJA PAGAL PRIETAISUS

Potemė NAV 2.1. Navigacijos sistemos

Potemė NAV 2.2. Navigacinė pagalba

Potemė NAV 2.3. Nustatytų charakteristikų navigacijos taikymas

6 DALYKAS. ORLAIVIAI

TEMA ACFT 1. ORLAIVIŲ PRIETAISAI

Potemė ACFT 1.1. Orlaivių prietaisai

TEMA ACFT 2. ORLAIVIŲ KATEGORIJOS

Potemė ACFT 2.1. Valkčio turbulencija

TEMA ACFT 3. ORLAIVIO NAUDOJIMO GALIMYBĖMS POVEIKĮ DARANTYS VEIKSNIAI

Potemė ACFT 3.1. Aukštėjimo veiksniai

Potemė ACFT 3.2. Skrydžio kreiseriniu lygiu veiksniai

Potemė ACFT 3.3. Žemėjimo veiksniai

Potemė ACFT 3.4. Ekonominiai veiksniai

Potemė ACFT 3.5. Aplinkos veiksniai

TEMA ACFT 4. ORLAIVIO DUOMENYS

Potemė ACFT 4.1. Orlaivio naudojimo galimybių duomenys

7 DALYKAS. ŽMOGAUS VEIKSNIAI

TEMA HUM 1. PSICHOLOGINIAI VEIKSNIAI

Potemė HUM 1.1. Kognityviniai veiksniai

TEMA HUM 2. MEDICININIAI IR PSICHOLOGINIAI VEIKSNIAI

Potemė HUM 2.1. Nuovargis

Potemė HUM 2.2. Fizinė sveikata

TEMA HUM 3. SOCIALINIAI IR ORGANIZACINIAI VEIKSNIAI

Potemė HUM 3.1. Komandinių išteklių valdymas (TRM)

Potemė HUM 3.2. Komandinis darbas ir vaidmenys komandos viduje

Potemė HUM 3.3. Atsakingas elgesys

TEMA HUM 4. STRESAS

Potemė HUM 4.1. Stresas

Potemė HUM 4.2. Streso valdymas

TEMA HUM 5. ŽMOGIŠKOJI KLAIDA

Potemė HUM 5.1. Žmogiškoji klaida

Potemė HUM 5.2. Taisyklių nesilaikymas

TEMA HUM 6. BENDRADARBIUJAMOJI VEIKLA

Potemė HUM 6.1. Bendravimas

Potemė HUM 6.2. Toje pačioje atsakomybės srityje vykdoma bendradarbiaujamoji veikla

Potemė HUM 6.3. Skirtingose atsakomybės srityse vykdoma bendradarbiaujamoji veikla

Potemė HUM 6.4. Skrydžių vadovo ir piloto bendradarbiavimas

8 DALYKAS. ĮRANGA IR SISTEMOS

TEMA EQPS 1. KALBINIS RYŠYS

Potemė EQPS 1.1. Radijo ryšys

Potemė EQPS 1.2. Kitoks kalbinis ryšys

TEMA EQPS 2. ATS AUTOMATIZAVIMAS

Potemė EQPS 2.1. Oro navigacijos fiksuoto ryšio tinklas (AFTN)

Potemė EQPS 2.2. Automatinis keitimasis duomenimis

TEMA EQPS 3. SKRYDŽIŲ VADOVO DARBO VIETA

Potemė EQPS 3.1. Įrangos naudojimas ir stebėseną

Potemė EQPS 3.2. Padėties ore rodytuvai ir informacinės sistemos

Potemė EQPS 3.3. Skrydžio duomenų sistemos

Potemė ATM 3.4. ATS apžvalgos sistemos naudojimas

Potemė EQPS 3.5. Pažangios sistemos

TEMA EQPS 4. ATEITIES ĮRANGA

Potemė EQPS 4.1. Nauji pokyčiai

TEMA EQPS 5. ĮRANGOS IR SISTEMŲ NAUDOJIMO RIBOS BEI VEIKIMO BLOGĖJIMAS

Potemė EQPS 5.1. Reakcija į naudojimo ribas

Potemė EQPS 5.2. Ryšio įrangos veikimo blogėjimas

Potemė EQPS 5.3. Navigacinės įrangos veikimo blogėjimas

Potemė EQPS 5.4. Apžvalgos įrangos veikimo blogėjimas

Potemė EQPS 5.5. ATC duomenų apdorojimo sistemos veikimo blogėjimas

9 DALYKAS. PROFESINĖ APLINKA

TEMA PEN 1. SUPAŽINDINIMAS

Potemė PEN 1.1. Mokomasis apsilankymas rajono skrydžių valdymo vadavietėje

TEMA PEN 2. ORO ERDVĖS NAUDOTOJAI

Potemė PEN 2.1. Civilinės ATS veiklos dalyviai

Potemė PEN 2.2. Karinės ATS veiklos dalyviai

TEMA PEN 3. RYŠIAI SU KLIENTAIS

Potemė PEN 3.1. Paslaugų teikimas ir naudotojų poreikiai

TEMA PEN 4. APLINKOS APSAUGA

Potemė PENB 4.1. Aplinkos apsauga

10 DALYKAS. NEĮPRASTOS IR AVARINĖS SITUACIJOS

TEMA ABES 1. NEĮPRASTOS IR AVARINĖS SITUACIJOS

Potemė ABES 1.1. Neįprastų ir avarinių situacijų apžvalga

TEMA ABES 2. ĮGŪDŽIŲ TOBULINIMAS

Potemė ABES 2.1. Bendravimo veiksmingumas

Potemė ABES 2.2. Protinės perkrovos vengimas

Potemė ABES 2.3. Abipusis oro ir žemės ryšys

TEMA ABES 3. NEĮPRASTOMS IR AVARINĖMS SITUACIJOMS TAIKOMA TVARKA

Potemė ABES 3.1. Neįprastoms ir avarinėms situacijoms skirtos tvarkos taikymas

Potemė ABES 3.2. Radijo įrangos gedimas

Potemė ABES 3.3. Neteisėti veiksmai ir grasinimas susprogdinti orlaivį

Potemė ABES 3.4. Nuklydę arba neatpažinti orlaiviai

Potemė ABES 3.5. Nukrypimas nuo paskirties vietos

Potemė ABES 3.6. Atsakiklio gedimas

II PRIEDAS

ATCO.AR DALIS.

KOMPETENTINGOMS INSTITUCIJOMS TAIKOMI REIKALAVIMAI

A SKYRIUS

BENDRIEJI REIKALAVIMAI

ATCO.AR.A.001. Taikymo sritis

Šioje priedo dalyje nustatomi administraciniai reikalavimai, taikomi kompetentingoms institucijoms, atsakingoms už skrydžių vadovų licencijų, kvalifikacijų ir sveikatos pažymėjimų išdavimą, išlaikymą, galiojimo sustabdymą ar panaikinimą ir už mokymo organizacijų bei aviacijos medicinos centrų pažymėjimų išdavimą ir priežiūrą.

ATCO.AR.A.005. Darbuotojai

- a) Kompetentingos institucijos, remdamosi pagal šį reglamentą reikalaujamų ir taikomų procesų analize, parengia ir kas dvejus metus atnaušina priežiūros funkcijoms vykdyti reikiamų žmogiškųjų išteklių vertinimą.
- b) Darbuotojams, kuriuos kompetentinga institucija įgalioja vykdyti pažymėjimų išdavimo ir (arba) priežiūros užduotis, suteikiama teisė vykdyti bent šias užduotis:
 - 1) tikrinti dokumentus, įskaitant licencijas, pažymėjimus, įrašus, duomenis, procedūras ir visą kitą su reikiamos užduoties vykdymu susijusią medžiagą;
 - 2) daryti šių įrašų, duomenų, procedūrų ir kitos medžiagos kopijas arba išrašus;
 - 3) prašyti pateikti paaiškinimą;
 - 4) patekti į susijusias patalpas ir veiklos vietas;
 - 5) atlikti auditus ir patikrinimus, įskaitant patikrinimus, apie kuriuos nepranešama;
 - 6) priklausomai nuo konkretaus atvejo arba imtis reikiamų vykdymo užtikrinimo priemonių, arba jas inicijuoti.
- c) Kompetentinga institucija gali leisti savo darbuotojams atlikti vertinimus, kuriuos baigus išduodamas, pratęsiamas ar atnaujinamas padalinio patvirtinimas, jei jie įvykdo ATCO.C.045 taisyklėje (išskyrus d punkto 1 papunktį) nustatytus reikalavimus. Tačiau turi būti užtikrinta, kad jie būtų susipažinę su naujausia veiklos praktika ir padalinio, kuriame atliekamas vertinimas, procedūromis.

ATCO.AR.A.010. Kompetentingų institucijų užduotys

- a) Kompetentingų institucijų užduotys yra šios:
 - 1) licencijų, kvalifikacijų, patvirtinimų ir sveikatos pažymėjimų išdavimas, galiojimo sustabdymas ir panaikinimas;
 - 2) ATCO.C.025 taisyklėje nurodytų laikinųjų OJT leidimų išdavimas;
 - 3) ATCO.C.065 taisyklėje nurodytų laikinųjų vertintojų leidimų išdavimas;
 - 4) patvirtinimų pratęsimas ir atnaujinimas;
 - 5) sveikatos pažymėjimų pratęsimas, atnaujinimas ir apribojimas po to, kai į jas kreipiasi AME arba AeMC;
 - 6) aviacijos medicinos gydytojų pažymėjimų išdavimas, pratęsimas, atnaujinimas, sustabdymas, panaikinimas, apribojimas ir pakeitimas;
 - 7) mokymo organizacijų pažymėjimų ir aviacijos medicinos centrų pažymėjimų išdavimas, galiojimo sustabdymas, panaikinimas ir apribojimas;

- 8) mokymo kursų, planų ir padalinio kompetencijos programų, taip pat vertinimo metodų tvirtinimas;
- 9) kalbos mokėjimo įrodymo vertinimo metodo tvirtinimas ir ATCO.B.040 taisyklėje nurodytoms kalbos vertinimo įstaigoms taikytinų reikalavimų nustatymas;
- 10) patvirtinimas, kad reikia aukštesnio kalbos mokėjimo lygio (penkto lygio), pagal ATCO.B.030 taisyklės d punktą;
- 11) mokymo organizacijų, įskaitant jų mokymo kursus ir planus, stebėseną;
- 12) padalinio kompetencijos programų tvirtinimas ir stebėseną;
- 13) atitinkamų apeliacijų teikimo procedūrų ir pranešimo mechanizmų nustatymas;
- 14) licencijų pripažinimo ir pakeitimo lengvinimas, įskaitant skrydžių vadovų įrašų perdavimą ir senųjų licencijų grąžinimą jas išdavusioms kompetentingoms institucijoms pagal ATCO.A.010 taisyklę;
- 15) mokymo organizacijų pažymėjimų ir kursų patvirtinimų pripažinimo lengvinimas.

ATCO.AR.A.015. Atitikties užtikrinimo priemonės

- a) Agentūra parengia priimtinas atitikties užtikrinimo priemones (AMC), kurias galima taikyti siekiant užtikrinti atitiktį Reglamentui (EB) Nr. 216/2008 ir jo įgyvendinimo taisyklėms. Jei laikomasi AMC, susiję įgyvendinimo taisyklių reikalavimai yra įvykdyti.
- b) Siekiant užtikrinti atitiktį įgyvendinimo taisyklėms, galima taikyti alternatyvias atitikties užtikrinimo priemones.
- c) Kompetentinga institucija sukuria sistemą, pagal kurią galėtų nuolat vertinti, ar visomis jos pačios, jos prižiūrimų organizacijų ir asmenų taikomomis alternatyviomis atitikties užtikrinimo priemonėmis galima užtikrinti atitiktį Reglamentui (EB) Nr. 216/2008 ir jo įgyvendinimo taisyklėms.
- d) Kompetentinga institucija vertina visas pagal ATCO.OR.B.005 taisyklę organizacijos pasiūlytas alternatyvias atitikties užtikrinimo priemones: analizuoja pateiktus dokumentus ir, jei reikia, atlieka organizacijos patikrinimą.

Nustačiusi, kad alternatyvios atitikties užtikrinimo priemonės atitinka įgyvendinimo taisykles, kompetentinga institucija nedelsdama:

- 1) praneša prašymo teikėjui, kad galima įgyvendinti alternatyvias atitikties užtikrinimo priemones, ir, jei taikoma, atitinkamai iš dalies pakeičia prašymo teikėjui suteiktą patvirtinimą arba išduotą pažymėjimą,
 - 2) praneša agentūrai apie jų turinį, taip pat prideda visų susijusių dokumentų kopijas ir
 - 3) praneša kitoms valstybėms narėms apie alternatyvias atitikties užtikrinimo priemones, kurioms pritarta.
- e) Jei siekdama užtikrinti atitiktį Reglamentui (EB) Nr. 216/2008 ir jo įgyvendinimo taisyklėms pati kompetentinga institucija taiko alternatyvias atitikties užtikrinimo priemones, ji:
 - 1) jas pateikia visoms prižiūrimoms organizacijoms bei asmenims ir
 - 2) nedelsdama apie tai praneša agentūrai.

Kompetentinga institucija pateikia agentūrai išsamų alternatyvių atitikties užtikrinimo priemonių aprašą, įskaitant visus procedūrų patikslinimus, kurie gali būti svarbūs, ir pateikia vertinimą, kuriuo įrodoma, kad įvykdytos įgyvendinimo taisyklės.

ATCO.AR.A.020. Agentūros informavimas

- a) Kompetentinga institucija agentūrai nedelsdama praneša apie visas įgyvendinant Reglamentą (EB) Nr. 216/2008 ir šį reglamentą kilusias dideles problemas.
- b) Kompetentinga institucija, remdamasi gautomis įvykių ataskaitomis, agentūrai pateikia saugos atžvilgiu svarbią informaciją.

ATCO.AR.A.025. Neatidėliotinas reagavimas į saugos problemą

- a) Nepažeisdama Europos Parlamento ir Tarybos reglamento Nr. 376/2014 ⁽¹⁾ kompetentinga institucija įdiegia sistemą, kurią taikydama galėtų tinkamai rinkti, analizuoti ir skleisti su sauga susijusią informaciją.
- b) Agentūra įdiegia sistemą, kurią taikydama galėtų tinkamai analizuoti bet kokią gautą svarbią su sauga susijusią informaciją ir nedelsdama pateikti valstybėms narėms ir Komisijai bet kokią informaciją, įskaitant rekomendacijas arba informaciją apie taisomuosius veiksmus, kurių joms būtina imtis, kad būtų laiku reaguota į saugos problemą, susijusią su produktais, dalimis, prietaisais, asmenimis arba organizacijomis, kuriems taikomas Reglamentas (EB) Nr. 216/2008 ir jo įgyvendinimo taisyklės.
- c) Gavusi a ir b punktuose nurodytą informaciją, kompetentinga institucija imasi tinkamų saugos problemos sprendimo priemonių.
- d) Apie priemones, kurių imamasi pagal c punktą, nedelsiant pranešama visiems asmenims arba organizacijoms, kurie turi jas taikyti laikydamiesi Reglamento (EB) Nr. 216/2008 ir jo įgyvendinimo taisyklių. Kompetentinga institucija apie šias priemones taip pat praneša agentūrai ir, jei reikia imtis bendrų veiksmų, kitoms susijusioms valstybėms narėms.

B SKYRIUS**VALDYMAS****ATCO.AR.B.001. Valdymo sistema**

- a) Kompetentinga institucija sukuria ir taiko valdymo sistemą, kurią sudaro bent:
 - 1) dokumentais patvirtinta politika ir procedūros, kuriomis apibūdinama jos darbo organizavimas, priemonės ir metodai, kuriais užtikrinama atitiktis Reglamentui (EB) Nr. 216/2008 ir šiam reglamentui. Procedūrų dokumentai atnaujinami ir jais remiamasi kaip pagrindiniais tos kompetentingos institucijos darbo dokumentais vykdant visas susijusias užduotis;
 - 2) pakankamas skaičius darbuotojų, įskaitant licencijų ir pažymėjimų išdavimo inspektorius, jos užduotims atlikti ir pareigoms vykdyti. Šie darbuotojai turi turėti kvalifikaciją, reikalingą jiems paskirtoms užduotims atlikti, ir turėti reikiamų žinių, patirties, būti baigę pradinį mokymą, mokymą darbo vietoje arba kartotinį mokymą kompetencijai palaikyti. Siekiant užtikrinti, kad visos susijusios užduotys būtų tinkamai įvykdytos, turi būti įdiegta apsirūpinimo darbuotojais planavimo sistema;
 - 3) tinkami įrenginiai ir biuro patalpos paskirtoms užduotims vykdyti;
 - 4) valdymo sistemos atitiktis susijusiems reikalavimams ir procedūrų tinkamumo stebėjimo funkcija, įskaitant vidaus audito proceso ir saugos rizikos valdymo proceso nustatymą. Atitiktis stebėsena turi apimti vyresniųjų kompetentingos institucijos vadovų informavimo apie atliekant auditą nustatytus pažeidimus sistemą, kurią taikant galima užtikrinti reikiamų taisomųjų veiksmų įgyvendinimą, ir
 - 5) asmuo arba asmenų grupė, už atitiktis stebėsenos funkciją galutinai atsakingas (-a) vyresniesiems kompetentingos institucijos vadovams.
- b) Kompetentinga institucija kiekvienoje į valdymo sistemą įtrauktoje veiklos srityje paskiria vieną arba kelis visapusiškai už atitinkamos (-ų) užduoties (-čių) valdymą atsakingus asmenis.
- c) Kompetentinga institucija nustato dalyvavimo visos būtinos informacijos mainuose ir pagalbos kitoms susijusioms kompetentingoms institucijoms procedūras; tos procedūros taip pat taikomos ir keitimuisi informacija apie visus konstatuotus pažeidimus ir tolesnius veiksmus, kurių imtasi vykdant valstybės narės teritorijoje veiklą vykdančių, bet kitos valstybės narės institucijos arba agentūros sertifikuotų asmenų ir organizacijų priežiūrą.
- d) Standartizavimo tikslais agentūrai pateikiama su valdymo sistema susijusių procedūrų ir jų pakeitimų kopija.

⁽¹⁾ 2014 m. balandžio 3 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 376/2014 dėl pranešimo apie civilinės aviacijos įvykius, jų analizės ir tolesnės veiklos, kuriuo iš dalies keičiamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 996/2010 ir panaikinama Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2003/42/EB ir Komisijos reglamentai (EB) Nr. 1321/2007 ir (EB) Nr. 1330/2007 (OL L 122, 2014 4 24, p. 18–43).

ATCO.AR.B.005. Užduočių paskyrimas kompetentingoms organizacijoms

- a) Jei kompetentinga institucija skiria užduotis, susijusias su pradiniu sertifikavimu arba nuolatine asmenų arba organizacijų, kuriems taikomas Reglamentas (EB) Nr. 216/2008 ir jo įgyvendinimo taisyklės, priežiūra, tai jos skiriamos vykdyti tik kompetentingoms organizacijoms. Skirdama užduotis kompetentinga institucija užtikrina, kad:
- 1) būtų įdiegta sistema, kurią taikant būtų galima iš pradžių ir nuolat vertinti, ar kompetentinga organizacija atitinka Reglamento (EB) Nr. 216/2008 V priedo reikalavimus.
- Ši sistema ir vertinimų rezultatai turi būti pagrįsti dokumentais;
- 2) turi būti sudarytas dokumentais patvirtintas ir abiejų šalių atitinkamu valdymo lygmeniu patvirtintas susitarimas su kompetentinga organizacija, kuriame aiškiai apibrėžta:
 - i) kokias užduotis reikia atlikti;
 - ii) kokius pareiškimus, ataskaitas ir įrašus reikia pateikti;
 - iii) kokių techninių sąlygų reikia laikytis vykdant šias užduotis;
 - iv) ką apima atitinkamas atsakomybės draudimas ir
 - v) kaip saugoma informacija, gauta vykdant šias užduotis.
- b) Kompetentinga institucija užtikrina, kad ATCO.AR.B.001 taisyklės a punkto 4 papunktyje reikalaujamas vidaus audito procesas ir saugos rizikos valdymo procesas apimtų visas jos vardu vykdomas sertifikavimo arba priežiūros užduotis.

ATCO.AR.B.010. Valdymo sistemos pakeitimai

- a) Kompetentinga institucija įdiegia sistemą, kurią taikydama ji gali nustatyti pokyčius, turinčius įtakos jos gebėjimui atlikti užduotis ir vykdyti pareigas, nustatytas Reglamente (EB) Nr. 216/2008 ir šiame reglamente. Ta sistema kompetentingai institucijai turi padėti tinkamomis priemonėmis užtikrinti, kad jos valdymo sistema išliktų tinkama ir veiksminga.
- b) Siekdama veiksmingo įgyvendinimo kompetentinga institucija laiku atnaujina valdymo sistemą taip, kad būtų atsižvelgta į visus Reglamento (EB) Nr. 216/2008 ir šio reglamento pakeitimus.
- c) Kompetentinga institucija praneša agentūrai apie pakeitimus, turinčius įtakos jos gebėjimui atlikti užduotis ir vykdyti pareigas, nustatytas Reglamente (EB) Nr. 216/2008 ir šiame reglamente.

ATCO.AR.B.015. Įrašų saugojimas

- a) Kompetentingos institucijos tvarko visų savo išduotų organizacijų pažymėjimų, taip pat darbuotojų licencijų ir pažymėjimų sąrašą.
- b) Kompetentinga institucija sukuria įrašų saugojimo sistemą, kuri padėtų tinkamai laikyti, naudoti ir patikimai atsekti:
 - 1) dokumentais patvirtintą valdymo sistemos politiką ir procedūras;
 - 2) jos darbuotojų mokymą, kvalifikaciją ir įgaliojimą;
 - 3) užduočių paskyrimo procesą, apimantį pagal ATCO.AR.B.005 taisyklę reikalaujamus elementus ir išsamius duomenis apie paskirtas užduotis;
 - 4) sertifikavimo procesus ir nuolatinę sertifikuotų organizacijų priežiūrą;
 - 5) išsamią informaciją apie mokymo organizacijų rengiamus kursus;
 - 6) licencijų, kvalifikacijų, patvirtinimų ir pažymėjimų išdavimo bei nuolatinės šių licencijų, kvalifikacijų, patvirtinimų bei pažymėjimų turėtojų priežiūros procesus;
 - 7) nuolatinę valstybės narės teritorijoje veiklą vykdančių, bet kitos valstybės narės kompetentingos institucijos sertifikuotų asmenų ir organizacijų priežiūrą, dėl kurios sutarė šios institucijos;
 - 8) pažeidimus, taisomuosius veiksmus ir veiksmų pabaigos datą;

- 9) taikytas vykdymo užtikrinimo priemonės;
 - 10) su sauga susijusią informaciją ir tolesnes priemones;
 - 11) lankstumo nuostatų taikymą pagal Reglamento (EB) Nr. 216/2008 14 straipsnį ir
 - 12) organizacijų pasiūlytų alternatyvių atitikties užtikrinimo priemonių vertinimą ir pranešimą apie jas agentūrai, taip pat pačios kompetentingos institucijos taikomų alternatyvių atitikties užtikrinimo priemonių vertinimą.
- c) Laikantis galiojančių duomenų apsaugos teisės aktų, įrašai saugomi ne trumpiau kaip 5 metus, o darbuotojų licencijų atveju – ne trumpiau kaip 10 metų nuo paskutinio licencijoje nurodyto patvirtinimo galiojimo pabaigos datos.

C SKYRIUS

PRIEŽIŪRA IR VYKDYMO UŽTIKRINIMAS

ATCO.AR.C.001. Priežiūra

- a) Kompetentinga institucija tikrina:
- 1) atitiktį organizacijoms ar asmenims taikytiniems reikalavimams prieš išduodama organizacijos pažymėjimą arba darbuotojo licenciją, pažymėjimą, kvalifikaciją ar atitinkamai patvirtinimą;
 - 2) nuolatinę atitiktį taikytiniems su mokymo organizacijos pažymėjimu susijusiems reikalavimams ir sąlygoms, taip pat taikytiniems jos patvirtintų mokymo kursų, planų ir programų reikalavimams ir darbuotojams taikytiniems reikalavimams;
 - 3) atitinkamų saugos priemonių, kurių imtis įpareigojo kompetentinga institucija, įgyvendinimą, kaip nustatyta ATCO.AR.A.025 taisyklės c ir d punktuose.
- b) Atliekant šį tikrinimą:
- 1) naudojamosi dokumentais, kurie specialiai parengti siekiant už saugos priežiūrą atsakingiems darbuotojams pateikti jiems paskirtų funkcijų vykdymo rekomendacijas;
 - 2) susijusiems asmenims ir organizacijoms teikiami saugos priežiūros veiklos rezultatai;
 - 3) remiamasi auditais ir patikrinimais, įskaitant, jei taikoma, patikrinimus, apie kuriuos neįspėjama, ir
 - 4) kompetentingai institucijai teikiami įrodymai, kurie būtini, kai reikia imtis tolesnių veiksmų, įskaitant ATCO.AR.C.010 ir ATCO.AR.E.015 taisyklėse numatytas priemones.
- c) Priežiūros taikymo sritis nustatoma remiantis ankstesnės priežiūros veiklos taikymo sritimi ir rezultatais, taip pat saugos prioritetais.
- d) Nepažeidžiant valstybių narių kompetencijos, veiklos, kurią valstybės narės teritorijoje vykdo kitoje valstybėje narėje įsisteigę arba esantys asmenys arba organizacijos, priežiūros taikymo sritis ir rezultatai nustatomi remiantis saugos prioritetais ir ankstesne priežiūros veikla.
- e) Kai asmens arba organizacijos veikla vykdoma keliose valstybėse narėse, už a–c punktuose nurodytą priežiūrą atsakinga kompetentinga institucija gali susitarti su kita (-omis) kompetentinga (-omis) institucija (-omis) dėl konkrečių alternatyvių priežiūros sąlygų. Visi asmenys ir organizacijos, kuriems taikomas toks susitarimas, informuojami apie jo buvimą ir taikymo sritį.

ATCO.AR.C.005. Priežiūros programa

- a) Kompetentinga institucija parengia ir taiko priežiūros programą, apimančią pagal ATCO.AR.C.001 taisyklę reikalaujamą priežiūros veiklą.
- b) Kompetentingos institucijos sertifikuotų organizacijų priežiūros programa rengiama atsižvelgiant į konkretų organizacijos pobūdį, jos veiklos sudėtingumą ir ankstesnio sertifikavimo ir (arba) priežiūros veiklą. Į kiekvieną priežiūros planavimo ciklą įtraukiami:
- 1) auditai ir patikrinimai (jei jie būtini), įskaitant prireikus atliekamus patikrinimus, apie kuriuos neįspėjama iš anksto, ir

- 2) mokymo organizacijos vadovybės ir kompetentingos institucijos susitikimai, kuriais siekiama informuoti abi šalis svarbiais klausimais.
- c) Kompetentingos institucijos sertifikuotoms organizacijoms taikomas ne ilgesnis kaip 24 mėnesių priežiūros planavimo ciklas.

Priežiūros planavimo ciklą galima sutrumpinti, jei yra įrodymų, kad pablogėjo organizacijos saugos rodikliai.

Priežiūros planavimo ciklą galima pratęsti daugiausia iki 36 mėnesių, jei kompetentinga institucija nustatė, kad per praėjusius 24 mėnesius:

- 1) organizacija įrodė, kad geba veiksmingai nustatyti aviacijos saugos pavojus ir veiksmingai valdyti su jais susijusią riziką, ir
- 2) organizacija pagal ATCO.OR.B.015 taisyklę nuolat įrodydavo visapusiškai kontroliuojanti visus pakeitimus ir
- 3) nepaskelbta 1 lygio pažeidimų, ir
- 4) visi taisomieji veiksmai įgyvendinti per kompetentingos institucijos priimtą arba pratęstą laikotarpį, kaip nustatyta ATCO.ARE.015 taisyklėje.

Priežiūros planavimo ciklas gali būti dar pailgintas iki daugiausia 48 mėnesių, jei be to, kas minėta, organizacija parengė, o kompetentinga institucija patvirtino veiksmingą nuolatinio pranešimo kompetentingai institucijai apie pačios organizacijos saugos rodiklius ir taisyklių laikymąsi sistemą.

- d) Mokymo organizacijų priežiūros programa apima mokymo standartų stebėseną, įskaitant prireikus taikomą pasirinkto rengiamo mokymo stebėjimą.
- e) Kompetentingos institucijos išduotą licenciją, patvirtinimą arba suteiktą kvalifikaciją turinčių asmenų priežiūros programa turi apimti patikrinimus, įskaitant, jei reikia, patikrinimus, apie kuriuos neįspėjama.

ATCO.AR.C.010. Pažeidimai ir darbuotojams taikytinos vykdymo užtikrinimo priemonės

- a) Jei vykdydama priežiūrą arba taikydama kitokias priemones kompetentinga institucija, kuri pagal ATCO.AR.C.001 taisyklę atsako už priežiūrą, randa įrodymų, kad pagal šį reglamentą išduotą licenciją turintis asmuo neatitinka taikomų reikalavimų, kompetentinga institucija konstatuoja pažeidimą, jį užregistruoja ir apie jį raštu praneša licencijos turėtojui, taip pat, jei būtina, apie šį pažeidimą praneša tą asmenį įdarbinusiai organizacijai.
- b) Tais atvejais, kai pažeidimą konstatavusi kompetentinga institucija yra už licencijos išdavimą atsakinga kompetentinga institucija:
 - 1) ir jei nustatyta saugos problema, ji atitinkamais atvejais gali sustabdyti licencijos, kvalifikacijos ar patvirtinimo galiojimą arba tą licenciją, kvalifikaciją ar patvirtinimą panaikinti, ir
 - 2) imasi bet kokių papildomų vykdymo užtikrinimo priemonių, būtinų siekiant užkirsti kelią tolesnei neatitiktčiai.
- c) Tais atvejais, kai pažeidimą konstatavusi kompetentinga institucija nėra už licencijos išdavimą atsakinga kompetentinga institucija, ji informuoja licenciją išdavusią kompetentingą instituciją. Šiuo atveju licenciją išdavusi kompetentinga institucija imasi veiksmų pagal b punktą ir informuoja pažeidimą konstatavusią kompetentingą instituciją.

D SKYRIUS

LICENCIJŲ, KVALIFIKACIJŲ IR PATVIRTINIMŲ IŠDAVIMAS, PRATĘSIMAS, ATNAUJINIMAS, GALIOJIMO SUSTABDYMAS IR PANAIKINIMAS

ATCO.AR.D.001. Licencijų, kvalifikacijų, patvirtinimų ir leidimų išdavimo, pratęsimo ir atnaujinimo procedūros

- a) Kompetentinga institucija nustato licencijų prašymų teikimo, licencijų išdavimo ir pakeitimo, kvalifikacijų ir patvirtinimų išdavimo, taip pat patvirtinimų pratęsimo ir atnaujinimo procedūras. Tos procedūros gali apimti:
 - 1) laikinojo OJTİ leidimo ir laikinojo vertintojo leidimo išdavimą ir
 - 2) jei taikoma, vertintojų įgaliojimą pratęsti ir atnaujinti padalinio patvirtinimus; šiuo atveju vertintojai kompetentingai institucijai pateikia visus tose procedūrose numatytus įrašus, ataskaitas ir visą kitą informaciją.

- b) Gavusi prašymą ir, jei taikoma, visus susijusius dokumentus, kompetentinga institucija tikrina prašymo išsamumą ir prašymo teikėjo atitiktį I priede nustatytiems reikalavimams.
- c) Įsitikinusi, kad prašymo teikėjas taikomus reikalavimus atitinka, kompetentinga institucija, naudodama II priedo 1 priedėlyje pateiktas licencijų formas atitinkamai išduoda, pratęsia arba atnauja tam tikrą licenciją, kvalifikaciją (-as) ir patvirtinimą (-us). ATCO.C.025 taisyklėje nurodytas laikinasis OJT leidimas ir ATCO.C.065 taisyklėje nurodytas laikinasis vertintojo leidimas išduodami kaip atskiri dokumentai, kuriuose nurodomos leidimo turėtojo teisės ir leidimo galiojimo laikas.
- d) Siekdama sumažinti nereikalingą administracinę naštą kompetentinga institucija gali parengti keliems patvirtinimams taikytinos bendros galiojimo datos nustatymo procedūras. Bet kuriuo atveju tokių patvirtinimų galiojimo laikotarpiai nepratęsiami.
- e) Kompetentinga institucija pakeičia skrydžių vadovo licenciją, jei tai būtina dėl administracinių priežasčių ir jei, užpildžius licencijos XIIa punktą, nebelieka vietos. Į naująją licenciją perkeliama kvalifikacijų ir kvalifikacijų patvirtinimų pirmojo išdavimo data.

ATCO.AR.D.005 Licencijų, kvalifikacijų ir patvirtinimų panaikinimas ir galiojimo sustabdymas

- a) ATCO.A.020 taisyklės taikymo tikslais kompetentinga institucija nustato administracines licencijų, kvalifikacijų ir patvirtinimų galiojimo sustabdymo ir panaikinimo procedūras.
- b) Kompetentinga institucija gali sustabdyti licencijos galiojimą, jei laikinasis nepajėgumas neatšaukiamas pagal ATCO.A.015 taisyklės e punkte nurodytas procedūras.
- c) Kompetentinga institucija pagal ATCO.AR.C.010 taisyklę sustabdo licencijos, kvalifikacijos arba patvirtinimo galiojimą arba ją (jį) panaikina visų pirma šiomis aplinkybėmis:
 - 1) kai licencija suteiktomis teisėmis naudojasi licencijos turėtojas, kuris nebeatitinka taikytinų šio reglamento reikalavimų;
 - 2) kai skrydžių vadovo mokinio arba skrydžių vadovo licencija, kvalifikacija, patvirtinimas arba pažymėjimas gauti pateikus suklaidotus įrodomuosius dokumentus;
 - 3) kai suklaidoti licencijos arba pažymėjimo įrašai;
 - 4) kai licencija, kvalifikacija (-omis) arba patvirtinimu (-ais) suteiktomis teisėmis naudojamosi veikiant psichoaktyviosioms medžiagoms.
- d) Jei sustabdomas licencijų, kvalifikacijų ir patvirtinimų galiojimas arba jos (jie) panaikinami, kompetentinga institucija raštu informuoja licencijos turėtoją apie šį sprendimą ir teisę apskųsti šį sprendimą pagal ATCO.AR.A.010 dalies a punkto 14 papunktyje nustatytas procedūras. Apie vertintojo patvirtinimo galiojimo sustabdymą arba panaikinimą taip pat reikėtų pranešti atitinkamam oro navigacijos paslaugų teikėjui.
- e) Kompetentinga institucija taip pat sustabdo licencijos, kvalifikacijos arba patvirtinimo galiojimą arba juos panaikina gavusi raštišką licencijos turėtojo prašymą.

E SKYRIUS

SKRYDŽIŲ VADOVŲ MOKYMO ORGANIZACIJŲ SERTIFIKAVIMO TVARKA IR MOKYMO KURSŲ TVIRTINIMAS

ATCO.ARE.001. Mokymo organizacijoms taikoma prašymų teikimo ir sertifikavimo tvarka

- a) Gavusi prašymą išduoti mokymo organizacijos pažymėjimą, kompetentinga institucija tikrina mokymo organizacijos atitiktį III priede nustatytiems reikalavimams.
- b) Įsitikinusi, kad prašymą teikianti mokymo organizacija atitinka taikomus reikalavimus, kompetentinga institucija, naudodamasi II priedo 2 priedėlyje nustatyta forma, išduoda pažymėjimą.
- c) Siekdama suteikti galimybę organizacijai įgyvendinti pakeitimus be išankstinio kompetentingos institucijos patvirtinimo pagal ATCO.OR.B.015 taisyklę ir ATCO.ARE.010 taisyklės c punktą, kompetentinga institucija patvirtina mokymo organizacijos pateiktą tvarką, kurioje apibrėžiama tokių pakeitimų aprėptis ir aprašoma, kaip tokie pakeitimai bus valdomi ir kaip apie juos bus pranešama.

ATCO.ARE.005. Mokymo kursų ir mokymo planų tvirtinimas

- a) Kompetentinga institucija tvirtina pagal ATCO.OR.D.001 taisyklėje nustatytus reikalavimus parengtus mokymo kursus ir mokymo planus.
- b) Pakeitus licenciją pagal ATCO.A.010 taisyklę, kompetentinga institucija ne vėliau kaip per šešias savaites nuo prašymo patvirtinti kursą pateikimo patvirtina arba atmeta pagal ATCO.B.020 taisyklės b ir c punktus parengtą padalinio patvirtinimo kursą ir užtikrina, kad būtų laikomasi nediskriminavimo ir proporcingumo principų.

ATCO.ARE.010. Mokymo organizacijose atliekami pakeitimai

- c) Gavusi prašymą dėl pakeitimo, kuriam pagal ATCO.OR.B.015 taisyklę reikia išankstinio patvirtinimo, kompetentinga institucija prieš suteikdama patvirtinimą tikrina mokymo organizacijos atitiktį III priede nustatytiems reikalavimams.

Kompetentinga institucija patvirtina sąlygas, kuriomis organizacija gali veikti, kol diegiamas pakeitimas, nebent kompetentinga institucija nustato, kad pakeitimo įgyvendinti negalima.

Įsitikinusi, kad mokymo organizacija atitinka taikytinus reikalavimus, kompetentinga institucija patvirtina pakeitimą.

- d) Jei organizacija įgyvendina pakeitimus, kuriems reikia išankstinio patvirtinimo, negavusi a punkte nustatyto kompetentingos institucijos patvirtinimo, tai kompetentinga institucija, nedarydama poveikio pagal ATCO.ARE.015 taisyklę taikomoms papildomoms vykdymo užtikrinimo priemonėms, skubiai imasi reikiamų veiksmų.
- e) Jei pakeitimams išankstinio patvirtinimo nereikia, kompetentinga institucija patvirtina mokymo organizacijos pagal ATCO.OR.B.015 taisyklę parengtą tvarką, kurioje apibrėžiama tokių pakeitimų aprėptis ir jų valdymo bei pranešimo mechanizmas. Vykdydama nuolatinės priežiūros procesą kompetentinga institucija vertina pranešime pateiktą informaciją, siekdama patikrinti, ar veiksmai, kurių imamasi, atitinka patvirtintas procedūras ir taikomus reikalavimus.

ATCO.ARE.015. Pažeidimai ir taisomieji veiksmai

- a) Kompetentinga institucija įdiegia sistemą, kuri padėtų jai nagrinėti pažeidimų svarbą saugos atžvilgiu.
- b) Nustačiusi bet kokią reikšmingą neatitiktį taikomiems Reglamento (EB) Nr. 216/2008 ir šio reglamento reikalavimams, mokymo organizacijos procedūroms ir vadovams, mokymo tipui (-ams) ir (arba) teikiamai (-oms) paslaugai (-oms) arba pažymėjimui (-ams), dėl kurios mažėja sauga arba jai kyla didelis pavojus ir (arba) labai prastėja rengiamas mokymas, kompetentinga institucija paskelbia, kad tai yra 1 lygio pažeidimas.

1 lygio pažeidimai yra, pavyzdžiui, šie:

- 1) kompetentingai institucijai įprastomis darbo valandomis ir pateikus du raštiškus prašymus nesuteikiama ATCO.OR.B.025 taisyklėje numatyta galimybė patekti į mokymo organizacijos patalpas;
- 2) mokymo organizacijos pažymėjimas gautas arba jo galiojimas išlaikytas pateikus suklaidotus įrodomuosius dokumentus;
- 3) įrodoma neteisėta veikla arba nesąžiningas mokymo organizacijos pažymėjimo naudojimas ir
- 4) nėra atsakingo vadovo.
- c) Nustačiusi bet kokią neatitiktį taikomiems Reglamento (EB) Nr. 216/2008 ir šio reglamento reikalavimams, mokymo organizacijos procedūroms ir vadovams, mokymo tipui (-ams) ir (arba) teikiamai (-oms) paslaugai (-oms) arba pažymėjimui (-ams), dėl kurios galėtų sumažėti sauga arba jai galėtų kilti pavojus ir (arba) galėtų suprastėti rengiamas mokymas, kompetentinga institucija paskelbia, kad tai yra 2 lygio pažeidimas.
- d) Kai pažeidimas nustatomas vykdant priežiūrą arba kitais būdais, kompetentinga institucija, nedarydama poveikio jokiems papildomiems Reglamente (EB) Nr. 216/2008 ir šiame reglamente reikalaujamiems veiksams, raštu praneša apie pažeidimą mokymo organizacijai ir paprašo imtis taisomųjų veiksmų nustatytai (-oms) neatitiktčiai (-tims) ištaisyti.

- 1) Nustačiusi 1 lygio pažeidimus, kompetentinga institucija nedelsdama imasi reikiamų veiksmų veiklai uždrausti arba apriboti ir, jei būtina, imasi veiksmų pažymėjimui panaikinti arba, atsižvelgiant į pažeidimo mastą, jį visą ar jo dalį apriboti arba sustabdyti jo viso ar jo dalies galiojimą tol, kol mokymo organizacija sėkmingai įgyvendins taisomuosius veiksmus.
- 2) Nustačiusi 2 lygio pažeidimus, kompetentinga institucija:
 - i) skiria mokymo organizacijai pažeidimo pobūdį atitinkantį taisomųjų veiksmų įgyvendinimo laikotarpį (jis nurodomas veiksmų plane) ir
 - ii) įvertina mokymo organizacijos pasiūlytus taisomuosius veiksmus bei įgyvendinimo planą ir pritaria jiems, jei atlikus vertinimą nustatoma, kad jų pakanka neatitikčiai (-tims) ištaisyti.
- 3) Jei mokymo organizacija nepateikia priimtino taisomųjų veiksmų plano arba nesiima taisomųjų veiksmų per kompetentingos institucijos priimtą arba pratęstą laikotarpį, pažeidimas perkvalifikuojamas į 1 lygio pažeidimą ir imamasi d punkto 1 papunktyje nurodytų veiksmų.
- e) Kompetentinga institucija registruoja visus pažeidimus, kuriuos yra konstatavusi, ir, jei būtina, vykdomo užtikrinimo priemonės, kurias yra taikiusi, taip pat visus taisomuosius veiksmus ir su pažeidimais susijusių veiksmų pabaigos datą.

F SKYRIUS

KONKRETŪS SU AVIACIJOS MEDICINOS PAŽYMĖJIMAIS SUSIJĘ REIKALAVIMAI

1 SKIRSNIS

Bendrieji reikalavimai

ATCO.AR.F.001. Aviacijos medicinos centrai ir aviacijos medicinos pažymėjimai

Nukrypdamą nuo A, B ir C skyrių, aviacijos medicinos centrų (AeMC) ir aviacijos medicinos pažymėjimų atžvilgiu kompetentinga institucija taiko šias Komisijos reglamento (ES) Nr. 1178/2011 (Orlaivių įgulos reglamento) ⁽¹⁾ VI priedo nuostatas, išskyrus visas nuorodas į bendrosios praktikos gydytojus (angl. *general medical practitioner* – GMP):

- ARA.GEN skyrių,
- ARA.AeMC skyrių,
- taisyklę ARA.MED.120. Sveikatos būklės vertintojai,
- taisyklę ARA.MED.125. Perdavimas licencijas išduodančiai institucijai,
- taisyklę ARA.MED.150. Įrašų saugojimas,
- taisyklę ARA.MED.200. AME pažymėjimo išdavimo, pratęsimo, atnaujinimo arba pakeitimo tvarka,
- taisyklę ARA.MED.245. Nuolatinė priežiūra,
- taisyklę ARA.MED.250. AME pažymėjimo apribojimas, jo galiojimo sustabdymas arba panaikinimas,
- taisyklę ARA.MED.255. Vykdomo užtikrinimo priemonės,
- taisyklę ARA.MED.315. Apžiūros ataskaitų peržiūra ir
- taisyklę ARA.MED.325. Antrinės peržiūros tvarka.

⁽¹⁾ 2011 m. lapkričio 3 d. Komisijos reglamentas (EB) Nr. 1178/2011, kuriuo pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 216/2008 nustatomi su civilinės aviacijos orlaivių įgula susiję techniniai reikalavimai ir administracinės procedūros (OL L 311, 2011 11 25, p. 1).

2 SKIRSNIS

Dokumentai**ATCO.AR.F.005. Sveikatos pažymėjimas**

Sveikatos pažymėjimas turi atitikti toliau nurodytas specifikacijas.

a) Turinys:

- 1) valstybė, kurioje išduota skrydžių vadovo licencija arba kurioje pateiktas prašymas ją išduoti (I);
- 2) sveikatos pažymėjimo klasė (II);
- 3) pažymėjimo numeris, prasidedantis skrydžių vadovo licenciją išdavusios valstybės arba valstybės, kurioje pateiktas prašymas išduoti licenciją, JT šalies kodu, po kurio nurodomas kodas, sudarytas iš arabiškųjų skaitmenų ir (arba) lotyniškųjų raidžių (III);
- 4) turėtojo vardas ir pavardė (IV);
- 5) turėtojo pilietybė (VI);
- 6) turėtojo gimimo data (XIV);
- 7) turėtojo parašas (VII);
- 8) apribojimas (-ai) (XIII);
- 9) 3 klasės sveikatos pažymėjimo galiojimo pabaigos data (IX);
- 10) egzamino data;
- 11) paskutinės elektrokardiogramos data;
- 12) paskutinės audiogramos data;
- 13) išdavimo data ir sveikatos pažymėjimą išdavusio AME ar sveikatos būklės vertintojo parašas (X);
- 14) antspaudas arba spaudas.

b) Medžiaga. Naudojamas toks popierius arba kita medžiaga, kuriuose neįmanoma nieko keisti ar trinti arba tokius pakeitimus lengva pastebėti. Kad informacija būtų įrašyta į formą arba iš jos ištrinta, turi būti gautas aiškus kompetentingos institucijos leidimas.

c) Kalba. Sveikatos pažymėjimai rengiami nacionaline (-ėmis) kalba (-omis) ir anglų kalba bei kitomis, kompetentingos institucijos manymu, reikalingomis kalbomis.

d) Visos datos sveikatos pažymėjime rašomos formatu „mmmm-mm-dd“.

ATCO.AR.F.010. AME pažymėjimas

Įsitikinusi, kad AME atitinka taikomus reikalavimus, kompetentinga institucija, naudodamasi II priedo 3 priedėlyje nustatyta forma, išduoda, pratęsia, atnaujina arba pakeičia AME pažymėjimą.

ATCO.AR.F.015. AeMC pažymėjimas

Įsitikinusi, kad AeMC atitinka taikomus reikalavimus, kompetentinga institucija, naudodamasi II priedo 4 priedėlyje nustatyta forma, išduoda arba pakeičia AeMC pažymėjimą.

ATCO.AR.F.020. Aviacijos medicinos formos

Kompetentinga institucija pateikia aviacijos medicinos gydytojams ir aviacijos medicinos centrams šias formas:

- a) sveikatos pažymėjimo prašymo formą ir
- b) 3 klasės prašymo teikėjų apžiūros ataskaitos formą.

*II priedo 1 priedėlis***Licencijos forma****SKRYDŽIŲ VADOVO LICENCIJA**

Pagal šį reglamentą išduota skrydžių vadovo licencija atitinka šias specifikacijas:

- a) Turinys. Punkto numeris visada spausdinamas kartu su punkto antrašte. I–XI punktai yra nekeičiamieji, o XII–XIV – keičiamieji, kuriuos galima pateikti atskiroje arba atskiriamoje pagrindinės formos dalyje, kaip nurodyta toliau. Bet kokia atskira arba atskiriama dalis turi būti aiškiai atpažįstama kaip licencijos dalis.

1. Nekeičiamieji punktai:

- I) licenciją išdavusi valstybė;
- II) licencijos pavadinimas;
- III) licencijos serijos numeris su licenciją išdavusios valstybės JT kodu, po kurio nurodoma „Skrydžių vadovo (mokinio) licencija“ ir kodas, kurį sudaro arabiškieji skaitmenys ir (arba) lotyniškosios raidės;
- IV) turėtojo vardas ir pavardė (lotyniškaisiais rašmenimis, net jei nacionalinės (-ių) kalbos (-ų) rašmenys yra ne lotyniškieji);
- IVa) gimimo data;
- V) turėtojo adresas, jei jo reikalauja kompetentinga institucija;
- VI) turėtojo pilietybė;
- VII) turėtojo parašas;
- VIII) kompetentinga institucija;
- IX) galiojimo sertifikavimas ir leidimas naudotis suteiktomis teisėmis, įskaitant pirmo jų suteikimo datas;
- X) licenciją išdavusio pareigūno parašas ir išdavimo data;
- XI) kompetentingos institucijos antspaudas arba spaudas.

2. Keičiamieji punktai:

- XII) kvalifikacijos ir patvirtinimai su galiojimo datomis;
- XIII) pastabos: kalbos mokėjimo patvirtinimai ir
- XIV) bet kokie kiti kompetentingos institucijos reikalaujami duomenys.

- b) Prie licencijos turi būti pridėtas galiojantis sveikatos pažymėjimas, išskyrus atvejus, kai naudojamas tik STDI teisėmis.
- c) Medžiaga. Siekiant užtikrinti, kad informacija nebūtų pakeista ar ištrinta arba kad tokius pakeitimus ar ištrynimą faktą būtų lengva nustatyti, naudojamas aukščiausios kokybės popierius ir (arba) kita tinkama medžiaga, įskaitant plastines korteles. Kad informacija būtų įrašyta į formą arba iš jos ištrinta, turi būti gautas aiškus kompetentingos institucijos leidimas.
- d) Kalba. Licencijos parengiamos anglų kalba ir, jei to reikalauja valstybės narės, nacionaline (-ėmis) kalba (-omis) bei kitomis kalbomis, jei tai būtina.

Kompetentingos institucijos pavadinimas ir logotipas (Anglų kalba ir bet kokia (-ios) kita (-os) kalba (-os), kurią (-ias) nustato kompetentinga institucija) EUROPEAN UNION (Tik anglų kalba) (STUDENT) AIR TRAFFIC CONTROLLER LICENCE / SKRYDŽIŲ VADOVO (MOKINIO) LICENCIJA Anglų ir bet kuri (-ios) kita (-os) kalba (-os), kurią (-ias) nustato kompetentinga institucija] Issued in accordance with Commission Regulation (EU) 2015/340 This licence complies with the ICAO Standards Išduota pagal Komisijos reglamentą (ES) 2015/340 Ši licencija atitinka ICAO standartus [Anglų ir bet kuri (-ios) kita (-os) kalba (-os), kurią (-ias) nustato kompetentinga institucija] EASA 152 forma, 1 leidimas	Reikalavimai ⁽¹⁾ ES nepriklausančios valstybės atveju žodžiai „European Union“ išbraukiami. Kiekvienas puslapis yra vienos aštuntosios A4 formato puslapio dalies dydžio.
--	---

⁽¹⁾ Reikalavimai:

puslapiai, kuriuose minimi skrydžių vadovo (mokinio) licencijos pildymo nurodymai, turėtų būti naudojami kompetentingos institucijos arba vertintojo, kuris turi specialų įgaliojimą pratęsti ar atnaujinti padalinio patvirtinimus. Informaciją apie pirmą kartą išduodamas kvalifikacijas, kvalifikacijų patvirtinimus, kalbos mokėjimo patvirtinimus, instruktoriaus ir vertintojo patvirtinimą visuomet įrašo kompetentinga institucija. Informaciją apie padalinio patvirtinimų pratęsimą ar atnaujinimą įrašo kompetentinga institucija arba įgaliotieji vertintojai.

I	Licenciją išduodanti valstybė	Reikalavimai:
II	Licencijos pavadinimas	
III	Licencijos serijos numeris	Licencijos serijos numeris visuomet prasideda licenciją išdavusios valstybės JT šalies kodu, po kurio įrašoma „Skrydžių vadovo (mokinio) licencija“.
IV	Turėtojo vardas ir pavardė	
IVa	Gimimo data	Turi būti naudojamas standartinis datos formatas, t. y. metai-mėnuo-diena (pvz., 2010-01-31)
XIV	Gimimo vieta	
V	Turėtojo adresas, jei to pageidauja kompetentinga institucija Gatvė, miestas, regionas, pašto kodas	
VI	Turėtojo pilietybė	Nurodoma naudojant valstybės JT šalies kodą
VII	Turėtojo parašas	
VIII	Kompetentinga institucija	
X	Licenciją išdavusio pareigūno parašas ir išdavimo data	
XI	Kompetentingos institucijos antspaudas arba spaudas	

IX

Teisių galiojimo laikotarpis

Turėtojas turi teisę naudotis toliau nurodyta (-omis) kvalifikacija (-omis) ir kvalifikacijos patvirtinimu (-ais) suteikiamomis teisėmis, jei jie patvirtinti:

<i>Kvalifikacija (-os)</i>	<i>Pirmojo išdavimo data</i>

<i>Kvalifikacijos patvirtinimas (-ai)</i>	<i>Pirmojo išdavimo data</i>

Reikalavimai:

Anglų ir bet kokia (-ios) kita (-os) kalba (-os), kurią (-ias) nustato kompetentinga institucija.

Kvalifikacijos ir (arba) kvalifikacijos patvirtinimo pirmojo išdavimo data yra su ta kvalifikacija ir (arba) kvalifikacijos patvirtinimu susijusio mokymo sėkmingo užbaigimo data.

XIII	Pastabos Kalbos mokējimo patvirtinimas (-ai): [kalba (-os) / mokējimo lygis / galiojimo pabeigšanas data]	Nurodomas kalbos mokējimo patvirtinimas (-ai), lygis ir galiojimo pabeigšanas data. Čia nurodoma visa papildoma su licenciijas izdevumu saistīta informācija.
------	---	---

Santrumpos

Skrydžių vadovo kvalifikacijos		Reikalavimai: NETAIKOMA
ADV	Aerodrome Control Visual (aerodromo vizualiojo skrydžių valdymo)	
ADI	Aerodrome Control Instrument (aerodromo skrydžių valdymo pagal prietaisus)	
APP	Approach Control Procedural (prieigos procedūrinio skrydžių valdymo)	
APS	Approach Control Surveillance (prieigos stebimojo skrydžių valdymo)	
ACP	Area Control Procedural (rajono procedūrinio skrydžių valdymo)	
ACS	Area Control Surveillance (rajono stebimojo skrydžių valdymo)	
Kvalifikacijų patvirtinimai		
AIR	Air Control (skrydžių valdymo)	
GMC	Ground Movement Control (antžeminio eismo valdymo)	
TWR	Tower Control (skrydžių valdymo bokšto)	
GMS	Ground Movement Surveillance (antžeminio eismo apžvalgos)	
RAD	Aerodrome Radar Control (aerodromo radiolokacinio valdymo)	
PAR	Precision Approach Radar (tikslaus artėjimo radiolokacinio valdymo)	
SRA	Surveillance Radar Approach (prieigos apžvalgos radiolokacinio valdymo)	
TCL	Terminal Control (aerodromo rajono skrydžių valdymo)	
OCN	Oceanic Control (jūrinio skrydžių valdymo)	
Licencijos patvirtinimai		
OJTI	On-the-job training instructor (mokymo darbo vietoje instruktorius)	
STDI	Synthetic training device instructor (kompleksinių treniruoklių instruktorius)	
Assessor	Assessor (vertintojas)	

*II priedo 2 priedėlis***SKRYDŽIŲ VADOVŲ MOKYMO ORGANIZACIJŲ (ATCO TO) PAŽYMĖJIMAS****Europos Sąjunga ⁽¹⁾****Kompetentinga institucija****SKRYDŽIŲ VADOVŲ MOKYMO ORGANIZACIJŲ PAŽYMĖJIMAS****[PAŽYMĖJIMO NUMERIS / IDENTIFIKACINIS KODAS]**

Remdamasi Komisijos reglamentu (ES) 2015/340, toliau nurodytomis sąlygomis [kompetentinga institucija] pažymi, kad

[MOKYMO ORGANIZACIJOS PAVADINIMAS]

[MOKYMO ORGANIZACIJOS ADRESAS]

yra pagal ATCO.OR dalį sertifikuota mokymo organizacija, turinti teisę pagal ATCO dalį rengti mokymą, nurodytą priede „Mokymo patvirtinimas“.

Patvirtinimo sąlygos ir teisės

Šiuo pažymėjimu suteikiamos teisės ir jo taikymo sritis apima tik mokymo kursų, nurodytų priede „Mokymo patvirtinimas“, rengimą.

Šis pažymėjimas galioja sertifikuotos organizacijos atitikties ATCO.OR daliai, ATCO daliai ir kitiems taikytiniams reglamentams laikotarpi.

Jei laikomasi minėtųjų patvirtinimo sąlygų ir teisių, šis pažymėjimas galioja tol, kol jo atsisakoma, jis pakeičiamas kitu, yra apribojamas, jo galiojimas sustabdomas, arba jis panaikinamas.

Išdavimo data

Parašas

[Kompetentinga institucija]

⁽¹⁾ ES nepriklausančios valstybės atveju žodžiai „Europos Sąjunga“ išbraukiami.

**SKRYDŽIŲ VADOVŲ MOKYMO ORGANIZACIJOS PAŽYMĖJIMAS
MOKYMO PATVIRTINIMAS**

Priedas prie ATCO TO pažymėjimo Nr.

[PAŽYMĖJIMO NUMERIS / IDENTIFIKACINIS KODAS]

[MOKYMO ORGANIZACIJOS PAVADINIMAS]

įgijo teises rengti toliau nurodytą mokymą pagal ATCO dalį:

MOKYMO TIPAS (-AI)			
Mokymo tipas	Kursas	Kvalifikacijų patvirtinimai ⁽²⁾	Pastabos ⁽³⁾
☐ ATCO pradinis mokymas	☐ Pagrindinis mokymas	netaikoma	
	☐ Kvalifikacinis mokymas ⁽⁴⁾		
☐ ATCO padalinio mokymas	 ⁽⁵⁾		
☐ ATCO tęstinis mokymas	☐ ATCO žinių atnaujinimo mokymas	netaikoma	
	☐ ATCO prisitaikymo mokymas ⁽⁶⁾	netaikoma	
☐ Praktikos instruktorių mokymas	netaikoma	netaikoma	
		netaikoma	
☐ Vertintojų mokymas	netaikoma	netaikoma	
		netaikoma	

Šis mokymo kurso patvirtinimas galioja tol, kol

- ATCO TO pažymėjimo atsisakoma, jis pakeičiamas kitu, yra apribojamas, jo galiojimas sustabdomas, arba jis panaikinamas, ir
- jei visi veiksmai atliekami laikantis ATCO.OR dalies, ATCO dalies, kitų taikytinų reglamentų ir, kai būtina, ATCO.OR dalyje reikalaujamuose organizacijos dokumentuose nurodytos tvarkos.

Išdavimo data

Parašas [Kompetentinga institucija]

Valstybės narės / EASA vardu

⁽²⁾ Jei reikia, kompetentinga institucija pagal ATCO.B.015 taisyklę nurodo kvalifikacijos patvirtinimus, kuriems gauti rengiamas mokymas.

⁽³⁾ Kai būtina.

⁽⁴⁾ Kompetentinga institucija pagal ATCO.B.010 taisyklę nurodo kvalifikacijas, kurioms įgyti rengiamas mokymas.

⁽⁵⁾ Kompetentinga institucija nurodo padalinio patvirtinimą (-us), kuriam (-iems) gauti rengiamas mokymas.

⁽⁶⁾ Ne bendrasis mokymas; rengiamas *ad hoc* pagrindu po to, kai gautas specialus kompetentingos institucijos patvirtinimas.

II priedo 3 priedėlis

AVIACIJOS MEDICINOS GYDYTOJŲ (AME) ⁽¹⁾ PAŽYMĖJIMASEuropos Sąjunga ⁽²⁾

Kompetentinga institucija

AVIACIJOS MEDICINOS GYDYTOJO PAŽYMĖJIMAS

PAŽYMĖJIMAS [NUMERIS /IDENTIFIKACINIS KODAS]

Remdamasi Komisijos reglamentu (ES) 2015/340, toliau nurodytomis sąlygomis
[kompetentinga institucija] pažymi, kad

[AVIACIJOS MEDICINOS GYDYTOJO VARDAS IR PAVARDĖ]

[AVIACIJOS MEDICINOS GYDYTOJO ADRESAS]

yra aviacijos medicinos gydytojas.

SĄLYGOS

1. Šis pažymėjimas apima tik šio AME pažymėjimo priede nurodytas teises.
2. Šio pažymėjimo turėtojas turi laikytis MED dalyje arba ATCO.MED dalyje ar, jei reikia, abiejose dalyse nurodytų įgyvendinimo taisyklių ir procedūrų.
3. Šis pažymėjimas galioja trejus metus iki [zzzz-yy-xx ⁽³⁾] jei laikomasi MED dalyje arba ATCO.MED dalyje ar, jei reikia, abiejose dalyse nurodytų reikalavimų ir jei jo nebuvo atsisakyta, jis nebuvo pakeistas kitu, jo galiojimas nebuvo sustabdytas, arba jis nebuvo panaikintas.

.....
Išdavimo data.....
Parašas [Kompetentinga institucija]⁽¹⁾ EASA 148 forma, 1 leidimas.⁽²⁾ ES nepriklausančios valstybės atveju žodžiai „Europos Sąjunga“ išbraukiami.⁽³⁾ Galiojimo pabaigos data: metai-mėnuo-diena.

AVIACIJOS MEDICINOS GYDYTOJŲ (AME) PAŽYMĖJIMAS

Priedas prie AME pažymėjimo Nr.

TEISĖS IR APIMTIS

[Aviacijos medicinos gydytojo vardas, pavardė ir akademinis laipsnis] įgijo teisę (-es) atlikti sveikatos pažymėjimams išduoti reikalingas aviacijos medicinos apžiūras ir vertinimus, kaip nurodyta toliau lentelėje, ir išduoti šiuos sveikatos pažymėjimus:

LAPL	[taip / data]
2 klasė	[taip / data]
1 klasė – pratęsimas / atnaujinimas	[taip / data]
3 klasė – pratęsimas / atnaujinimas	[taip / data]

.....

Išdavimo data

.....

Parašas [Kompetentinga institucija]

*II priedo 4 priedėlis***AVIACIJOS MEDICINOS CENTRŲ (AeMC) ⁽¹⁾ PAŽYMĖJIMAS****Europos Sąjunga ⁽²⁾****Kompetentinga institucija****AVIACIJOS MEDICINOS CENTRO PAŽYMĖJIMAS****IDENTIFIKACINIS KODAS**

Remdamasi Komisijos reglamentu (ES) 2015/340, toliau nurodytomis sąlygomis
[kompetentinga institucija] pažymi, kad

[ORGANIZACIJOS PAVADINIMAS]

[ORGANIZACIJOS ADRESAS]

yra pagal ORA dalį sertifikuotas aviacijos medicinos centras, turintis pridėtose patvirtinimo sąlygose nurodytas teises ir vykdamas
tose sąlygose nurodytos srities veiklą.

SĄLYGOS

1. Šis pažymėjimas taikomas tik patvirtintos mokymo organizacijos vadovo patvirtinimo skyriuje nurodytoje srityje.
2. Naudojantis šiuo pažymėjimu būtina laikytis ORA dalyje reikalaujamuose organizacijos dokumentuose nurodytos tvarkos.
3. Šis pažymėjimas galioja, jei laikomasi ORA dalies reikalavimų ir jei jo nebuvo atsisakyta, jis nebuvo pakeistas kitu, jo galiojimas nebuvo sustabdytas, arba jis nebuvo panaikintas.

.....

Išdavimo data

.....

Parašas [Kompetentinga institucija]

⁽¹⁾ EASA 146 forma, 1 leidimas.

⁽²⁾ ES nepriklausančios valstybės atveju žodžiai „Europos Sąjunga“ išbraukiami.

III PRIEDAS

ATCO.OR DALIS.

SKRYDŽIŲ VADOVŲ MOKYMO ORGANIZACIJOMS IR AVIACIJOS MEDICINOS CENTRAMS TAIKOMI REIKALAVIMAI

A SKYRIUS

BENDRIEJI REIKALAVIMAI

ATCO.OR.A.001. Taikymo sritis

Šiame priede pateikiamoje šioje dalyje nustatomi reikalavimai, taikomi skrydžių vadovų mokymo organizacijoms ir aviacijos medicinos centrams, kad jie galėtų gauti ir išlaikyti pažymėjimą pagal Reglamentą (EB) Nr. 216/2008 ir šį reglamentą.

B SKYRIUS

SKRYDŽIŲ VADOVŲ MOKYMO ORGANIZACIJOMS TAIKOMI REIKALAVIMAI

ATCO.OR.B.001. Prašymas išduoti mokymo organizacijos pažymėjimą

- a) Prašymas išduoti mokymo organizacijos pažymėjimą pateikiamas kompetentingai institucijai laiku, kad kompetentinga institucija galėtų prašymą įvertinti. Prašymas pateikiamas šios institucijos nustatyta tvarka.
- b) Prašymo išduoti pirminį pažymėjimą teikėjai kompetentingai institucijai pateikia įrodymų, kaip jie vykdytų Reglamento (EB) Nr. 216/2008 ir šio reglamento reikalavimus.
- c) Prašyme išduoti mokymo organizacijos pažymėjimą pateikiama ši informacija:
 - 1) prašymo teikėjo pavadinimas ir adresas;
 - 2) veiklos vietos (-ų) adresas (-ai) (įskaitant, jei reikia, ATC tarnybų sąrašą), jei jis (jie) skiriasi nuo a punkte nurodyto prašymo teikėjo adreso;
 - 3) šių asmenų vardai, pavardės ir kontaktinė informacija:
 - i) atsakingo vadovo;
 - ii) mokymo organizacijos vadovo, jei jo pareigas eina ne i papunktyje nurodytas asmuo;
 - iii) asmens (-ų), kurį (-iuos) mokymo organizacija yra paskyrusi kaip pagrindinį (-ius) ryšių su kompetentinga institucija asmenį (-is);
 - 4) numatoma veiklos arba pakeitimo pradžios data;
 - 5) ketinamo rengti mokymo tipų sąrašas ir bent vienas ketinamas rengti kiekvieno tipo mokymo kursas;
 - 6) atitikties taikomiems reikalavimams deklaraciją pasirašo atsakingas vadovas; joje patvirtinama, kad mokymo organizacija visada laikysis tų reikalavimų;
 - 7) valdymo sistemos procesai ir
 - 8) prašymo data.

ATCO.OR.B.005. Atitikties užtikrinimo priemonės

- a) Kad užtikrintų atitiktį Reglamentui (EB) Nr. 216/2008 ir jo įgyvendinimo taisyklėms, organizacija gali taikyti agentūros priimtoms AMC alternatyvias atitikties užtikrinimo priemones.
- b) Jei organizacija nori taikyti alternatyvias atitikties užtikrinimo priemones, prieš jas įgyvendindama ji kompetentingai institucijai pateikia išsamų alternatyvių atitikties užtikrinimo priemonių aprašą. Į aprašą įtraukiami visi galintys būti svarbūs vadovų arba procedūrų patikslinimai ir vertinimas, kuriuo įrodoma atitiktis Reglamentui (EB) Nr. 216/2008 ir jo įgyvendinimo taisyklėms.
- c) Organizacija gali įgyvendinti šias alternatyvias atitikties užtikrinimo priemones tik jei prieš tai jas patvirtino kompetentinga institucija ir tik gavusi ATCO.AR.A.015 taisyklės d punkte nurodytą pranešimą.

ATCO.OR.B.010. Patvirtinimo sąlygos ir mokymo organizacijos pažymėjimu suteikiamos teisės

- a) Mokymo organizacijos turi laikytis prie organizacijos pažymėjimo pridėto patvirtinimo sąlygose apibrėžtos taikymo sritys ir teisių.
- b) Siekiant užtikrinti, kad būtų įvykdyti taikytini I priedo D skyriaus (ATCO dalies) reikalavimai, teisė rengti padalinio ir tęstinį mokymą suteikiama tik mokymo organizacijoms, kurios:
 - 1) turi skrydžių valdymo paslaugos teikimo pažymėjimą arba
 - 2) yra sudariusios konkretų susitarimą su ATC teikėju.

ATCO.OR.B.015. Mokymo organizacijoje atliekami pakeitimai

- a) Organizacijos pakeitimams, turintiems įtakos mokymo organizacijos pažymėjimui, patvirtinimo sąlygoms arba kuriam nors susijusiam mokymo organizacijos valdymo sistemos elementui, reikia išankstinio kompetentingos institucijos patvirtinimo.
- b) Mokymo organizacijos sutaria su savo kompetentinga institucija dėl a punkte nurodytų pakeitimų, kuriems reikia išankstinio patvirtinimo.
- c) Dėl bet kokio pakeitimo, kuriam pagal a ir b punktus reikia išankstinio patvirtinimo, mokymo organizacija turi pateikti prašymą ir gauti kompetentingos institucijos išduotą patvirtinimą. Prašymas pateikiamas prieš įgyvendinant tokį pakeitimą, kad kompetentinga institucija galėtų nustatyti, ar tebesilaikoma šio reglamento, ir, jei reikia, iš dalies pakeisti mokymo organizacijos pažymėjimą ir atitinkamas prie jo pridėto patvirtinimo sąlygas.

Mokymo organizacija kompetentingai institucijai pateikia visus reikalingus dokumentus.

Pakeitimas įgyvendinamas tik gavus oficialų kompetentingos institucijos patvirtinimą pagal ATCO.ARE.010 taisyklę.

Įgyvendindamos tokius pakeitimus mokymo organizacijos laikosi kompetentingos institucijos nurodytų taikytinų sąlygų.

- d) Apie a punkte nurodytus elementų pakeitimus dėl nenumatytų aplinkybių nedelsiant pranešama kompetentingai institucijai siekiant gauti reikiamą patvirtinimą.
- e) Visi pakeitimai, kuriems nereikia išankstinio patvirtinimo, tvarkomi ir apie juos pranešama kompetentingai institucijai, kaip nustatyta kompetentingos institucijos pagal ATCO.ARE.010 taisyklę patvirtintoje procedūroje.
- f) Nustojusios vykdyti veiklą, mokymo organizacijos apie tai praneša kompetentingai institucijai.

ATCO.OR.B.020. Nepertraukiamasis galiojimas

- a) Mokymo organizacijos pažymėjimas galioja, jei jo neatsisakyta arba jis nebuvo panaikintas ir jei mokymo organizacija tebeatitinka Reglamento (EB) Nr. 216/2008 ir šio reglamento reikalavimus, atsižvelgiant į ATCO.OR.B.030 taisyklėje nurodytas su pažeidimais susijusių veiksmų įgyvendinimo nuostatas.
- b) Jei pažymėjimas panaikinamas arba nutraukiama visa veikla, pažymėjimas nedelsiant grąžinamas kompetentingai institucijai.

ATCO.OR.B.025. Patekimas į mokymo organizacijos patalpas ir galimybė susipažinti su duomenimis

Mokymo organizacijos ir prašymų išduoti mokymo pažymėjimus teikėjai leidžia kompetentingos institucijos įgaliotiems arba jos vardu veikiantiems asmenims patekti į atitinkamas patalpas, kad jie galėtų ištirti reikiamus įrašus, duomenis, procedūras ir kitą medžiagą, susijusią su kompetentingos institucijos užduočių vykdymu.

ATCO.OR.B.030. Pažeidimai

Gavusi pranešimą apie pažeidimus, kuriuos kompetentinga institucija paskelbė pagal ATCO.ARE.015 taisyklę, mokymo organizacija:

- a) nustato pagrindinę pažeidimo priežastį,
- b) parengia taisomųjų veiksmų planą ir
- c) kompetentingai institucijai priimtinu būdu įrodo, kad taisomieji veiksmai įgyvendinti per ATCO.ARE.015 taisyklėje nustatytą su ta institucija sutartą laikotarpį.

ATCO.OR.B.035. Neatidėliotinas reagavimas į saugos problemą

Mokymo organizacija įgyvendina visas saugos priemones, kurių imtis kompetentinga institucija pagal ATCO.AR.C.001 taisyklės a punkto 3 papunktį įpareigojo dėl mokymo organizacijos veiklos.

ATCO.OR.B.040. Įvykių pranešimai

- a) Mokymą darbo vietoje rengiančios mokymo organizacijos kompetentingai institucijai ir bet kuriai kitai organizacijai, kurią informuoti reikalauja vežėjo valstybė, pateikia pranešimą apie su jos mokymo veikla susijusią avariją, pavojingą incidentą ar įvykį, kaip apibrėžta Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) Nr. 996/2010 ⁽¹⁾ ir Reglamente (ES) Nr. 376/2014.
- b) Pranešimai pateikiami kuo greičiau, tačiau bet kuriuo atveju per 72 val. nuo to laiko, kai mokymo organizacija nustato aplinkybes, su kuriomis susijęs šis pranešimas, nebent tai neįmanoma dėl išskirtinių aplinkybių.
- c) Jei būtina, mokymo organizacijos parengia tolesnių veiksmų ataskaitą, kurioje pateikia informaciją apie veiksmus, kurių ketina imtis siekdamos išvengti panašių įvykių ateityje (tokią informaciją jos pateikia iš karto po to, kai nustato tokius veiksmus).
- d) Nepažeidžiant Reglamento (ES) Nr. 996/2010 ir Reglamento (ES) Nr. 376/2014, a, b ir c punktuose nurodyti pranešimai pateikiami kompetentingos institucijos nustatyta forma ir būdu; juose pateikiama visa susijusi informacija apie mokymo organizacijai žinomas aplinkybes.

C SKYRIUS**SKRYDŽIŲ VADOVŲ MOKYMO ORGANIZACIJŲ VALDYMAS****ATCO.OR.C.001. Mokymo organizacijų valdymo sistema**

Mokymo organizacijos sukuria, įdiegia ir taiko valdymo sistemą, apimančią:

- a) aiškiai apibrėžtą atsakomybę ir atskaitomybę visoje organizacijoje, įskaitant tiesioginę su sauga susijusią atsakingo vadovo atskaitomybę;
- b) bendrųjų organizacijos saugos principų, vadinamosios saugos politikos, aprašą;
- c) su mokymo organizacijos veikla susijusių aviacijos saugos pavojų nustatymą, jų vertinimą ir susijusios rizikos valdymą, įskaitant šios rizikos mažinimo veiksmus ir jų veiksmingumo tikrinimą;
- d) darbuotojų mokymo ir kompetencijos, kurie reikalingi jiems pavestoms užduotims atlikti, užtikrinimą;
- e) pagrindinių visos valdymo sistemos procesų dokumentavimą, įskaitant darbuotojų informavimo apie jų pareigas procesą ir dalinio šių dokumentų keitimo tvarką;
- f) organizacijos atitikties susijusiems reikalavimams stebėsenos funkciją; atitikties stebėseną apima grįžtamosios informacijos apie pažeidimus teikimo atsakingam vadovui sistemą, kuria užtikrinamas veiksmingas reikiamų taisomųjų veiksmų įgyvendinimas;
- g) valdymo sistema turi būti proporcinga organizacijos dydžiui ir jos veiklai, atsižvelgiant į šiai veiklai būdingus pavojus ir susijusią riziką.

ATCO.OR.C.005. Pagal rangos sutartis atliekama veikla

- a) Mokymo organizacijos užtikrina, kad, sudarant sutartį dėl bet kurių jų veiklos dalių arba perkant šias veiklos dalis, veikla arba jos dalys, dėl kurių sudaroma sutartis arba kuri perkama, atitiktų taikomus reikalavimus.
- b) Kai mokymo organizacija pagal rangos sutartį bet kurią savo veiklos dalį paveda atlikti organizacijai, kuri nėra sertifikuota pagal šį reglamentą vykdyti tokios veiklos, rangos paslaugas teikianti organizacija veikia pagal užsakiusios organizacijos išduotame pažymėjime nurodytas patvirtinimo sąlygas. Rangos paslaugas užsakiusi mokymo organizacija užtikrina, kad kompetentingai institucijai būtų suteikta prieiga prie rangos paslaugas teikiančios organizacijos, siekiant nustatyti, ar tebesilaikoma taikomų reikalavimų.

⁽¹⁾ 2010 m. spalio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 996/2010 dėl civilinės aviacijos avarijų ir incidentų tyrimo ir prevencijos, kuriuo panaikinama Direktyva 94/56/ES (OL L 295, 2010 11 12, p. 35).

ATCO.OR.C.010. Reikalavimai darbuotojams

- a) Mokymo organizacijos paskiria atsakingą vadovą.
- b) Mokymo organizacija paskiria vieną arba kelis už mokymą atsakingus asmenis. Šis (-ie) asmuo (-enys) galutinai atsiskaito atsakingam vadovui.
- c) Mokymo organizacija turi turėti pakankamai darbuotojų, turinčių kvalifikaciją, reikiamą suplanuotai veiklai ir užduotims pagal taikomus reikalavimus vykdyti.
- d) Mokymo organizacijos saugo įrašus apie teorijos instruktorius, kuriuose pateikiama informacija apie atitinkamą jų profesinę kvalifikaciją, reikiamas žinias bei patirtį ir jų įrodymai, mokymo metodų vertinimą ir dalykus, kurių mokyti jie turi teisę.
- e) Mokymo organizacijos nustato teorijos instruktorių kompetencijos išlaikymo tvarką.
- f) Mokymo organizacijos užtikrina, kad praktikos instruktoriai ir vertintojai sėkmingai baigtų atnaujinimo kursą, kad būtų galima pratęsti atitinkamą patvirtinimą.
- g) Mokymo organizacijos saugo įrašus apie asmenis, turinčius kvalifikaciją vertinti praktikos instruktorių kompetenciją ir vertintojų kompetenciją pagal ATCO.C.045 taisyklę, taip pat apie atitinkamus jų patvirtinimus.

ATCO.OR.C.015. Priemonės ir įranga

- a) Mokymo organizacijos turi turėti įrangą, kurios reikia visoms suplanuotoms užduotims ir veiklai vykdyti bei valdyti pagal šį reglamentą.
- b) Mokymo organizacija užtikrina, kad kompleksiniai treniruokliai atitiktų su konkrečia užduotimi susijusias taikomas specifikacijas ir reikalavimus.
- c) Mokymo darbo vietoje metu mokymo organizacija užtikrina, kad instruktorius turėtų tą pačią informaciją, kaip ir asmuo, dalyvaujantis mokyme darbo vietoje, ir priemonės nedelsiant imtis reikiamų veiksmų.

ATCO.OR.C.020. Įrašų saugojimas

- a) Mokymo organizacijos saugo išsamius įrašus apie mokyme dalyvaujančius arba dalyvavusius asmenis, kuriais galima įrodyti, kad įvykdyti visi mokymo kursų reikalavimai.
- b) Mokymo organizacijos sukuria ir prižiūri sistemą, kurią taikant, jei reikia, būtų galima saugoti įrašus apie instruktorių ir vertintojų profesinę kvalifikaciją ir mokymo metodų vertinimus, taip pat dalykus, kurių mokyti jie turi teisę.
- c) a ir b punktuose reikalaujami įrašai laikantis galiojančių nacionalinių duomenų apsaugos įstatymų saugomi ne trumpiau kaip penkerius metus:
 - 1) nuo tos dienos, kurią mokyme dalyvaujantis asmuo baigė kursą, ir
 - 2) jei taikoma, nuo tos dienos, kurią instruktorius arba vertintojas nustoja vykdyti tam tikrą funkciją mokymo organizacijoje.
- d) Archyvavimo procesas, įskaitant įrašų formą, apibrėžiami mokymo organizacijos valdymo sistema.
- e) Įrašai turi būti laikomi saugiai.

ATCO.OR.C.025. Finansavimas ir draudimas

Mokymo organizacijos įrodo, kad turi pakankamai lėšų mokymui pagal šį reglamentą vykdyti, kad veiklai taikoma pakankama draudimo apsauga, atitinkanti vykdomo mokymo pobūdį, ir kad visą veiklą galima vykdyti pagal šį reglamentą.

D SKYRIUS

MOKYMO KURSAMS IR MOKYMO PLANAMS TAIKOMI REIKALAVIMAI**ATCO.OR.D.001. Mokymo kursams ir mokymo planams taikomi reikalavimai**

Mokymo organizacijos parengia:

- a) mokymo planus ir mokymo kursus, susijusius su mokymo, rengiamo pagal I priedo (ATCO dalies) D skyriuje nustatytus reikalavimus, tipu (-ais);
- b) kvalifikacijų patvirtinimų dalykus, dalykų tikslus, temas ir potemes pagal I priede (ATCO dalyje) išdėstytus reikalavimus;
- c) vertinimų pagal ATCO.D.090 taisyklės a punkto 3 papunktį ir ATCO.D.095 taisyklės a punkto 3 papunktį metodus.

ATCO.OR.D.005. Egzaminų ir vertinimų rezultatai bei pažymėjimai

- a) Mokymo organizacija prašymo teikėjui pateikia jo egzaminų ir vertinimų rezultatus ir prašymo teikėjo prašymu išduoda pažymėjimą, kuriame nurodyti jo egzaminų ir vertinimų rezultatai.
- b) Sėkmingai baigus pradinį mokymą arba kvalifikacinį mokymą, skirtą papildomai kvalifikacijai gauti, mokymo organizacija išduoda pažymėjimą.
- c) Pagrindinio mokymo baigimo pažymėjimas išduodamas tik prašymo teikėjo prašymu, jei išmokti visi I priedo 2 priedėlyje nurodyti dalykai, temos ir potemės, o prašymo teikėjas sėkmingai išlaikė susijusius egzaminus ir vertinimus.

E SKYRIUS

AVIACIJOS MEDICINOS CENTRAMS TAIKOMI REIKALAVIMAI**ATCO.ORE.001. Aviacijos medicinos centrai**

Aviacijos medicinos centrai (AeMC) taiko Komisijos reglamento (ES) Nr. 290/2012 ⁽¹⁾ VII priedo ORA.GEN ir ORA.AeMC skyrių nuostatas; šiose nuostatose:

- a) visos nuorodos į 1 klasę turi būti pakeičiamos nuorodomis į 3 klasę ir
- b) visos nuorodos į MED dalį turi būti pakeičiamos nuorodomis į ATCO.MED dalį.

⁽¹⁾ 2012 m. kovo 30 d. Komisijos reglamentas (ES) Nr. 290/2012, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 1178/2011, kuriuo pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 216/2008 nustatomi su civilinės aviacijos orlaivių įgula susiję techniniai reikalavimai ir administracinės procedūros (OL L 100, 2012 4 5, p. 1).

IV PRIEDAS

ATCO.MED DALIS

SKRYDŽIŲ VADOVAMS TAIKOMI MEDICININIAI REIKALAVIMAI

A SKYRIUS

BENDRIEJI REIKALAVIMAI

1 SKIRSNIS

*Bendrosios nuostatos***ATCO.MED.A.001. Kompetentinga institucija**

Taikant šią dalį kompetentinga institucija:

- a) aviacijos medicinos centrų (AeMC) atveju:
 - 1) valstybės narės, kurioje yra pagrindinė AeMC veiklos vieta, paskirta institucija;
 - 2) jei AeMC yra trečiojoje šalyje – agentūra;
- b) aviacijos medicinos gydytojų (AME) atveju:
 - 1) valstybės narės, kurioje yra pagrindinė AME veiklos vieta, paskirta institucija;
 - 2) jei pagrindinė AME veiklos vieta yra trečiojoje šalyje, – valstybės narės, į kurią AME kreipiasi dėl AME pažymėjimo išdavimo, paskirta institucija.

ATCO.MED.A.005. Taikymo sritis

Šioje priedo dalyje nustatomi reikalavimai, susiję su

- a) sveikatos pažymėjimo, kuris būtinas norint naudotis skrydžių vadovo arba skrydžių vadovo mokinio, išskyrus kompleksinių treniruoklių instruktorių, licencija suteikiamomis teisėmis, išdavimu, galiojimu, pratęsimu ir atnaujinimu; ir
- b) AME sertifikavimu, kad jie galėtų išduoti 3 klasės sveikatos pažymėjimus.

ATCO.MED.A.010. Apibrėžtys

Toliau pateikiamos šioje dalyje vartojamų terminų apibrėžtys:

- a) akredituota medicininė išvada – išvada, kurią, remdamiesi objektyviais ir nediskriminaciniais kriterijais, padaro vienas arba keli licencijas išduodančiai institucijai priimtini medicinos ekspertai, kurie prireikus atitinkamais atvejais konsultuojasi su veiklos arba kitais ekspertais, įskaitant veiklos rizikos vertinimą;
- b) aviacijos medicinos vertinimas – išvada apie prašymo teikėjo sveikatos būklės tinkamumą, grindžiama prašymo teikėjo sveikatos istorijos vertinimu ir aviacijos medicinos apžiūromis, kaip reikalaujama pagal šios dalies nuostatas, o prireikus – papildomomis apžiūromis ir medicininiais tyrimais;
- c) aviacijos medicinos apžiūra – tikrinimas, palpacija, perkusija, auskultacija ar kiti tyrimo metodai, ypač skirti nustatyti, ar sveikatos būklė yra tinkama naudotis licencija suteiktomis teisėmis;
- d) akių specialistas – oftalmologas arba akių priežiūros specialistas, turintis optometrininko kvalifikaciją ir parengtas atpažinti patologijas;
- e) tyrimas – apžiūromis ir medicininiais tyrimais grindžiamas įtariamos prašymo teikėjo patloginės būklės vertinimas, siekiant nustatyti sveikatos sutrikimą;
- f) licencijas išduodanti institucija – kompetentinga valstybės narės institucija, kuri išduoda licenciją arba į kurią asmuo kreipiasi dėl licencijos išdavimo, arba, jei asmuo dar nesikreipė dėl licencijos išdavimo, pagal šią dalį nustatyta kompetentinga institucija;

- g) apribojimas – sveikatos pažymėjime nurodyta sąlyga, kurios reikia laikytis naudojantis licencija suteiktomis teisėmis;
- h) refrakcijos yda – standartiniais metodais apskaičiuojamas, dioptrijomis matuojamas didžiausio ametropijos laipsnio emetropijos nuokrypis;
- i) reikšminga – tokio laipsnio sveikatos sutrikimas, dėl kurio poveikio nebūtų galima saugiai naudotis licencija suteikiamomis teisėmis.

ATCO.MED.A.015. Duomenų apie sveikatos būklę konfidencialumas

Visi asmenys, dalyvaujantys atliekant aviacijos medicinos apžiūrą, aviacijos medicinos vertinimą ir išduodant pažymėjimus, užtikrina, kad visada būtų paisoma duomenų apie sveikatos būklę konfidencialumo.

ATCO.MED.A.020. Sveikatos būklės pablogėjimas

- a) Licencijos turėtojas negali naudotis licencija suteiktomis teisėmis, jei:
 - 1) žino, kad jo sveikatos būklė pablogėjo taip, jog jis gali nebepajėgti saugiai naudotis tomis teisėmis;
 - 2) vartoja arba naudoja pagal receptą arba be recepto išsigtą vaistą, kuris galėtų trukdyti saugiai naudotis licencija suteikiamomis teisėmis;
 - 3) jam taikomas medikamentinis, chirurginis arba kitoks gydymas, kuris galėtų trukdyti saugiai naudotis licencija suteikiamomis teisėmis.
- b) Be to, 3 klasės sveikatos pažymėjimo turėtojas nedelsdamas ir prieš pradėdamas naudotis turimos licencijos suteiktomis teisėmis konsultuojasi su aviacijos medicinos specialistais šiais atvejais:
 - 1) jam atlikta operacija arba invazinė procedūra;
 - 2) jis pradėjo nuolat vartoti kokį nors vaistą;
 - 3) jis patyrė sunkų sužalojimą, dėl kurio negali naudotis licencija suteiktomis teisėmis;
 - 4) jis serga sunkia liga, dėl kurios negali naudotis licencija suteiktomis teisėmis;
 - 5) dėl nėštumo;
 - 6) jis pateko į ligoninę arba medicinos kliniką;
 - 7) jam pirmą kartą prireikia korekcinių lęšių.

Šiais atvejais AeMC arba AME vertina licencijos turėtojo arba skrydžių vadovo mokinio sveikatos būklės tinkamumą ir nusprendžia, ar jo sveikatos būklė tinkama, kad jis galėtų vėl naudotis savo teisėmis.

ATCO.MED.A.025. AeMC ir AME pareigos

- a) Atlikdamas šioje dalyje reikalaujamas aviacijos medicinos apžiūras ir vertinimus AeMC arba AME:
 - 1) užtikrina, kad su prašymo teikėju būtų galima bendrauti be kalbos kliūčių;
 - 2) informuoja prašymo teikėją apie neišsamios, netikslios ar klaidingos informacijos apie savo sveikatos istoriją pateikimo pasekmes;
 - 3) praneša licencijas išduodančiai institucijai, jei prašymo teikėjas pateikia neišsamią, netikslią ar klaidingą informaciją apie savo sveikatos istoriją;
 - 4) praneša licencijas išduodančiai institucijai, jei prašymo teikėjas bet kuriame proceso etape atsiima prašymą išduoti sveikatos pažymėjimą.
- b) Užbaigę aviacijos medicinos apžiūras ir vertinimus AeMC ir AME:
 - 1) praneša prašymo teikėjui apie tai, ar jo sveikatos būklė yra tinkama, netinkama arba kad jo byla perduodama licencijas išduodančiai institucijai;
 - 2) praneša prašymo teikėjui apie visus sveikatos pažymėjime nurodytus apribojimus ir

- 3) tais atvejais, kai prašymo teikėjo sveikatos būklė įvertinama kaip netinkama, informuoja jį apie teisę reikalauti, kad sprendimas būtų persvarstytas, ir
 - 4) nedelsdamas pateikia licencijas išduodančiai institucijai pasirašytą arba elektroniniu būdu patvirtintą ataskaitą, kurioje pateikti išsamūs aviacijos medicinos apžiūros ir vertinimo, skirtų sveikatos pažymėjimui išduoti, rezultatai, taip pat prašymo formos, apžiūros formos ir sveikatos pažymėjimo kopijas, ir
 - 5) praneša prašymo teikėjui apie jo atsakomybę pablogėjus sveikatos būklei, kaip nurodyta ATCO.MED.A.020 taisyklėje.
- c) AeMC ir AME saugo įrašus su išsamiais pagal šią dalį atliktų aviacijos medicinos apžiūrų ir vertinimų duomenimis ir rezultatais ne trumpiau kaip 10 metų arba nacionalinės teisės aktuose nustatytą laikotarpį, jei jis yra ilgesnis.
- d) AeMC ir AME, gavę prašymą, kompetentingos institucijos paskirtam sveikatos būklės vertintojui pateikia visus aviacijos medicinos įrašus bei ataskaitas ir, jei reikia, kitą atitinkamą informaciją apie:
- 1) sveikatos pažymėjimus;
 - 2) priežiūros funkcijas.

2 SKIRSNIS

Su sveikatos pažymėjimais susiję reikalavimai

ATCO.MED.A.030. Sveikatos pažymėjimai

- a) Prašymo išduoti skrydžių vadovo licenciją arba skrydžių vadovo mokinio licenciją teikėjas ir šios licencijos turėtojas turi turėti 3 klasės sveikatos pažymėjimą.
- b) Licencijos turėtojas jokių metų negali turėti daugiau kaip vieno pagal šios dalies nuostatas išduoto sveikatos pažymėjimo.

ATCO.MED.A.035. Prašymas išduoti sveikatos pažymėjimą

- a) Prašymas išduoti sveikatos pažymėjimą rengiamas kompetentingos institucijos nustatyta forma.
- b) Prašymo išduoti sveikatos pažymėjimą teikėjas aviacijos medicinos centrui arba aviacijos medicinos gydytojui pateikia:
 - 1) tapatybę patvirtinantį dokumentą;
 - 2) pasirašytą deklaraciją, kurioje:
 - i) pateikiami su jo sveikatos istorija susiję medicininiai duomenys;
 - ii) nurodyta, ar anksčiau jis yra teikęs prašymą išduoti sveikatos pažymėjimą arba dalyvavo aviacijos medicinos apžiūroje sveikatos pažymėjimui gauti, ir, jei taip, kas šią apžiūrą atliko ir kokie buvo jos rezultatai;
 - iii) nurodoma, ar jo sveikatos būklė kada nors buvo įvertinta kaip netinkama, arba jo sveikatos pažymėjimas buvo panaikintas ar sustabdytas jo galiojimas.
- c) Prašymo pratęsti arba atnaujinti sveikatos pažymėjimą teikėjas, prieš atliekant atitinkamas aviacijos medicinos apžiūras, aviacijos medicinos centrui arba aviacijos medicinos gydytojui pateikia naujausią sveikatos pažymėjimą.

ATCO.MED.A.040. Sveikatos pažymėjimų išdavimas, pratęsimas ir atnaujinimas

- a) Sveikatos pažymėjimas išduodamas, pratęsiamas arba atnaujinamas tik užbaigus reikiamas aviacijos medicinos apžiūras ir vertinimus, o prašymo teikėjo sveikatos būklę įvertinus kaip tinkamą.
- b) Pirmojo pažymėjimo išdavimas
 - 3 klasės sveikatos pažymėjimus pirmą kartą išduoda AeMC.
- c) Pažymėjimo pratęsimas ir atnaujinimas
 - 3 klasės sveikatos pažymėjimus pratęsia arba atnauja AeMC arba AME.

- d) AeMC arba AME sveikatos pažymėjimą išduoda, jį pratęsia arba atnaujinama tik jei:
- 1) prašymo teikėjas pateikė išsamią sveikatos istoriją ir, jei to reikalauja AeMC arba AME, savo gydytojo arba medicinos specialistų atliktų aviacijos medicinos apžiūrų ir medicininių tyrimų rezultatus, ir
 - 2) AeMC arba AME, siekdamas įsitikinti, kad prašymo teikėjas atitinka visus atitinkamus šios dalies reikalavimus, atliko aviacijos medicinos apžiūromis ir medicininiams tyrimams grindžiamą aviacijos medicinos vertinimą.
- e) Jei yra klinikinių indikacijų, AME, AeMC arba, jei prašymo teikėjo byla perduota licencijas išduodančiai institucijai, – ta institucija gali pareikalausti, kad, prieš išduodant, pratęsiant arba atnaujinant sveikatos pažymėjimą, prašymo teikėjui būtų atliktos papildomos medicininės apžiūros ir tyrimai.
- f) Licencijas išduodanti institucija gali išduoti arba atitinkamais atvejais pakartotinai išduoti sveikatos pažymėjimą, jei:
- 1) jai perduota prašymo teikėjo byla;
 - 2) ji nustatė, kad būtina pakoreguoti pažymėjime nurodytą informaciją; tokiu atveju netinkamas sveikatos pažymėjimas panaikinamas.

ATCO.MED.A.045. Sveikatos pažymėjimų galiojimas, pratęsimas ir atnaujinimas

a) Galiojimas

- 1) 3 klasės sveikatos pažymėjimai galioja 24 mėnesius.
- 2) 3 klasės sveikatos pažymėjimų galiojimo laikotarpis sutrumpinamas iki 12 mėnesių, jei licencijos turėtoji yra suėję 40 metų. Prieš sueinant 40 metų išduotas sveikatos pažymėjimas nustoja galioti, kai licencijos turėtoji sueina 41 metai.
- 3) Sveikatos pažymėjimo, įskaitant su juo susijusią apžiūrą arba specialų tyrimą, galiojimo laikotarpis:
 - i) nustatomas pagal prašymo teikėjo amžių tą dieną, kai atlikta aviacijos medicinos apžiūra, ir
 - ii) skaičiuojamas nuo tos dienos, kai atlikta aviacijos medicinos apžiūra, jei sveikatos pažymėjimas išduodamas pirmą kartą arba atnaujinamas, o jei sveikatos pažymėjimas pratęsiamas – nuo ankstesnio sveikatos pažymėjimo galiojimo pabaigos datos.

b) Pratęsimas

Aviacijos medicinos apžiūras ir vertinimus, skirtus sveikatos pažymėjimui pratęsti, galima atlikti likus ne daugiau kaip 45 dienoms iki sveikatos pažymėjimo galiojimo pabaigos datos.

c) Atnaujinimas

- 1) Jei sveikatos pažymėjimo turėtojas neatitinka b punkto reikalavimų, reikia atlikti sveikatos pažymėjimui atnaujinti skirtą aviacijos medicinos apžiūrą ir vertinimą.
- 2) Jei sveikatos pažymėjimo galiojimas baigėsi:
 - i) mažiau nei prieš dvejus metus, – atliekama įprasta tam pažymėjimui pratęsti skirta aviacijos medicinos apžiūra;
 - ii) daugiau kaip prieš dvejus metus, – sveikatos pažymėjimui atnaujinti skirtą apžiūrą AeMC arba AME atlieka tik įvertinęs prašymo teikėjo aviacijos medicinos dokumentus;
 - iii) daugiau kaip prieš penkerius metus, – taikomi pirminiam sveikatos pažymėjimo išdavimui galiojantys aviacijos medicinos apžiūros reikalavimai, o vertinimas grindžiamas pratęsimo reikalavimais.

ATCO.MED.A.046. Sveikatos pažymėjimo galiojimo sustabdymas arba panaikinimas

- a) Jei sveikatos pažymėjimas panaikinamas, jo turėtojas nedelsdamas jį grąžina licencijas išduodančiai institucijai.
- b) Jei sveikatos pažymėjimo galiojimas sustabdomas, jo turėtojas jį grąžina licencijas išduodančiai institucijai tos institucijos prašymu.

ATCO.MED.A.050. Bylos perdavimas

Jei 3 klasės sveikatos pažymėjimo prašymo teikėjo byla perduodama licencijas išduodančiai institucijai pagal ATCO MED.B.001 taisyklę, atitinkamus medicinos dokumentus AeMC arba AME perduoda licencijas išduodančiai institucijai.

B SKYRIUS**SU SKRYDŽIŲ VADOVŲ SVEIKATOS PAŽYMĖJIM AIS SUSIJĘ REIKALAVIMAI****1 SKIRSNIS*****Bendrieji reikalavimai*****ATCO.MED.B.001. Sveikatos pažymėjimų apribojimai****a) 3 klasės sveikatos pažymėjimų apribojimai**

- 1) Jei prašymo teikėjas atitinka ne visus 3 klasės sveikatos pažymėjimo reikalavimus, tačiau manoma, kad dėl to nekils pavojaus saugiam naudojimuisi licencija suteiktomis teisėmis, AeMC arba AME:
 - i) perduoda sprendimą dėl prašymo teikėjo sveikatos būklės tinkamumo svarstyti licencijas išduodančiai institucijai, kaip nurodyta šiame skyriuje, arba
 - ii) tais atvejais, kai perdavimas licencijas išduodančiai institucijai šiame skyriuje nenumatytas, – vertina, ar prašymo teikėjas gali saugiai vykdyti savo pareigas, laikydamasis vieno ar daugiau sveikatos pažymėjime nurodytų apribojimų, ir išduoda sveikatos pažymėjimą, kuriame nurodytas (-i) būtinas (-i) apribojimas (-ai).
- 2) AeMC arba AME gali pratęsti arba atnaujinti sveikatos pažymėjimą, kuriame nurodytas tas pats apribojimas, neperduodamas prašymo teikėjo bylos licencijas išduodančiai institucijai.

b) Vertinant apribojimo būtinumą, visų pirma atsižvelgiama:

- 1) į tai, ar akredituotoje medicininėje išvadoje nurodyta, kad tuo atveju, jei ypatingomis aplinkybėmis prašymo teikėjas neatitiktų kurio nors kiekybinio ar kito reikalavimo, licencija suteikiamomis teisėmis būtų naudojama taip, kad nekiltų pavojaus saugiam naudojimuisi licencija suteikiamomis teisėmis;
- 2) į prašymo teikėjo patirtį, susijusią su ketinama vykdyti veikla.

c) Veiklos apribojimai

- 1) Kompetentinga institucija, kartu su oro navigacijos paslaugų teikėju, nustato konkrečioje susijusioje veiklos aplinkoje taikytinus veiklos apribojimus.
- 2) Atitinkamus veiklos apribojimus sveikatos pažymėjime nurodo tik licencijas išduodanti institucija.

d) Sveikatos pažymėjimo turėtoji gali būti nustatytas bet koks kitas apribojimas, jei to reikia saugiam naudojimuisi licencija suteiktomis teisėmis užtikrinti.**e) Bet koks sveikatos pažymėjimo turėtoji nustatytas apribojimas nurodomas sveikatos pažymėjime.****2 SKIRSNIS*****Su 3 klasės sveikatos pažymėjimais susiję medicininiai reikalavimai*****ATCO.MED.B.005. Bendrosios nuostatos**

Prašymo teikėjas neturi turėti toliau nurodytų simptomų, kurie sukeltų tam tikrų funkcinių sutrikimų, galinčių sutrukdyti saugiai vykdyti pareigas, arba dėl kurių prašymo teikėjas staiga galėtų nebepajėgti saugiai naudotis licencija suteiktomis teisėmis:

- 1) neturi turėti įgimtų ar įgytų anomalijų;
- 2) neturi sirgti aktyviomis, latentinėmis, ūmiomis ar lėtinėmis ligomis ir neturi turėti negalių;

- 3) neturi turėti žaizdų, sužalojimų arba operacijos padarinių;
- 4) jam neturi pasireikšti pagal receptą arba be recepto išgyto vartojamo terapinio, diagnostinio arba profilaktinio vaisto poveikis ar šalutinis poveikis.

ATCO.MED.B.010. Širdies ir kraujagyslių sistema

a) Apžiūra

- 1) Standartinė 12 derivacijų EKG ramybės būsenoje atliekama ir jos aprašymas rengiamas, atliekant apžiūrą, skirtą sveikatos pažymėjimui pirmą kartą išduoti, o vėliau:
 - i) kas ketverius metus, kol sueina 30 metų;
 - ii) atliekant visas apžiūras, skirtas sveikatos pažymėjimui pratęsti arba atnaujinti, ir
 - iii) jei yra klinikinių indikacijų.
- 2) Išplėstinis širdies ir kraujagyslių sistemos veikimo vertinimas atliekamas:
 - i) per pirmąją apžiūrą, skirtą sveikatos pažymėjimui pratęsti arba atnaujinti, po to, kai prašymo teikėjui sueina 65 metai;
 - ii) vėliau – kas ketverius metus ir
 - iii) jei yra klinikinių indikacijų.
- 3) Lipidų (įskaitant cholesterolį) kiekį kraujo serume reikalaujama ištirti per apžiūrą, skirtą sveikatos pažymėjimui pirmą kartą išduoti, per pirmąją apžiūrą po to, kai prašymo teikėjui sueina 40 metų, ir jei yra klinikinių indikacijų.

b) Širdies ir kraujagyslių sistema. Bendrosios nuostatos

- 1) Prašymo teikėjo, kuriam nustatytas kuris nors iš toliau nurodytų sveikatos sutrikimų, sveikatos būklė įvertinama kaip netinkama:
 - i) iki operacijos nustatyta krūtinės arba suprarenalinės pilvo aortos dalies aneurizma;
 - ii) nustatyta reikšminga kurio nors širdies vožtuvo funkcinė arba simptominė anomalija;
 - iii) persodinta širdis arba širdis ir plaučiai.
- 2) Jei prašymo teikėjo sveikatos istorijoje yra duomenų apie kurį nors iš toliau nurodytų sveikatos sutrikimų arba kuris nors iš tų sutrikimų diagnozuotas, tai to prašymo teikėjo sveikatos būklės tinkamumą galima vertinti tik prieš tai perdavus jo bylą licencijas išduodančiai institucijai:
 - i) periferinių arterijų liga (prieš operaciją arba po jos);
 - ii) krūtinės arba suprarenalinės pilvo aortos dalies aneurizma (po operacijos);
 - iii) infrarenalinės pilvo aortos dalies aneurizma (prieš operaciją arba po jos);
 - iv) funkciniu požiūriu nereikšmingos širdies vožtuvų anomalijos;
 - v) atlikta širdies vožtuvo operacija;
 - vi) širdiplėvės, miokardo arba endokardo anomalija;
 - vii) įgimta širdies anomalija (prieš korekcinę operaciją arba po jos);
 - viii) pasikartojanti vazovagalinė sinkopė;
 - ix) arterijų arba venų trombozė;
 - x) plaučių embolija;
 - xi) širdies ir kraujagyslių sistemos liga, dėl kurios prašymo teikėjui reikia taikyti sisteminės antikoagulantų terapijos gydymą.

c) Kraujospūdis

- 1) Kraujospūdis matuojamas per kiekvieną apžiūrą.
- 2) Prašymo teikėjo kraujospūdis turi atitikti normos ribas.
- 3) Prašymo teikėjo sveikatos būklė įvertinama kaip netinkama, jei:
 - i) jam nustatyta simptominė hipotenzija arba
 - ii) jo sistolinis kraujospūdis atliekant apžiūrą nuolat viršija 160 mmHg ir (arba) diastolinis kraujospūdis viršija 95 mmHg (taikant gydymą arba jo netaikant).
- 4) Pradėjus vartoti vaistus kraujospūdžiui kontroliuoti, reikalaujama nustatyti laikiną sveikatos būklės netinkamumo laikotarpį, siekiant įsitikinti, kad prašymo teikėjui nėra pasireiškęs reikšmingas vaisto šalutinis poveikis.

d) Vainikinių arterijų liga

- 1) Prašymo teikėjo, kuriam nustatytas kuris nors iš toliau nurodytų sveikatos sutrikimų, sveikatos būklė įvertinama kaip netinkama:
 - i) simptominė vainikinių arterijų liga;
 - ii) vaistais kontroliuojamos vainikinių arterijų ligos simptomai.
- 2) Jei prašymo teikėjui nustatytas kuris nors iš toliau nurodytų sveikatos sutrikimų, jo sveikatos būklės tinkamumą galima vertinti tik prieš tai jo bylą perdavus licencijas išduodančiai institucijai ir atlikus kardiologinį vertinimą, siekiant įsitikinti, kad nėra miokardo išemijos:
 - i) įtariama miokardo išemija;
 - ii) besimptomė lengvos formos vainikinių arterijų liga, dėl kurios prašymo teikėjui nereikia taikyti gydymo vaistais nuo krūtinės anginos.
- 3) Jei prašymo teikėjo sveikatos istorijoje yra duomenų apie kurį nors iš toliau nurodytų sveikatos sutrikimų arba kuris nors iš tų sutrikimų diagnozuotas, tai to prašymo teikėjo sveikatos būklės tinkamumą galima vertinti tik prieš tai perdavus jo bylą licencijas išduodančiai institucijai ir atlikus kardiologinį vertinimą:
 - i) miokardo išemija;
 - ii) miokardo infarktas;
 - iii) revaskuliarizacija ir stentavimas dėl vainikinių arterijų ligos.

e) Širdies ritmo ir laidumo sutrikimai

- 1) Jei 3 klasės sveikatos pažymėjimo prašymo teikėjas turi reikšmingų paroksizminių arba pastovių širdies laidumo arba ritmo sutrikimų, tai to prašymo teikėjo sveikatos būklės tinkamumą galima vertinti tik prieš tai perdavus jo bylą licencijas išduodančiai institucijai, atlikus kardiologinį vertinimą ir gavus patenkinamus jo rezultatus. Šie sutrikimai – tai bet kuris iš toliau nurodytų sutrikimų:
 - i) prieširdžių ritmo sutrikimas, įskaitant paroksizminę arba pastovią sinoatrijinę disfunkciją, prieširdžių virpėjimas ir (arba) plazdėjimas ir besimptomės sinusinės pauzės;
 - ii) visiška kairiosios Hiso pluošto kojytės blokada;
 - iii) 2 tipo (Mobitz) atrioventrikulinė blokada;
 - iv) plačių ir (arba) siaurų QRS kompleksų tachikardija;
 - v) skilvelių priešlaikinis sujaudinimas;
 - vi) besimptomis QT intervalo pailgėjimas;
 - vii) Brugados sindromo požymiai elektrokardiogramoje.

- 2) Jei prašymo teikėjas turi kurį nors iš i–viii punktuose nurodytų sveikatos sutrikimų, jo sveikatos būklė gali būti įvertinta kaip tinkama, jei nėra kitų anomalijų ir jei jo kardiologinio vertinimo rezultatai yra patenkinami:
- i) dalinė Hiso pluošto kojų blokada;
 - ii) visiška dešinės Hiso pluošto kojų blokada;
 - iii) pastovus elektrinės širdies ašies nukrypimas į kairę;
 - iv) besimptomė sinusinė bradikardija;
 - v) besimptomė sinusinė tachikardija;
 - vi) besimptomiai pavieniai vienodi supraventrikuliniai arba skilveliniai ektopiniai kompleksai;
 - vii) pirmo laipsnio atrioventrikulinė blokada;
 - viii) 1 tipo (Mobitz) atrioventrikulinė blokada.
- 3) Prašymo teikėjo, kurio sveikatos istorijoje yra duomenų apie kurį nors iš toliau nurodytų sveikatos sutrikimų, sveikatos būklės tinkamumą galima vertinti tik prieš tai jo bylą perdavus licencijas išduodančiai institucijai, atlikus kardiologinį vertinimą ir gavus patenkinamus jo rezultatus:
- i) taikytą abliacinę terapiją;
 - ii) įstatytą širdies stimuliatorių.
- 4) Prašymo teikėjo, kuriam nustatytas kuris nors iš toliau nurodytų sveikatos sutrikimų, sveikatos būklė įvertinama kaip netinkama:
- i) simptominė sinusinio prieširdžio liga;
 - ii) visiška atrioventrikulinė blokada;
 - iii) simptominis QT intervalo pailgėjimas;
 - iv) implantuotas automatinis defibriliatorius;
 - v) implantuotas širdies stimuliatorius skilvelių tachikardijai gydyti.

ATCO.MED.B.015. Kvėpavimo sistema

- a) Prašymo teikėjo, kuriam nustatyta reikšmingų plaučių veiklos sutrikimų, byla perduodama licencijas išduodančiai institucijai, kad būtų galima atlikti aviacijos medicinos vertinimą. Sveikatos būklės tinkamumą galima vertinti tinkamai atkūrus plaučių veiklą.
- b) Apžiūra
- Per pirminę apžiūrą ir, jei yra klinikinių indikacijų, reikia atlikti plaučių veiklos tyrimus.
- c) Jei prašymo teikėjo sveikatos istorijoje yra duomenų apie astmą, kurią reikia gydyti vaistais, arba nustatyta tokia diagnozė, kvėpavimo sistemos vertinimo rezultatai turi būti patenkinami. Sveikatos būklės tinkamumą galima vertinti, jei prašymo teikėjo būseną yra besimptomė, o gydymas neturi įtakos saugai.
- d) Prašymo teikėjo, kurio sveikatos istorijoje yra duomenų apie kurį nors iš toliau nurodytų sveikatos sutrikimų arba kuriam nustatyta tokia diagnozė, sveikatos būklės tinkamumą galima vertinti tik prieš tai perdavus jo bylą licencijas išduodančiai institucijai, atlikus jo kvėpavimo sistemos vertinimą ir gavus patenkinamus rezultatus:
- 1) aktyvią kvėpavimo sistemos uždegiminę ligą;
 - 2) aktyvią sorkoidozę;
 - 3) pneumotoraksą;

- 4) miego apnėjos sindromą;
- 5) atliktą didelę krūtinės ląstos operaciją;
- 6) lėtinę obstrukcinę plaučių ligą;
- 7) persodintus plaučius.

ATCO.MED.B.020. Virškinimo sistema

- a) Prašymo teikėjo, kuriam nustatyti virškinimo organų ar jų priklausinių ligų arba chirurginių intervencijų padariniai (ypač nepraeinamumas dėl susiaurėjimo ar suspaudimo), dėl kurių galėtų netikėtai sutrikti sveikatos būklė, sveikatos būklė įvertinama kaip netinkama.
- b) Prašymo teikėjas neturi turėti išvaržų, dėl kurių gali atsirasti ūmaus sveikatos sutrikimo simptomų.
- c) Prašymo teikėjo, kuriam nustatyta virškinimo sistemos sutrikimų, įskaitant 1–5 punktuose nurodytus sutrikimus, sveikatos būklė gali būti įvertinta kaip tinkama, jei, sėkmingai užbaigus gydymą arba prašymo teikėjui visiškai pasveikus po chirurginės operacijos, gaunami patenkinami gastroentorologinio vertinimo rezultatai:
 - 1) pasikartojantis dispepsijos sutrikimas, dėl kurio būtina vartoti vaistus;
 - 2) pankreatitas;
 - 3) simptominė tulžies pūslės akmenligė;
 - 4) lėtinė uždegiminė žarnų liga, apie kurią yra duomenų prašymo teikėjo sveikatos istorijoje arba kuri diagnozuota;
 - 5) po virškinimo organų ar jų priklausinių chirurginės operacijos, įskaitant visą ar dalinį organo pašalinimą ar šuntavimą.

ATCO.MED.B.025. Medžiagų apykaitos ir endokrininė sistema

- a) Prašymo teikėjo, turinčio medžiagų apykaitos, mitybos ar endokrininės sistemos sutrikimų, sveikatos būklė gali būti įvertinta kaip tinkama, jei įrodoma, kad tokia jo sveikatos būklė stabili, o aviacijos medicinos vertinimo rezultatai yra patenkinami.
- b) Cukrinis diabetas
 - 1) Cukriniu diabetu sergančio prašymo teikėjo, kuriam būtina vartoti insuliną, sveikatos būklė įvertinama kaip netinkama.
 - 2) Cukriniu diabetu sergančio prašymo teikėjo, kuriam būtina vartoti ne insuliną, o kitus cukraus kiekį kraujyje reguliuojančius vaistus, byla perduodama licencijas išduodančiai institucijai. Sveikatos būklės tinkamumą galima vertinti, jei galima įrodyti, kad cukraus kiekis kraujyje kontroliuojamas ir yra stabilus.

ATCO.MED.B.030. Hematologija

- a) Ar reikia atlikti kraujo tyrimą, nustato AME arba AeMC, atsižvelgdamas į sveikatos istoriją ir atlikęs medicininę apžiūrą.
- b) Prašymo teikėjo, kuriam diagnozuotas tam tikras hematologinis sutrikimas, pvz.:
 - 1) su krešėjimu, hemoragija arba tromboze susijęs sutrikimas;
 - 2) lėtinė leukemija;
 - 3) hemoglobino kiekio kraujyje nukrypimas nuo normos, įskaitant mažakraujystę, eritrocitozę arba hemoglobino-patiją ir pan.;
 - 4) reikšmingas limfmazgių padidėjimas;
 - 5) blužnies padidėjimas,byla perduodama licencijas išduodančiai institucijai. Sveikatos būklės tinkamumas gali būti vertinamas, jei aviacijos medicinos vertinimo rezultatai yra patenkinami.
- c) Ūmia leukemija sergančio prašymo teikėjo sveikatos būklė įvertinama kaip netinkama.

ATCO.MED.B.035. Urogenitalinė sistema

- a) Šlapimo tyrimas atliekamas per kiekvieną aviacijos medicinos apžiūrą. Šlapimo tyrimo rezultatai turi būti be patologinius pokyčius rodančių nukrypimų nuo normos.
- b) Prašymo teikėjo, kuriam nustatyti urogenitalinės sistemos ar jos priklausinių ligų arba chirurginių procedūrų padariniai (ypač nepraeinamumas dėl susiaurėjimo arba suspaudimo), dėl kurių galėtų sutrikti sveikatos būklė, sveikatos būklė įvertinama kaip netinkama.
- c) Prašymo teikėjo, kuriam nustatyta urogenitalinės sistemos sutrikimų, pvz.:
- 1) inkstų liga;
 - 2) šlapimtakių akmenligė,
- sveikatos būklė gali būti įvertinta kaip tinkama, jei inkstų veiklos ir urologinio vertinimo rezultatai yra patenkinami.
- d) Prašymo teikėjo, kuriam atlikta:
- 1) didelė urogenitalinės sistemos arba jos priklausinių chirurginė operacija, įskaitant visą ar dalinį organų pašalinimą ar šuntavimą, arba
 - 2) didelė urologinė operacija,
- sveikatos būklės tinkamumą galima vertinti tik prieš tai jo bylą perdavus licencijas išduodančiai institucijai, kad, jo sveikatos būklei visiškai atsistačius po operacijos, būtų galima atlikti aviacijos medicinos vertinimą.

ATCO.MED.B.040. Infekcinės ligos

- a) ŽIV užsikrėtusio prašymo teikėjo byla perduodama licencijas išduodančiai institucijai; jo sveikatos būklė gali būti įvertinta kaip tinkama, jei specialaus vertinimo rezultatai yra patenkinami ir jei licencijas išduodanti institucija turi pakankamai įrodymų, kad dėl gydymo nekyla pavojaus saugiam naudojimuisi licencija suteiktomis teisėmis.
- b) Prašymo teikėjo, kuriam diagnozuoti arba pasireiškia tokių infekcinių ligų simptomai, kaip:
- 1) ūmus sifilis;
 - 2) aktyvi tuberkuliozė;
 - 3) infekcinis hepatitas;
 - 4) tropinės ligos,
- byla perduodama licencijas išduodančiai institucijai, kad būtų galima atlikti aviacijos medicinos vertinimą. Sveikatos būklės tinkamumas gali būti vertinamas visiškai pasveikus ir atlikus specialų vertinimą, jei licencijas išduodanti institucija turi pakankamai įrodymų, kad dėl gydymo nekyla pavojaus saugiam naudojimuisi licencija suteiktomis teisėmis.

ATCO.MED.B.045. Akušerija ir ginekologija

- a) Prašymo teikėjos, kuriai atlikta didelė ginekologinė operacija, sveikatos būklė įvertinama kaip netinkama, kol ji visiškai pasveiks.
- b) Nėštumas
- Jei AeMC arba AME mano, kad nėščios licencijos turėtojos sveikatos būklė tinkama, kad ji galėtų naudotis teisėmis, AeMC arba AME sutrumpina sveikatos pažymėjimo galiojimo terminą iki 34-os gestacijos savaitės pabaigos. Sveikatos būklei visiškai atsistačius po nėštumo, atliekama licencijai pratęsti skirta licencijos turėtojos aviacijos medicinos apžiūra ir vertinimas.

ATCO.MED.B.050. Raumenų ir skeleto sistema

- a) Prašymo teikėjo raumenų ir skeleto sistemos funkcionalumas turi būti pakankamas, kad jis galėtų saugiai naudotis licencija suteiktomis teisėmis.
- b) Prašymo teikėjo, kurio statinė arba progresuojanti raumenų ir skeleto arba reumatologinė būseną gali pakenkti saugiam naudojimuisi licencija suteiktomis teisėmis, byla perduodama licencijas išduodančiai institucijai. Sveikatos būklės tinkamumą galima vertinti, gavus patenkinamus specialaus vertinimo rezultatus.

ATCO.MED.B.055. Psichiatrija

- a) Prašymo teikėjo, kuris dėl alkoholio ar kitų psichotropinių medžiagų vartojimo ar piktnaudžiavimo jais, įskaitant rekreacinėms reikmėms skirtas medžiagas, nuo kurių atsiranda arba neatsiranda priklausomybė, turi protinių ar elgesio sutrikimų, sveikatos būklė įvertinama kaip netinkama, kol praeis tam tikras dokumentais patvirtinto blaivumo arba psichoaktyviųjų medžiagų nevartojimo arba nepiktnaudžiavimo jomis laikotarpis, o po sėkmingo gydymo bus gauti patenkinami psichikos būklės vertinimo rezultatai. Prašymo teikėjo byla perduodama licencijas išduodančiai institucijai.
- b) Prašymo teikėjo, kuriam diagnozuota tam tikras psichikos sutrikimas, pvz.:
- 1) nuotaikų sutrikimai;
 - 2) neurotiniai sutrikimai;
 - 3) asmenybės sutrikimai;
 - 4) protiniai arba elgesio sutrikimai,
- sveikatos būklės tinkamumą galima vertinti tik prieš tai atlikus jo psichikos būklės vertinimą ir gavus patenkinamus rezultatus. Kad būtų galima įvertinti prašymo teikėjo sveikatos būklės tinkamumą, jo byla perduodama licencijas išduodančiai institucijai.
- c) Prašymo teikėjo, kurio sveikatos istorijoje yra duomenų apie vieną ar kelis bandymus tyčia susižaloti, sveikatos būklė įvertinama kaip netinkama. Sveikatos būklės tinkamumą galima vertinti tik prieš tai perdavus prašymo teikėjo bylą licencijas išduodančiai institucijai, atlikus psichikos būklės vertinimą ir gavus patenkinamus jo rezultatus.
- d) Prašymo teikėjo, kurio sveikatos istorijoje yra duomenų apie šizofreniją, šizotipinius, kliesesinius sutrikimus arba maniją, arba kuriam nustatyta tokia klinikinė diagnozė, sveikatos būklė įvertinama kaip netinkama.

ATCO.MED.B.060. Psichologija

- a) Prašymo teikėjo, turinčio su stresu susijusių simptomų, kurie gali kenkti jo gebėjimui saugiai naudotis licencija suteiktomis teisėmis, byla perduodama licencijas išduodančiai institucijai. Sveikatos būklės tinkamumą galima vertinti tik jei psichologiniu ir (arba) psichikos būklės vertinimu įrodyta, kad prašymo teikėjas nebeturi su stresu susijusių simptomų.
- b) Gali reikėti psichologinio vertinimo, kuris atliekamas per specialų psichiatrinių arba neurologinį patikrinimą arba papildomai.

ATCO.MED.B.065. Neurologija

- a) Prašymo teikėjo, kurio sveikatos istorijoje yra duomenų apie toliau nurodytus sutrikimus arba kuriam nustatyta tokia klinikinė diagnozė, sveikatos būklė įvertinama kaip netinkama:
- 1) epilepsiją, išskyrus b punkto 1 ir 2 papunkčiuose nurodytais atvejais;
 - 2) pasikartojančius sąmonės sutrikimo dėl neaiškos priežasties epizodus;
 - 3) sutrikimus su dideliu polinkiu į cerebrinę disfunkciją.
- b) Prašymo teikėjo, kurio sveikatos istorijoje yra duomenų apie toliau nurodytus sveikatos sutrikimus, arba kuriam nustatyta tokia klinikinė diagnozė, sveikatos būklės tinkamumą galima vertinti tik prieš tai perdavus jo bylą licencijas išduodančiai institucijai ir atlikus papildomą vertinimą:
- 1) epilepsija, kuri nepasikartojo po to, kai prašymo teikėjui suėjo 5 metai;
 - 2) epilepsija, kuri nepasikartojo ir kurios gydymas baigtas prieš daugiau kaip 10 metų;
 - 3) epilepsijai būdingi elektroencefalogramos (EEG) nukrypimai nuo normos ir židininės lėtosios bangos;
 - 4) progresuojanti arba neprogresuojanti nervų sistemos liga;
 - 5) vienintelis sąmonės sutrikimo arba netekimo epizodas;

- 6) smegenų sužalojimas;
- 7) stuburo arba periferinių nervų pažeidimas;
- 8) nervų sistemos ligos dėl kraujagyslių problemų, įskaitant hemoraginio ir išeminio insulto atvejus.

ATCO.MED.B.070. Regėjimo sistema

a) Apžiūra

- 1) Išsamus akių tyrimas atliekamas per pirminę apžiūrą ir periodiškai, atsižvelgiant į refrakciją ir akies funkcines savybes.
- 2) Įprastinis akių tyrimas atliekamas per visas sveikatos pažymėjimui pratęsti ir atnaujinti skirtas apžiūras.
- 3) Prašymo teikėjo tonometrija atliekama per pirmąją sveikatos pažymėjimui pratęsti skirtą apžiūrą suėjus 40 metų, jei yra klinikinė indikacija ir jei yra indikacijų, atsižvelgiant į šeimos istoriją.
- 4) Prašymo teikėjas aviacijos medicinos centrui arba aviacijos medicinos gydytojui pateikia oftalmologinės apžiūros ataskaitą, jei:
 - i) matyti reikšmingų funkcinių savybių pakitimų;
 - ii) regėjimo į tolį standartai gali būti įvykdyti tik nešiojant korekcinius lęšius.
- 5) Prašymo teikėjo, kuriam nustatyta didelė refrakcijos yda, byla perduodama licencijas išduodančiai institucijai.
- b) Kiekvienos akies atskirai regėjimas į tolį su optimaliomis korekcinėmis priemonėmis arba be jų turi būti 6/9 (0,7) arba geresnis, o abiejų akių kartu – 6/6 (1,0) arba geresnis.
- c) Prašymo išduoti pirmąją pažymėjimą teikėjų, kurių regėjimas yra monokuliarinis arba funkcinis monokuliarinis, įskaitant akių raumenų pusiausvyros problemas, sveikatos būklė įvertinama kaip netinkama. Atliekant pažymėjimui pratęsti arba atnaujinti skirtas apžiūras, prašymo teikėjo būklė gali būti įvertinta kaip tinkama, jei oftalmologinės apžiūros rezultatai yra patenkinami. Prašymo teikėjo byla perduodama licencijas išduodančiai institucijai.
- d) Prašymo išduoti pirmąją pažymėjimą teikėjo, kurio regėjimas viena akimi nebeatitinka standarto, sveikatos būklė įvertinama kaip netinkama. Atliekant pažymėjimui pratęsti arba atnaujinti skirtas apžiūras, prašymo teikėjo byla perduodama licencijas išduodančiai institucijai, o jo sveikatos būklė gali būti įvertinta kaip tinkama, jei oftalmologinės apžiūros rezultatai yra patenkinami.
- e) Prašymo teikėjas turi galėti perskaityti N5 regėjimo tikrinimo arba lygiavertę lentelę 30–50 cm atstumu, o N14 arba lygiavertę lentelę 60–100 cm atstumu, jei reikia, naudodamas korekcines priemones.
- f) Prašymo teikėjo akiplotis turi atitikti normą, o binokulinė funkcija turi būti nesutrikusi.
- g) Prašymo teikėjo, kuriam atlikta akies operacija, sveikatos būklė įvertinama kaip netinkama, kol regėjimas visiškai atsistatys. Sveikatos būklės tinkamumą licencijas išduodanti institucija gali vertinti jei oftalmologinio vertinimo rezultatai yra patenkinami.
- h) Prašymo teikėjo, kuriam nustatyta klinikinė keratokonuso diagnozė, byla perduodama licencijas išduodančiai institucijai, o jo sveikatos būklės gali būti įvertinta kaip tinkama, jei oftalmologinio patikrinimo rezultatai yra patenkinami.
- i) Prašymo teikėjo, kuriam nustatyta diplopija, sveikatos būklė įvertinama kaip netinkama.
- j) Akiniai ir kontaktiniai lęšiai
 - 1) Jei regėjimas kvalifikuotoms pareigoms yra patenkinamas tik naudojant korekcines priemones, akiniais arba kontaktiniais lęšiais turi būti užtikrinamas optimalus regėjimas, jie turi būti gerai toleruojami ir tinkami skrydžių valdymo tikslais.
 - 2) Regėjimo visais atstumais reikalavimams įvykdyti prašymo teikėjas, naudodamasis licencijomis suteiktomis teisėmis, turi naudoti ne daugiau kaip vienus akinius.
 - 3) Prašymo teikėjas turi turėti atsarginius panašaus stiprumo akinius, kuriais gali pasinaudoti naudodamasis licencija (-omis) suteiktomis teisėmis.

- 4) Naudojantis licencija suteiktomis teisėmis nešiojami kontaktiniai lęšiai turi būti monofokaliniai, be atspalvio ir ortokeratologiniai. Neturi būti naudojami monoviziniai kontaktiniai lęšiai.
- 5) Prašymo teikėjas, kuriam nustatyta didelė refrakcijos yda, turi nešioti kontaktinius lęšius arba stiprius akinius.

ATCO.MED.B.075. Spalvinis matymas

Prašymo teikėjo regėjimas turi būti normos ribas atitinkantis trichromatinis regėjimas.

ATCO.MED.B.080. Otorinolaringologija**a) Apžiūra**

- 1) Įprastinė otorinolaringologinė apžiūra atliekama per visas sveikatos pažymėjimui išduoti pirmą kartą, pratęsti ir atnaujinti skirtas apžiūras.
- 2) Klausos tikrinama per visas apžiūras. Prašymo teikėjas turi teisingai suprasti kalbėjimą bendraujant, kiekvieną ausį tikrinant 2 metrų atstumu nuo AME ir atsukus jam nugarą.
- 3) Klausos tikrinama grynojo tono audiometriniais tyrimais atliekant pirminę apžiūrą, skirtą pažymėjimui išduoti pirmą kartą, vėliau ją pratęsiant arba atnaujinant – kas 4 metus iki 40 metų amžiaus, o vėliau – kas 2 metus.
- 4) Grynojo tono audiometrija
 - i) Prašymo išduoti 3 klasės sveikatos pažymėjimą teikėjo abiejų ausų klausos, esant 500, 1 000 ar 2 000 Hz dažniams, neturi būti susilpnėjusi daugiau kaip 35 dB arba, esant 3 000 Hz dažniui, – ne daugiau kaip 50 dB.
 - ii) Jei prašymo teikėjas neatitinka pirmiau nurodytų klausos kriterijų, jo sveikatos būklės tinkamumą galima vertinti tik prieš tai perdavus jo bylą licencijas išduodančiai institucijai ir atlikus specialų vertinimą. Prašymo išduoti pažymėjimą pirmą kartą teikėjas dalyvauja žodžių supratimo bandyme. Prašymo pratęsti arba atnaujinti 3 klasės sveikatos pažymėjimą teikėjas dalyvauja klausos funkcijos tyrime veiklos aplinkoje.
- 5) Klausos aparatai
 - i) Pirminė apžiūra: jei klausos reikalavimams įvykdyti reikia klausos aparato, sveikatos būklė yra netinkama.
 - ii) Sveikatos pažymėjimui pratęsti arba atnaujinti skirta apžiūra: sveikatos būklės tinkamumą galima vertinti, jei naudojant klausos aparatą (-us) arba tinkamas protezines pagalbines priemones pagerėja klausos ir ji atitinka įprastinį standartą; klausos vertinama atliekant išsamų funkcijos tyrimą veiklos aplinkoje.
 - iii) Jei įprastiniam klausos standartui pasiekti reikia protezinių pagalbinių priemonių, naudodamasis licencija suteiktomis teisėmis prašymo teikėjas turi turėti atsarginį įrangos ir priedų, pvz., elementų, rinkinį.

b) Prašymo teikėjo, kuriam nustatyta:

- 1) aktyvus lėtinis vidinės arba vidurinės ausies patologinis procesas;
- 2) neišgydyta audies būgnelio (-ių) perforacija arba disfunkcija;
- 3) vestibulinės funkcijos sutrikimas;
- 4) reikšminga burnos ertmės arba viršutinių kvėpavimo takų anomalija arba reikšminga lėtinė infekcija;
- 5) reikšmingas kalbos arba balso sutrikimas, dėl kurio mažėja suprantamumas,

byla perduodama licencijas išduodančiai institucijai, taip pat atliekama jo išsamesnė ORL apžiūra ir vertinimas, siekiant nustatyti, ar tokia jo būklė nekenkia saugiam naudojimuisi licencija suteiktomis teisėmis.

ATCO.MED.B.085. Dermatologija

Prašymo teikėjui neturi būti diagnozuota dermatologinė liga, kuri galėtų pakenkti saugiam naudojimuisi turima licencija suteiktomis teisėmis.

ATCO.MED.B.090. Onkologija

- a) Jei prašymo teikėjui diagnozuota pirminė arba antrinė piktybinė liga, jo sveikatos būklės tinkamumą galima vertinti tik prieš tai perdavus jo bylą licencijas išduodančiai institucijai ir gavus patenkinamus onkologinio vertinimo rezultatus.
- b) Prašymo teikėjo, kurio sveikatos istorijoje yra duomenų apie galvos smegenų piktybinį naviką arba kuriam nustatyta tokia klinikinė diagnozė, sveikatos būklė įvertinama kaip netinkama.

C SKYRIUS**AVIACIJOS MEDICINOS GYDYTOJAI (AME)****ATCO.MED.C.001. Teisės**

- a) Pagal šią dalį AME turi teisę pratęsti ir atnaujinti 3 klasės sveikatos pažymėjimus, taip pat atlikti atitinkamas aviacijos medicinos apžiūras ir vertinimus.
- b) AME teisių taikymo mastas ir naudojimosi jomis sąlygos nurodomos pažymėjime.
- c) AME pažymėjimo turėtojas neatlieka aviacijos medicinos apžiūrų ir vertinimų kitose valstybėse narėse nei valstybė narė, kurioje išduotas jo AME pažymėjimas, nebent:
 - 1) priimančioji valstybė narė jam suteikė teisę vykdyti profesinę gydytojo specialisto veiklą;
 - 2) jis informavo priimančiosios valstybės narės kompetentingą instituciją apie ketinimą atlikti aviacijos medicinos apžiūras ir vertinimus bei išduoti sveikatos pažymėjimus, naudodamasis savo, kaip AME, teisėmis, ir
 - 3) gavo priimančiosios valstybės narės kompetentingos institucijos instrukcijas.

ATCO.MED.C.005. Prašymo teikimas

- a) Prašymas išduoti AME pažymėjimą pateikiamas kompetentingos institucijos nustatyta tvarka.
- b) Prašymo išduoti AME pažymėjimą teikėjas kompetentingai institucijai pateikia:
 - 1) asmens duomenis ir vietas, kurioje vykdo profesinę veiklą, adresą;
 - 2) dokumentus, kuriais įrodoma, kad prašymo teikėjas atitinka ATCO.MED.C.010 taisyklės reikalavimus, įskaitant aviacijos medicinos specialistų mokymo kursų, susijusių su teisėmis, dėl kurių teikiamas prašymas, baigimo pažymėjimą;
 - 3) raštišką pareiškimą, kad AME sveikatos pažymėjimus išduos remdamasis šios dalies reikalavimais.
- c) AME, kuris aviacijos medicinos apžiūras atlieka daugiau kaip vienoje vietoje, kompetentingai institucijai pateikia informaciją apie visas vietas ir patalpas, kuriose vykdo savo profesinę veiklą.

ATCO.MED.C.010. AME pažymėjimų išdavimo reikalavimai

Prašymo išduoti AME pažymėjimą, kuriuo suteikiama teisė pratęsti ir atnaujinti 3 klasės sveikatos pažymėjimus, teikėjas:

- a) turi būti įgijęs tinkamą kvalifikaciją ir turėti licenciją verstis medicinos praktika, taip pat turėti baigimo pažymėjimą arba turėti medicinos specialistų mokymo įrodymą;
- b) turi būti sėkmingai baigęs pagrindinį ir išplėstinį aviacijos medicinos specialistų mokymo kursus, įskaitant specialius skrydžių vadovų aviacijos medicinos vertinimo ir specialios skrydžių valdymo aplinkos modulius;
- c) turi kompetentingai institucijai įrodyti, kad:
 - 1) turi aviacijos medicinos apžiūroms atlikti tinkamas patalpas, yra parengęs tinkamas procedūras, turi reikiamus dokumentus ir veikiančią įrangą bei
 - 2) yra įdiegęs reikiamas procedūras ir laikosi būtinų sąlygų, kad užtikrintų duomenų apie sveikatos būklę konfidencialumą.

ATCO.MED.C.015. Aviacijos medicinos specialistų mokymo kursai

- a) Aviacijos medicinos specialistų mokymo kursus patvirtina valstybės narės, kurioje kursų rengėjas vykdo savo pagrindinę veiklą, kompetentinga institucija. Kursų rengėjas pateikia įrodymus, kad mokymo kursų programoje nurodyti mokymo tikslai, kurių siekiant įgyjami reikiami gebėjimai, ir kad už mokymo rengimą atsakingi asmenys turi pakankamai žinių ir patirties.
- b) Kursai, išskyrus atnaujinimo mokymą, baigiami egzaminu raštu, per kurį vertinamos į kursų programą įtrauktų mokymo dalykų žinios.
- c) Egaminą išlaikiusiems prašymų teikėjams mokymo paslaugų teikėjas išduoda kursų baigimo pažymėjimą.

ATCO.MED.C.020. AME pažymėjimo pakeitimai

- a) AME kompetentingai institucijai praneša apie toliau nurodytas aplinkybes, kurios gali turėti įtakos jo pažymėjimui:
 - 1) medicinos kontrolės įstaiga pradėjo drausminę procedūrą prieš AME arba su juo susijusį tyrimą;
 - 2) pasikeitė sąlygos, kuriomis buvo išduotas pažymėjimas, įskaitant prašyme pateiktos informacijos turinį;
 - 3) AME nebeatitinka reikalavimų AME pažymėjimui gauti;
 - 4) pasikeitė aviacijos medicinos gydytojo veiklos vieta (-os) arba pašto adresas.
- b) Kompetentingos institucijos neinformavus apie šiuos pokyčius, AME pažymėjimu suteikiamų teisių galiojimas sustabdomas arba jos panaikinamos, remiantis kompetentingos institucijos, kuri sustabdo pažymėjimo galiojimą arba panaikina jį, sprendimu.

ATCO.MED.C.025. AME pažymėjimų galiojimas

AME pažymėjimas išduodamas ne ilgesniam nei 3 metų laikotarpiui. Jis pratęsiamas, jei jo turėtojas:

- a) tebeatitinka reikalaujamas medicinos praktikos bendrąsias sąlygas ir tebėra registruotas kaip praktikuojantis gydytojas;
 - b) per pastaruosius 3 metus išklause žinių apie aviacijos medicinos ir skrydžių vadovų darbo aplinką atnaujinimo kursą;
 - c) kas metus atlieka bent 10 aviacijos medicinos patikrinimų. Šių patikrinimų skaičių gali sumažinti tik kompetentinga institucija tinkamai pagrįstomis aplinkybėmis;
 - d) tebeatitinka AME pažymėjimo sąlygas ir
 - e) naudojasi AME teisėmis pagal šią dalį.
-